

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Bilden är granskad och godkänd för publicering av försvarsmakten enligt lagen om skydd för landskapsinformation SFS 1993:1742. Foto: Thomas Johansson, 2006.

Beverandeplan för Natura 2000-området Bråviken yttre SE0230090

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Syftet är att hejda utrotningen av djur och växter samt att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Utpekandet av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att bevara de utpekade värdena i områdena långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar i vårt land regelbundet cirka 60 av de fåglar som listas i bilaga 1 i fågeldirektivet.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta görs i särskilda bevarandeplaner, men beskrivningen kan också ingå i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen finns en beskrivning av området med bevarandesyfte och bevarandemål för de naturtyper och arter som ska bevaras, och det ska framgå hur skyddet kan bidra till en gynnsam bevarandestatus för naturtyperna och arterna. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Bevarandeplanen underlättar förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken genom att den ger viktig information om området till bland annat markägare, myndigheter, exploatörer och naturvårdsförvaltare.

Bevarandeplanen utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Det gäller även för de bevarandeåtgärder och den naturvårdsskötsel som kan krävas för att bevara värdena, i den mån markägare eller andra brukare inte har möjligheten eller skyldigheten via andra lagar eller avtal att göra detta (till exempel miljöersättningar). Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras - den är ett "levande dokument". Det gör det möjligt för alla att bidra med ny kunskap och synpunkter genom att kontakta Länsstyrelsen.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Framtida naturvårdsarbete kan komma att leda till ytterligare ny kunskap som i sin tur kan leda till behov av justeringar av Natura 2000-områdets gränser, naturtyper eller arter. Vid förvaltning och tillståndsprövning är det viktigt att utgå från de befintliga värdena, inte bara de regeringsgodkända, varför det är av vikt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit bli regeringsgodkända ännu.

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av till exempel skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Reglerna enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller i Natura 2000-områden.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka utpekade livsmiljöer eller arter i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön eller utpekade arter i området. Det är påverkan på de livsmiljöer och/eller arter som skyddas i området som är grunden för prövningen oavsett var källan till störningen ligger geografiskt. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27–29 §§). Tillståndskravet aktualiseras när en verksamhet eller åtgärd kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt, det vill säga när det finns risk för skada eller störning.

Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i Natura 2000-området behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls dock samråd med Skogsstyrelsen istället. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben (lansstyrelsen.se/ostergotland) eller kontakta en handläggare (växel: 010-223 50 00).

För verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsskötsel och naturvårdsförvaltning av ett Natura 2000-område och finns beskrivna i områdets bevarandeplan, i syfte att långsiktigt bevara de naturtyper och/eller arter som skyddas, krävs inte tillstånd.

Innehåll

Området	6
1150 - Laguner.....	18
1170 – Rev	19
1620 - Skär och små öar i Östersjön	21
1630 - Strandängar vid Östersjön	23
6270 - Silikatgräsmarker.....	24
8230 - Hällmarkstorräng	25
9010 - Taiga.....	26
9020 - Nordlig ädellövskog.....	28
9070 - Trädklädd betesmark.....	29
9080 - Lövsumpskog.....	31
1364 – Gråsäl, <i>Halichoerus grypus</i>	32
1386 - Grön sköldmossa, <i>Buxbaumia viridis</i>	34
A094 – Fiskgjuse, <i>Pandion haliaetus</i>	35
A190 – Skräntärna, <i>Sterna caspia</i>	36
A193 – Fisktärna, <i>Sterna hirundo</i>	38
A194 – Silvertärna, <i>Sterna paradisaea</i>	40
A236 – Spillkråka, <i>Dryocopus martius</i>	41
A338 – Törnskata, <i>Lanius collurio</i>	43
Övriga utpekade våtmarksfåglar	44
Kartor	47
Dokumentation.....	47

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Bevarandeplan för Natura 2000 - området SE0230090 Bråviken yttre

Kommun: Norrköping

Områdets totala areal: 8752,6 hektar

Markägareförhållande: Privat

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2018-12-19

Regeringsbeslut, historik:

Regeringen föreslår att området är av gemenskapsintresse (pSCI): 1995–01

Regeringen förklarar området som särskilt skyddsområde (SPA): 1996–03

Fastställts som ett område av gemenskapsintresse (SCI): 2005–01

Regeringen förklarar området som ett särskilt bevarandeområde (SAC): 2011–03

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

1150 – Laguner*

1170 – Rev

1620 – Skär och små öar i Östersjön

1630 – Strandängar vid Östersjön*

6270 – Silikatgräsmarker*

8230 – Hällmarkstorräng

9010 – Taiga*

9020 – Nordlig ädellövskog*

9070 – Trädklädd betesmark

9080 – Lövsumpskog

1364 – Gråsäl

1386 – Grön sköldmossa

*) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete

Fåglar som ska bevaras i området (listade i fågeldirektivets bilaga 1):

A094 – Fiskgjuse, *Pandion haliaetus*A190 – Skräntärna, *Hydroprogne caspia*A193 – Fisktärna, *Sterna hirundo*A194 – Silvertärna, *Sterna paradisaea*A236 – Spillkråka, *Dryocopus martius*A338 – Törnskata, *Lanius collurio*

Övriga utpekade fåglar som ska bevaras i området (inte listade i fågeldirektivets bilaga 1):

A005 – Skäggdopping

A173 – Kustlabb

A391 – Mellanskarv

A169 – Roskarl

A162 – Rödbena

A183 – Silltrut

A182 – Fiskmås

A048 – Gravand

A043 – Grågås

A187 – Havstrut

A036 – Knölsvan

A179 – Skrattmås

A051 – Snatterand

A130 – Strandskata

A202 – Tobisgrissla

A200 – Tordmule

Området

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper och arter som förekommer i området.

Prioriterade bevarandevärden:

Syftet med Natura 2000-området Bråviken yttre är att bevara och vidareutveckla naturvärden knutna till samtliga ingående naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet; de värdefulla livsmiljöerna äldre skärgårdsskog (taiga (9010), nordlig ädellövskog (1920) och lövsumpskog (9080)), äldre kulturlandskap (silikatgräsmarker (6270), trädklädd betesmark (9070)), strandängar (strandängar vid Östersjö (1630)), fågelskär och kustklippor (skär och små öar i Östersjön (1620)), vegetationsklädda mjuk- och hårdbottnar, grunda vikar, flador och glon (laguner (1150) och rev (1170)), samt de typiska växt- och djursamhällen som är karaktäristiska för dessa livsmiljöer längs ostkusten.

Prioritet ligger i att skydda och förstärka områdets betydelse som reproduktions- och uppväxtområde för marina djurarter, som häcknings- och rastningsområde för ett stort antal fågelarter, samt behålla områdets ostörda prägel och karaktär av orördhet i skogs- och havsmiljö.

Motivering:

Natura 2000-området Bråviken yttre innehåller mycket höga värden knutna till ytterskärgårdsnatur med såväl ornitologiska som marina värden, samt värden knuta till delar av Arkösunds mellanskärgård med ca 130 ha gammal barrskog, bitvis med inslag av ädellövmiljöer.

Detta skärgårdsområde, liksom östgötaskärgården som helhet, präglas av sin kombination av levande kulturlandskap och ostörd "vildmark" som utgör en unik helhet som anses vara av riksintresse ur såväl friluftsliv- som naturvårdssynpunkt. Bråviken yttre hör till de minst exploaterade delarna av länets, och landets, skärgårdar.

Prioriterade åtgärder:

Skogen ska få utvecklas mot en naturskog med ett stort inslag av gamla träd och grov död ved, samt naturlig dynamik. De naturliga störningsregimerna ska råda i områdets skogar. Åtgärder för att efterlikna naturliga störningar och traditionell hävd kan bli aktuella i liten skala. Syftet med dessa åtgärder är i så fall att bevara en del solexponerade och hävdpräglade träd.

De kulturformade naturvärdena i odlingsmiljöerna bibehålls genom naturvårdsinriktad skötsel. Det gäller framförallt betesmarker, betade skogar och värdefulla trädmiljöer.

Mänsklig påverkan på områdets vattenmiljö, havsbottnar och undervattensvegetation skall minimeras. Fiskeresursen kan förvaltas genom ett småskaligt fiske med stort hänsynstagande till den marina faunan och de marina habitaten.

Den löpande skötseln ska beakta ny och ökad kunskap om hotade och hänsynskrävande arter i reservatet.

Beskrivning av området

Natura 2000-områdets namn är Bråviken yttre och sammanfaller till största delen med Bråvikens naturreservat (som under 2011 utökade sin västra ände med Stora Skorvö samt sin östra ände med Hankskärsrev, dessa delar ingår ej i Natura 2000).

Natura 2000-området ligger i de yttre delarna av Bråviken i den norra delen av den östgötska skärgården. Merparten av området är öppet hav. Flera av öarna har ingen vegetation alls, men det finns även stora öar med skog, främst hållmarkstallskog. Många av öarna har tidigare används som betesmarker, men idag hävdas endast Korsö. Korsö omges av stora grundområden och mosaikartade miljöer med kobbar och skär. Där finns stora marina naturvärdena liksom på många andra håll i Natura-2000 området. Bland annat kan nämnas mer eller mindre avsnörda vikar (laguner) och mosaikartade ögrupper. Fågellivet i området är rikt. Utförligare beskrivningar av området finns i skötselplanen för Bråvikens naturreservat.

Bråvikens yttre består till mer än 95% av vatten och bildar ett mycket omväxlande och rikt skärgårdslandskap. Vattenområdet präglas av relativt djupa vatten med en största notering på 38 meters djup. Knappt 10% av vattenområdet utgörs av grunda bottnar ned till 3 meters djup medan omkring 7% är relativt grunda (3–6 meters djup). Det exponerade läget ger en hög andel hårdbottnar men bland annat i området kring Korsö finns ganska omfattande mjukbottnar med höga naturvärden. Mer eller mindre avsnörda vikar, så kallade flador och glon, finns i begränsad omfattning med de finaste exemplen på Myrholmarna i reservatets västra del.

Vattenmiljön omfattar typområdena 12 och 14. 12 är Östergötlands samt Stockholms skärgård, mellankustvatten (inre delen) och 14 är Östergötland, yttre kustvatten. Området omfattar tre vattenförekomster enligt vattendirektivet, Yttre Bråviken, Bosöfjärden och Bråvikens kustvatten. Samtliga har statusklass måttlig ekologisk status. Vattenmiljöerna i området hör till de bättre undersökta i länet. Under sommaren 1998 och 1999 inventerades de grunda vegetationsklädda bottarna i hela Jonsbergs skärgård av Jonas Edlund och Eva Siljeholm från Norrköpings kommuns Gatu- och Parkkontor. Undersökningen omfattade grundområden med hård- och mjukbotten samt större sammanhängande grundområden med blandade bottentyper. Några grunda vikar återinventerades 2010. I samband med modellering av marina naturtyper dokumenterades botten med så kallad dropvideo 2008. Även basinventering, bottenfaunainventering, provfiske och miljöövervakning av makrofytter har genomförts.

Vattenmiljöerna i Bråvikens naturreservat består till största delen av områden med så stort djup att undervattensvegetation saknas eller bara förekommer i glesa bestånd. Grunda områden med frodigare vegetation finns dock på flera håll. Runt alla öar och grund finns vegetationsklädda zoner av varierande bredd medan större sammanhängande områden bland annat finns kring Isö, Svartskogsskären, Törnsholmarna, Korsö, Lövskären och Penningskären. Skärgårdens grunda, vegetationsklädda bottnar har en nyckelroll för kustens biologiska mångfald. Många fiskarter har sina lek- och uppväxtområden här. Bottnarna anses vara så viktiga för yrkesfisket att de klassats som riksintressanta. Fåglar söker sin föda på de produktiva bottnarna och flera av kustens hotade arter har sina livsmiljöer här. I blåstångsbältet finns Östersjöns rikaste växt och djurliv.

Landmiljöer upptar bara knappt 5 % av området men innehåller trots det mycket höga naturvärden i en mångfald naturtyper. Gammal tallskog med mycket lågor och torrakor dominerar men det finns även ljusa ädellövmiljöer med gamla ekar, lindar och askar. Området kännetecknas även av en sparsam bebyggelse och därmed en hög grad av orördhet. Lövskogsmiljöerna utgör ofta rester av ett tidigare kulturlandskap, t ex hamlade träd, gamla ekar eller skogsbeten, och det finns ett visst behov av skötsel. I barrskogsmiljöerna är det angeläget att skogsbruk undviks och att även vedinsamling begränsas för att säkra en rik förekomst av död ved. Frånvaron av skogsbete gör att slutenheten i trädskiktet gradvis ökar och en del öar bör få behålla en viss luckighet med ljusexponerade gammelträd och lågor. Bete kommer att upprätthållas eller återinföras på ett fåtal platser, på andra öar kan till exempel naturvårdsbränning (i första hand markbrand) eller frihuggning vara värdefulla alternativ. I reservatet

finns ett par större ansamlingar av skogklädda öar, det är längst i väster där Isö-Stora Fläskö-Sämöarna-Myrholmarna ligger samlade och i sydost vid Kallhamn-Korsö-Törnsöarna.

Till områdets landmiljöer hör även mycket värdefulla fågelskär, bland annat Penningskären, Ölskären och Stora Blacken. De uppvisar en utpräglad ytterskärgårdsnatur med fågelgödslande, mer eller mindre kala öar där endast enstaka lågvuxen rönn och björk förmått slå rot. Till florán hör typiska arter som klibbglim och malört. Ölskären räknas till en av de finaste fågelskärmiljöerna i länets skärgård.

Området hyser en såväl art- som individrik fågelfauna. Vigg, småskrake och ejder är exempel på vanligt förekommande arter. Havstrut, silltrut, gråtrut och fisktärna tillhör också de vanligare häckfåglarna. På kobbar och utefter öarnas strandlinjer häckar drillsnäppa och strandskata. Ett exempel på ytterskärgårdens speciella fågelfauna är Penningskären med bland annat häckande gravand, svärta, roskarl, rödbena, labb, tordmule och tobisgrissla. De ställvis orörda skogsmiljöerna är mycket värdefulla för en mängd fågelarter. Området är även viktigt ur flyttfågelsynpunkt. I de yttre delarna samlas tusentals gudingar för att rugga och fördosöka efter häckningen. Stora mängder förbiflyttande fåglar ses regelbundet i området.

Förekomsten av däggdjur inom Natura 2000-området är ofullständigt känd. Av förekommande däggdjur kan nämnas mink och räva. Älg har tidvis setts på Isö. De flesta av öarna är för små för att hysa fasta stammar av större däggdjur. I andra delar av skärgården är rådjur inte ovanligt ute på öarna och även enstaka skogshare kan ses. Gråsäl förekommer regelmässigt, särskilt i de yttersta delarna.

Insektslivet är knapphändigt undersökt. Enstaka ströfynd finns rapporterade till exempel stekelbock (*Necydalis major*) från Isö och ädelguldbagge (*Gnorimus nobilis*) från Korsö. Den enda systematiska inventeringen utgörs av fällor placerade på Benö 1997. Flera rödlistade arter konstaterades (se bilaga 2 i naturreservatets skötselplan 2011). Sammantaget visar dessa fynd på en mycket värdefull insektsfauna, vilket också kan förväntas med den mängd gamla träd av framför allt ek och tall samt ställvis rik förekomst av död ved som finns i området.

I området finns ett antal registrerade fasta fornlämningar samt ett vrak, "Pennyvraket". Dessa finns beskrivna i skötselplanen för Bråvikens naturreservat. Lämningar kan även ses via Riksantikvarieämbetets karttjänst FMIS. Fiske och fågeljakt har historiskt varit viktiga inkomstkällor inom området. På många skär finns skjutkojor eller rester av gamla skjutkojor för vettjakt på sjöfågel.

Häradskartan från 1868–69 ger en liten bild av hur markanvändningen såg ut för 100–150 år sedan. Områdets västra delar inklusive Isö var barrskogspräglade. Ett visst lövinslag kan noteras på Isö och Myrholmarna. Inga tecken på odling finns på till exempel Isö där man med ledning av dagens igenväxande landskap förväntar sig detta. På Benö märks lövskogstecken i öster där lindbestånd finns idag. På Korsö finns en mindre åker (idag betesmark) och ett antal små ängsfragment. Ett par ängsfragment finns även så långt ut som på Lövsjön.

I en äldre beskrivning till geologiska kartan (Nathorst 1878) berättas också något om naturmiljöerna i Jonsberg på 1800-talet. De inre öarna har liknande karaktär som intilliggande fastland. Barrskog dominerar men på de större öarna finns även lövträd som björk, asp, ek, lind och "i synnerhet" vildapel. Författaren antar att namnet "Lind" i många av öarnas namn där nu inga lindar finns kan visa på att lind tidigare varit mer allmän. Om ytterskärgården skrivs bland annat att de yttre öarna "sakna träd, äro ytterst kala och ödsliga".

Sedan naturreservatet bildades 1968 har mycket lite av skogsbruk och annan verksamhet bedrivits. 1992 löste staten in skogsvärdet på öarna i reservatets västra del. En avverkning har gjorts på Kallhamn för mellan 20–30 år sedan. Korsö har under åren betats med varierande intensitet och 2007 genomfördes en restaurering av ekmiljöer på öns västra del. För övrigt har öarna stått orörda och höga naturvärden har utvecklats inte minst i de triviallövskogar och sumpskogar som under denna tid fått ett ökat inslag av död ved och gamla träd. Invandringen

av gran i dessa miljöer är liten här ute jämfört med på fastlandet. Här och var finns äldre ekar som står trängda av uppväxande barrträd.

Området berörs av två farleder som är av riksintresse för sjöfarten. En mycket liten del i norra kanten av området berörs av farleden in i Bråviken till Norrköping som har omfattande fartygstrafik. Kustleden, sjöfyran, går genom reservatet i nordsydlig riktning. Det finns även två allmänna farleder, farled 405 och 429, som passerar genom området.

De västra delarna av vattenområdet ingår i riksintresse för yrkesfiske, område 26, Bråviken, såsom "Fångstområde ål och sötvattensarter". De yttre och norra delarna av området ligger inom trålfiskeområden enligt Fiskeriverkets författningssamling (FiFS 2004:36).

Vad kan påverka området negativt

Naturtyps- och artspecifika hotbilder preciseras under respektive naturtyp och art.

Gemensamma faktorer som kan påverka kust- och havsnaturtyperna (laguner (1150), rev (1170) och skär och öar i Östersjön (1620)), samt gråsälen (1364):

- Övergödning p.g.a. utsläpp/läckage av näringsämnen (fosfor och kväve) resulterar i minskat siktdjup vilket påverkar artsammansättningen. Bottnarna täcks av ettåriga fintrådiga alger. Övergödningen kan även orsaka syrebrist på bottnarna.
- Drivande algmattor, oftast bestående av fintrådiga alger. Fenomenet orsakas av övergödning. Algmattorna ger upphov till syrgasbrist, utsöndrar giftiga ämnen, hindrar fisk att söka föda samt hindrar evertebrater med planktoniska larvstadier att bottenfälla.
- Vanliga orsaker till övergödning är avrinningen från land, strandnära skogsavverkningar, läckage av näringsämnen från jordbruk etc.
- Utsläpp av olja och kemikalier kan påverka artsammansättningen. För gråsälen (1364) har idag frekvensen av de flesta av sjukdomsskadorna orsakat av miljögifter minskat betydligt i omfattning. Fortfarande är dock frekvensen högre i Östersjön än i de Atlantiska populationerna. Alarmerande är emellertid att frekvensen av tarmsår stadigt ökat bland gråsälarna sedan slutet av 1980-talet och idag är det den vanligaste dödsorsaken efter drunkning i fiskeredskap. Tarmsåren orsakas av parasiter (hakmask) som penetrerar tarmen och orsakar bukhinneinflammation. Tarmparasiter är inget ovanligt bland vilda djur men att det får så allvarliga konsekvenser är sällsynt. Orsaken är fortfarande inte riktigt kartlagd men tros ha samband med nedsatt immunförsvar hos sälarna vilket sannolikt orsakas av ett nytt ännu okänt miljögift. Nya gifter som kommer ut i miljön, vars effekter fortfarande är okända, kan utgöra ett allvarligt hot mot gråsälarna och många andra marina organismer även i framtiden.
- Fiske med icke-selektiva redskap samt redskap som skadar botten är hot mot den biologiska mångfalden av däggdjur, fåglar, fisk och bottenlevande djur. För gråsälen (1364) är drunkning i fiskeredskap den vanligaste dödsorsaken idag och drabbar främst unga, oerfarna sälar. Den totala bifångsten av gråsäl beräknas för samtliga fisken till minst 400 djur bara i Sverige. För Östersjön som helhet riskerar därför bifångsterna av gråsäl närma sig minst 1 000 (eller ca 8 %) djur per år. Detta överstiger markant de nya miljömålets krav om att senast år 2010 ska de årliga totala bifångsterna av marina däggdjur uppgå till maximalt 1 % av respektive bestånd.
- Muddrings- och dikningsverksamhet kan påverka artsammansättningen.

Länsstyrelsen Östergötland

- Exploatering, bebyggelse, bryggor, båttrafik etc. kan störa livsmiljön för många arter. Gråsälen (1364) är i behov av skyddade områden bland annat under pälsomsningen. Störning vid de traditionella samlingsplatserna, liksom störning av sälar med ungar under våren är en del av ett framtida tänkbart hot.
- Främmande arter kan påverka artsammansättningen.
- Ökad temperatur kan påverka artsammansättningen.
- Ökad mängd koldioxid i atmosfären och ökad temperatur orsakar försurning av havet. Det är ett hot mot en rad organismer, men framförallt alla marina arter som har ett yttre eller inre skelett av kalk, som många växt-planktonarter, kräftdjur och musslor.
- För stort uttag av fisk påverkar artsammansättningen och kan orsaka förödande kaskadeffekter neråt i födokedjan. Det finns en risk att brist på fisk, åtminstone vintertid i södra Östersjön, kan komma att bli en begränsande faktor för gråsälen (1364).
- Uppförande och drift av konstruktioner, t.ex. vindkraftverk och rörledningar. Substratförhållandena blir härigenom förändrade. Strömförhållandena kan påverkas. Under uppförandestadiet störs botten och uppvirvling av bottensediment kan störa primärproduktionen. Fiskar kan påverkas negativt av vibrationer som uppstår nära snurran på vindkraftverk. Vindkraftverk påverkar även fåglar negativt genom att t.ex. dykande fåglar undviker vindkraftverk och förlorar då födosöksområden och rastlokaler. Flyttfåglars navigeringsförmåga kan även påverkas av vindkraftverk.

Gemensamma faktorer som kan påverka hävdgynnade naturtyper negativt (strandängar vid Östersjön (1630), silikatgräsmarker (6270), hållmarkstorrängar (8230) och trädklädd betesmark (9070)):

- Utebliven eller olämplig skötsel av hävdade objekt (på grund av ändrad markanvändning, nedläggning av jordbruk m.m.).
- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas (gäller ej 1630). Ökad mängd buskar och träd i eller i anslutning till strandängar kan göra att områdets värde som häckningslokal för vadare minskar.
- Överbete. Alltför intensivt betestryck påverkar naturtyperna negativt.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Skötsel som avlägsnar kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag.
- Spridning av gödsel i naturtyperna påverkar floran negativt. Naturtypen strandängar vid Östersjön påverkas även negativt av kväveläckage från angränsande marker, påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. För naturtypen strandängar vid Östersjön (1630) kan övergödning genom ökad pålagring med ruttnande tång och alger påverka naturtypen negativt.

Länsstyrelsen Östergötland

- Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer, men kan också påverka hela naturmiljön. Så har till exempel vissa kväveföreningar den effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet. För naturtypen hällmarkstorrängar (8230) kan ändrad markanvändning där man exempelvis bortgår från människoskapta bränder, slätter eller bete vara negativt.
- Ökad temperatur kan påverka artsammansättningen. För naturtypen hällmarkstorräng kan klimatförändringar som leder till förändrad konkurrenssituation där vissa arter gynnas på bekostnad av andra, bland annat igenom ett tjockare jordtäckte och generell igenväxning.

Gemensamt för de träddominerade naturtyperna (taiga (9010), nordlig ädellövskog (9020), trädklädd betesmark (9070) och lövsumpskog (9080)), samt den gröna sköldmossan (1386):

- Exploatering av området i fråga.
- Avverkning, röjning, gallring, städning utgör hot genom att lämpliga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse. Undantag kan finnas där åtgärden syftar till att utveckla något annat naturvärde. Skogsavverkning ökar exponering och uttorkning av den gröna sköldmossan (1386). Brist på lämpligt habitat det vill säga kontinuerlig tillförsel av grov död ved i skogen, med tät markkontakt för fuktighetens skull, utgör ett hot mot den gröna sköldmossan.
- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket, exempelvis gödsling, markberedning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- Inväxande gran (i icke-grandominerade naturtyper) kan vara ett hot mot naturvärden.
- Markskador och dikning. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras. Detta gäller större markskador, medan tramp sällan är negativt.
- Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis skogsbilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet. På landskapsnivå utgör fragmentering ett betydande hot genom att partier med äldre skog förekommer allt mer isolerat, och genom att sammanhängande områden med kontinuitetsskogar splittras upp genom avverkningar. En fortsatt minskning av skog med död ved gör att avståndet mellan dem blir så långt att de isoleras från varandra, och denna fragmentering utgör ett hot mot den gröna sköldmossans (1386) långsiktiga överlevnad.
- Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer, men kan också påverka hela naturmiljön. Så har till exempel vissa kväveföreningar den effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.
- Brist på dynamik. Arterna förekommer ofta bara i några få stadier i skogens utveckling. Om de dynamiska krafterna inte får verka kan det i landskapet uppstå brist på något av dessa stadier, med följd att de ingående arternas habitat försvinner. Detta gäller bland annat klimat- och väderfenomen, översvämning och utbrott av vissa skadeorganismer.

- Älg och annat vilt kan motverka återväxt av lövträd.
- Nya sjukdomar och skadeorganismer som redan är införda eller har potential att bli ett problem om de införs.

Områdets bevarandeåtgärder

Art- eller naturtypsspecifika åtgärder preciseras under respektive art och naturtyp.

Tabell 1: En generell sammanställning av bevarandeåtgärder omnämnda i den aktuella bevarandeplanen.

Bevarandeåtgärd	När	Var	Prioritet
Fortsatt och återinförd hävd, främst genom bete	Årligen	Naturtypen strandängar Vid Östersjön (1630), silikatgräsmarker (6270) och trädklädd betesmark (9070).	1
Röjning av igenväxning (inklusive kulturlämningar)	Årligen eller vid behov	Hela Natura 2000-området	1
Frihuggning av vidkroniga ädellövträd	Vid behov	Hela Natura 2000-området	2
Nyskapande av död ved	Vid behov	Hela Natura 2000-området	2
Återhamling av lindar	Vid behov	I lämpliga delar av Natura 2000-området	2
Skapa ett varierat trädskikt genom t.ex. plockhuggning	Vid behov	Främst lämpliga delar av annan naturtyp	3
Naturvårdsbränning eller åtgärder med motsvarande ekologisk funktion som naturvårdsbränning	En gång inom tio år, därefter en till två gånger per 50 år	I lämpliga delar av naturtypen taiga (9010), samt eventuellt hällmarkstorräng (8230)	3

Reglering av skydd och skötsel:

Skydd och skötsel är reglerat i naturreservatets skötselplan (Bråviken naturreservat, 1968) och beslut (fastställt 2011). Skötselplanen anger generellt åtgärder som gynnar eller bibehåller naturvärdena som Natura 2000-området syftar till att bevara.

För åtgärder (som påverkar naturmiljön negativt inom området) utanför Bokö eller i direkt anslutning till Bokö, gäller inte naturreservatsföreskrifterna. Då träder Natura 2000-lagstiftningen in. Verksamheter som påverkar naturmiljön negativt inom Natura 2000-områden kräver samråd med Länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB. Vid samråd som rör skogsbruksåtgärder i skog kontaktas Skogsstyrelsen.

Enligt 12 kap. 8 § MB (miljöbalken) är brukaren skyldig att ta hänsyn till natur- och kulturvärden vid all markanvändning i jordbruket. De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. MB förtydligas i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket. Enligt förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket får jordbruksmark tas ur produktion först efter anmälan till Länsstyrelsen, som då har möjlighet att förbjuda en ändrad markanvändning.

De odlingspräglade naturtyperna i området, strandängar vid Östersjön (1630), silikatgräsmarker (6270), hållmarkstorräng (8230) och trädklädd betesmark (9070), kan skötas med medel från EU:s miljöstödsprogram. Hållmarkstorräng är dock inte klassad som en naturtyp som kräver hävd. Miljöstödsreglerna uppdateras vart 5 år och kan i enstaka fall ha krav som står i motsättning till Natura 2000-kraven. Natura 2000-naturtyperna måste dock skötas i syfte att målen med Natura 2000-området uppnås. Detta är troligen inget problem i dagsläget (2018), men bör följas upp vid nya stödperioder och reglerändringar. I Natura 2000-området Bråviken yttre är ingen yta av de odlingspräglade naturtyperna naturtypsklassad mark och ingick inte i miljöersättningsansökan för 2017. Natura 2000-området ligger helt inom naturreservatet Bråviken yttre varför skydd och skötsel kommer att vara reglerad i tillräcklig omfattning.

Eftersom skogsbruksåtgärder är förbjudna enligt reservatsbeslutet så bör det inte bli aktuellt med samråd med Länsstyrelsen angående skogsbruksåtgärder inom Natura 2000-området. Eventuellt kan andra åtgärder, som anläggning för friluftsliv eller åtgärder vid anläggning kräva samråd om åtgärderna riskerar att skada utpekade naturvärden i Natura 2000. Avverkning av träd som ligger utanför Natura 2000-området men som kan ha höga naturvärden kräver samråd med Länsstyrelsen.

De värdefulla träden (främst inom naturtypen 9070) har ett visst skydd via miljöersättningen. I och med att området är Natura 2000-område och naturreservat krävs samråd med Länsstyrelsen/Skogsstyrelsen vid avverkningar och röjningar som kan påverka naturvärdena negativt, även huggningar av enstaka värdefulla träd eller bortförel av grov död ved. Eftersom inget direkt hot mot trädvärdena förekommer i dagsläget gör Länsstyrelsen bedömningen att ingen ytterligare reglering krävs för att skydda trädvärdena. Om detta inte räcker i framtiden kan skydd ges i form av till exempel bildande av biotopskyddsområde, naturvårdsavtal eller annan överenskommelse.

Markavvattning är åtgärder som utförs för att avvattna mark, för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller för att skydda mot vatten om åtgärderna syftar till att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål. Markavvattning kräver alltid tillstånd (11 kap. 13 § MB). I Östergötland är det dessutom förbjudet att avvattna mark vilket medför att man även behöver söka en dispens från det generella markavvattningsförbudet. Ansökan om dispens och tillstånd till markavvattning prövas i normalfallet av Länsstyrelsen.

Vid hav, sjöar och vattendrag gäller strandskydd enligt 7 kap. 13 § MB. Strandskyddets syfte är att bevara allmänhetens tillgänglighet samt växt- och djurlivet vid stränderna. I Östergötland är strandskyddet utökat på vissa platser. Samtliga öar och skär omfattas av strandskydd (150 meter upp på land samt vattenområdet 150 meter runt dessa). Det är inte tillåtet att göra något som försämrar livsvillkoren för växter och djur eller begränsar allmänhetens tillträde till det strandskyddade området. Under vissa förutsättningar och i undantagsfall kan dispens ges för en åtgärd som strider mot förbudet i strandskyddslagstiftningen.

Ögrupper som har betydelse för säl- och fågellivet är skyddade som djur- och växtskyddsområde, med föreskrifter som reglerar allmänhetens tillträde till öarna och vattenområdet runt dessa.

Området ligger inom ett större område som utgör riksintresse för naturvärden och friluftslivet enligt 3 kap 6 § MB.

Bevarandeplanen beskriver inte områdets forn- och kulturlämningar, utan dessa ingår i skötselplanen för naturreservatet. Alla fornlämningar skyddas enligt kulturmiljölagen (1988:950). Enligt 2 kap. 6 § kulturmiljölagen är det förbjudet att utan tillstånd ”rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning”. Hänsyn till forn- och kulturlämningar ska därmed tas vid åtgärder som görs för att bevara naturvärdena kopplade till Natura 2000.

Ingen ytterligare reglering av skydd och skötsel bedöms nödvändig för att uppnå bevarandemålen inom reservatsdelen. Skötselplanen för reservatet (fastställd 2011) anger generellt åtgärder som stämmer väl överens med bevarandemålen. En översyn av skötselplanen bör ske senast 2030. I samband med detta kan skötselplan och bevarandeplan med fördel slås samman, så att skötselplanen även innehåller de obligatoriska delarna för en bevarandeplan.

Bevarandeåtgärder:

För mer ingående och specifika bevarandeåtgärder se skötselplanen för Bråviken naturreservat. Nedan finns de övergripande åtgärderna som behövs i området.

Speciellt för Laguner (1150) gäller att vattenmiljön ska bevaras, och gärna förbättras, vilket kräver ett större grepp än det lokala då vattenmiljön i Östersjöns södra delar givetvis påverkar hur tillståndet är vid Bråviken yttre. Pågående landhöjning kommer att innebära att miljön får sämre utbyte med vatten, vilket i sin tur kan innebära försämring av naturtypen. Samtidigt är detta en naturlig förändring. Möjligen kommer detta att innebära en annan undervattensvegetation framöver.

För att betes- och ängsmarkernas naturvärden ska bevaras behöver markerna i naturtyperna strandängar vid Östersjön (1630), silikatgräsmarker (6270) och trädklädd betesmark (9070) regelbundet vara välhävda så att ingen skadlig förnaansamling bildas, eftersom det missgynnar småväxta arter och försvårar frögroning. Naturtyperna silikatgräsmarker, trädklädd betesmark och strandängar vid Östersjön sköts oftast med beteshävd. Beteshävden bör återupptas för de hävdgynnade naturtyperna i Bråviken yttre Natura 2000-område, men om det inte är möjligt av flera praktiska skäl i nuläget ska naturtyperna skötas med en skötsel som uppfyller likvärdiga ekosystemfunktioner. Åtgärder kan till exempel vara röjning av träd och buskar, nyskapande av död ved.

Igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade och ljuskrävande floran och faunan är ett problem i större delar av området och dess naturtyper. Det är viktigt att åtgärda detta för att inte minska tillstånden i området, åtgärder kan därför till exempel vara röjning av träd och buskar, nyskapande av död ved samt mindre naturvårdsbränningar.

Igenväxning av gran är generellt ett problem i skogsnaturtyper som ej är grandominerade. Om igenväxning av gran blir ett betydande problem i de delar som dominerats av andra trädslag ska det åtgärdas genom till exempel röjning av gran.

Mängden lämpliga hålträd bör om möjligt ökas såväl lokalt som på landskapsnivå. Gamla ihåliga träd, liksom högstubbar, lågor och större nedfallna grenar lämnas intakta. Grova träd med håligheter behöver stå ljusöppet. Grova träd som står skuggigt bör därför frihuggas. Undantaget är om det är andra jätteträd eller viktiga framtidsträd som står tätt inpå varandra. Yngre och medelålders ekar, lindar och lönnar bör väljas ut och skötas så att de i framtiden utvecklas till ihåliga jätteträd. För att de yngre träden ska kunna utvecklas rätt behöver de frihuggas så att de står ljusöppet och på så sätt blir spärrgreniga i formen. Detta arbete bör ske kontinuerligt vid behov.

Vid restaureringsinsatser lämnas minst 20 % av grenar, ris och stockar för att tillgodose en viss mängd död ved. Om möjligt kan även högstubbar skapas, passande träd hamlas och att ringbarkning tillämpas istället för avverkning av vissa träd.

All stående död ved samt grövre trädgrenar och stammar som faller till marken ska lämnas kvar inom Natura 2000-området. Om de faller på ett, ur brukningsmässigt, dåligt ställe, på forn- och kulturlämningar, försvårar betesmöjligheten för djuren eller på delar med artrik flora kan de flyttas till annan del av hagarna.

Buskar av olika slag, främst blommande arter, är viktiga att spara, så länge som de inte täcker stora ytor och bildar stora snår eller täcker fornlämningar. Mindre snår ger skydd, bo- och födosöksplatser för många djur och underlättar för lövträd, bland annat ek, att gro och växa till sig utan att bli avbetad.

Skadlig förnaansamling, igenväxning och antropogen näringstillförsel (inklusive tillskottsutfodring av betesdjur) i de hävdgynnade naturtyperna får inte förekomma annat än i mycket begränsad utsträckning.

Naturtyperna taiga (9010), nordlig ädellövskog (9020) och lövsumpskog (9080) ska få utvecklas mot att bli en naturskog med stor andel död ved. Vissa naturvårdsinsatser kommer dock behövas eftersom skogen i ett naturligt tillstånd utsattes för störningsprocesser som bete, brand och översvämningar och andra klimat och väderfenomen mer frekvent än vad som är förekommande idag. Att delar av området skulle påverkas av naturvårdsåtgärder i intilliggande naturtyper eller av naturligt förekommande omvälvande störningar är därför långsiktigt positivt och ska ses som en del i utvecklingen mot att bli en naturskog. Även naturtypen hållmarkstorräng (8230) präglas och upprätthålls oftast av beteshävd i kombination med andra störningar som brand och torka.

En utav de viktigaste störningarna i naturtypen taiga (9010) är brand. Naturvårdsbränning kan därför vara en lämplig bevarandeåtgärd på en del öar som har begränsad mängd död ved. Syftet är i sådana fall både att skapa eller upprätthålla olika typer av naturvärden knutna till brand samt att bibehålla ljusöppna skogsmiljöer där utvecklingen annars går mot ökad slutenhet med framför allt yngre tall. Om delar med naturtypen taiga anses olämpliga att sköta med naturvårdsbränning ur olika synpunkter kan de skötas med metoder som efterliknar effekterna av en naturvårdsbränning, exempelvis genom frihuggning/plockhuggning av yngre träd, nyskapande av död ved och bränning av mindre ytor.

En eventuell ökning av områdets yttergräns bör undersökas för att matcha yttergränsen för Bråvikens naturreservat.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandestatus beskriver läget för naturtyperna och arterna i landet som helhet, medan *bevarandetillståndet* beskriver aktuellt läge inom Natura 2000-området. Dessa beskrivs närmare under respektive naturtyp och art längre fram i planen. Här redovisas en sammanställning av bevarandetillståndet inom området.

Tabell 2: Naturtypsareal och förekomst av Natura 2000-arter inom Natura 2000-området. **Blå färg** innebär en förändring av art- eller arealförekomst jämfört med regeringsgodkända uppgifter angivna inom parentes. Länsstyrelsen kommer att föreslå förändringarna vid lämpligt tillfälle. Bevarandetillståndet för naturtyperna och arterna kan klassas som okänt, dåligt, otillfredsställande, tillfredsställande eller gynnsamt. *) = Prioriterad art eller naturtyp i EU:s Natura 2000-bevarandearbete. Prioriteringen kan skilja sig från prioriteringen i det specifika området. **) = Fåglar som utgår då dessa inte finns i området och inga riktade åtgärder kommer att göras inom en snar framtid för att gynna arterna.

Naturtyp/art	Hektar/Förekomst	Bevarandetillstånd	Sida
<i>Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet för området</i>			
1150 - Laguner*	4,0 (2)	Gynnsamt	18
1170 - Rev	1273,7 (3,5)	Tillfredsställande	19
1230 - Vegetationsklädda havsklippor	0 (25)	Utgår	21
1620 – Skär och små öar i Östersjön	85,1 (122,6)	Tillfredsställande	23

1630 - Strandängar vid Östersjön*	3,6 (1,1)	Tillfredsställande	24
6270 – Silikatgräsmarker*	0,92 (3,9)	Tillfredsställande	25
8230 - Hällmarkstorräng	97,9 (0)	Tillfredsställande	26
9010 – Taiga*	116,5 (127,7)	Tillfredsställande	28
9020 – Nordlig ädellövskog*	2,0 (3,6)	Gynnsamt	29
9070 - Trädklädd betesmark	11,0 (7,9)	Tillfredsställande	31
9080 – Lövsumpskog*	2,8 (2,0)	Tillfredsställande	32
Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet för området			
1364 – Gråsäl, <i>Halichoerus grypus</i>	X	Gynnsamt	32
1386 – Grön sköldmossa, <i>Buxbaumia viridis</i>	X	Okänd	34
Ingående fågelarter enligt fågeldirektivets bilaga 1 för området			
A094 - Fiskgjuse, <i>Pandion haliaetus</i>	X	Tillfredsställande	35
A190 - Skräntärna, <i>Sterna caspia</i>	X	Tillfredsställande	36
A193 - Fisktärna, <i>Sterna hirundo</i>	X	Gynnsamt	38
A194 - Silvertärna, <i>Sterna paradisaea</i>	X	Gynnsamt	40
A236 - Spillkråka, <i>Dryocopus martius</i>	X	Tillfredsställande	41
A338 - Törnskata, <i>Lanius collurio</i>	X	Tillfredsställande	43
A409 - Orre, <i>Tetrao tetrix tetrix</i> **	X	Utgår	
Övriga ingående våtmarksfåglar för området			44
A005 - Skäggdopping, <i>Podiceps cristatus</i>	X	Tillfredsställande	
A036 - Knölsvan, <i>Cygnus olor</i>	X	Gynnsamt	
A043 - Grågås, <i>Anser anser</i>	X	Gynnsamt	
A048 - Gravand, <i>Tadorna tadorna</i>	X	Tillfredsställande	
A051 - Snatterand, <i>Anas strepera</i>	X	Tillfredsställande	
A130 - Strandskata, <i>Haematopus ostralegus</i>	X	Gynnsamt	
A162 - Rödbena, <i>Tringa totanus</i>	X	Gynnsamt	

A169 - Roskarl, <i>Arenaria interpres</i>	X	Tillfredsställande	
A173 - Kustlabb, <i>Stercorarius parasiticus</i>	X	Tillfredsställande	
A179 - Skrattnås, <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	X	Gynnsamt	
A182 - Fiskmås, <i>Larus canus</i>	X	Gynnsamt	
A183 - Silltrut, <i>Larus fuscus</i>	X	Tillfredsställande	
A187 - Havstrut, <i>Larus marinus</i>	X	Gynnsamt	
A200 - Tordmule, <i>Alca torda</i>	X	Gynnsamt	
A202 - Tobisgrissla, <i>Cephus grylle</i>	X	Tillfredsställande	
A391 - Mellanskarv, <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>	X	Gynnsamt	

Uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Uppföljning av skötseln, som är en viktig del i bevarandemålen, kommer delvis att kontrolleras via den ordinarie kontrollverksamheten för miljöersättningsåtaganden, men bör även följas upp för länets samtliga områden med hävdbehov genom regelbundna analyser för att se vilka områden som ingår i jordbruksblock med miljöersättning.

1150 - Laguner

Nuvarande arealen 4,0 ha är inte fastställd i regeringsbeslut

Naturtypen inte fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Laguner är helt eller delvis avsnörda grunda havsvikar, skilda från havet genom trösklar, tät vegetation eller dylikt som begränsar vattenutbytet. Naturtypen är ett mosaikartat biotopkomplex som är rikt på olika slags växt- och djursamhällen. Laguner utgör viktiga lek- och uppväxtmiljöer för många fiskarter, och är viktiga lokaler för bland annat vadare och andfåglar. Laguner kan ha varierande salthalt och vattenvolym beroende på avdunstning, nederbörd samt tillfälliga inflöden av havsvatten. Det är viktigt att vattnet är av god vattenkvalitet, det är en naturlig, långsam vattenomsättning och att vegetationen är artrik, särskilt i fråga om kransalger.

De mer eller mindre avsnörda lagunerna (flador, gloflador och glon) som isolerats från omgivande kustvatten av landhöjningen är en mycket värdefull naturtyp för bland annat fiskrekrytering och fågelliv. Denna naturtyp har en mycket begränsad utbredning inom området, men finns mer allmänt söderut längs fastlandskusten och vid de stora öarna Gränsö och Arkö. Ett undantag är Myrholmarna, där det finns en trösklad flada och ett litet glo på 1,7 respektive 0,4 hektar. Här finns välutvecklade bestånd med havsnajas (*Najas marina*) och rödsträfsa (*Chara tomentosa*), arter som är typiska för sena landhöjningssuccessioner. Några grunda vikar i relativt skyddat läge finns även på Kallhamn, Stora Stångskär och Penningskären.

På södra delen av Myrholmarna finns flera vattenområden av olika isoleringsgrad. Mitt på öns södra landtunga finns ett glo - under normalt vattenstånd ligger vattenytan något över havsnivån, men vid extremt högvatten eller storm tillförs sannolikt brackvatten. Djupet uppgår till ca 1 m och botten utgörs av gyttja. Vegetationen är mycket riklig och domineras helt av kransalger som de ovanliga grönsträfsa, rödsträfsa och hårsträfsa. Även borstnate är vanlig.

På östsidan finns en 1,7 ha stor skärgårdsflad - ett visst vattenutbyte sker med havet via ett djupt sund åt nordost. I sundet utgörs botten av häll, block och sten, medan mjukbotten dominerar inom resten av området. Större delen av fladen är runt en m djup. Vegetationen är framför allt i västra och norra delen mycket riklig. Borstnate dominerar, men även axslinga, hornsärv och havsnajas är vanligt förekommande. Dessutom påträffas grönsträfsa, boststräfsa, friliggande blåstång, sudare och hårsärv. Fladan är av stort värde som reproduktions- och uppväxtlokal för fisk.

På nordöstra sidan finns en vik som kan karaktäriseras som en mindre skärgårdsflad. I mynningsområdet dominerar häll, block och stenbotten som via grus och sand övergår till finsediment i inre delarna av fladen. I de inre och minst exponerade delarna förekommer rikligt med havsnajas och borststräfsa.

Bevarandemål

Arealen av laguner (1150) ska vara minst 4,0 hektar, i Bråviken yttre. Mängden av de typiska arterna havsnajas och borstnate ska bibehållas eller helst öka. Vattenkvaliteten ska vara god och den mänskliga påverkan i form av utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen (fosfor och kväve), olja och kemikalier ska vara försumbar. Lagunen påverkas inte negativt av kväveläckage och erosion från närliggande åkrar. Den för naturtypen karakteristiska artsammansättningen med rik botten- och epifauna, liksom de vanligt förekommande vadarfåglarna är beroende av de strukturer och funktioner som utgör förutsättningarna för naturtypen. Botten på lagunen är inte negativt påverkad av skadliga fiskeredskap.

Vad kan påverka negativt

Utöver de gemensamma faktorerna så gäller även:

- Ett förändrat vattenutbyte p.g.a. att tröskeln som skiljer lagunen från havet påverkas kan få stora negativa konsekvenser för naturtypens livsmiljö och artsammansättning.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Naturtypen laguner finns i boreal och kontinental region av Sverige, med tyngdpunkt i den boreala regionen. Det är den enda marina naturtypen vars areal är otillfredsställande i Sverige, detta främst på grund av exploatering. Kvaliteten på naturtypen är dålig, orsakerna är flera. Vattenkvaliteten är bristfällig på grund av att övergödande ämnen och miljögifter läcker ut i naturtypen. De marina naturtyperna är i behov av åtgärder, som främst bör inriktas på att minska övergödning och giftutsläpp. Det är också viktigt att exploateringen av kustmiljöerna minskas, och att områdesskyddet ökar. För naturtypen laguner (1150) är förekomsten i boreal region (både inom och utanför Natura 2000-områden) 9 000 hektar i Sverige. Det finns inga data för närvarande om hur mycket areal laguner som behövs för att statusen ska anses vara gynnsam, man vet bara att det behövs mer än vad som finns idag.

Med den rikliga förekomsten av undervattensväxter verkar bevarandetillståndet för lagunerna i Bråviken yttre vara gynnsamt, men med framför allt näringsläckage kan detta tillstånd försämrats.

1170 – Rev

Nuvarande arealen 1273,7 ha är inte fastställd i regeringsbeslut

Arealen 3,5 ha är fastställd i regeringsbeslutet

Beskrivning

Organiska och/eller geologiska bildningar av hårt substrat förekommande på hård- eller mjukbotten. Reven är topografiskt avskilda genom att de höjer sig över havsbotten i littoral (del av sjö/hav närmast land) och sublittoral zon (del mellan littoral zon och så långt som solljuset når ner i vattnet).

Revmiljön karaktäriseras ofta av en zonerings av bentiska (bottenlevande) samhällen av alger och djurarter inklusive konkretioner, skorpbildningar och korallbildningar. Musselbankar ingår i naturtypen, om dessa har en täckningsgrad överstigande 10 %. Rev avgränsas mot omkringliggande botten där revbildningen övergår med mer än 50 % i mjukbottenytter och/eller där organiska bildningar understiger 10 % av täckningsgraden. Rev avgränsas mot terrestra habitat vid medelvattenståndet.

Naturtypen rev är den naturtyp som har störst utbredning i Bråviken yttre. Den förekommer både på mjuka och hårda i området. Bråvikens naturreservat utgörs av 8468 ha vatten varav större delen är relativt djupa vatten (> 6 meter). Övervägande delen av detta habitat torde utgöras av mjuka djupbotten. De största djupen kring ca 30 meter finns i de yttre delarna med den djupaste noteringen på 38 meter ett par kilometer öster om Korsö. Vattnets ekologiska och kemiska status är klassad som måttlig enligt vattendirektivet.

De hårda bottenarna förekommer nästan bara på områden grundare än tio meter och består av hållar och block och finns där vågor och strömmar är så starka att finare partiklar inte kan ligga kvar. Dessa bottenar är i allmänhet vegetationsklädda med grön-, brun- och rödalger. Kärlväxter förekommer mer sparsamt. Största delen av denna miljö upptas av blåstångsbälten. Musselbankar förekommer också här. Särskilt värdefulla områden finns i arkipelagen öster om Korsö samt i anslutning till Lundaöarna i områdets sydöstra hörn.

Länsstyrelsen Östergötland

Arkipelagen söder och öster om Korsö är ett av de större, sammanhängande grundområdena i Jonsbergs mellanskärgård och uppvisar ett mångformigt undervattenslandskap med stora och sammanhängande, vegetationsklädda ytor. Öster och söder om Korsö utbreder sig ett ca 130–140 ha stort grundområde med ett trettiotal öar och småskär och ett stort antal grynnor. Landytor utgör ca 10 % av ytan. Stora delar av området är ganska exponerat vilket leder till att de flacka grundbottnarna domineras av hållar, sand och grus med inslag av sten och block. Blåstång finns rikligt inom området ned till 3,5 - 4,5 meters djup. De östra delarna av området har bättre vattenomsättning och uppvisar bättre förhållanden än de västra.

I en bottenfaunaundersökning (Sveriges Vattenekologer, 2005) noterades 26 arter på tre provpunkter vid Runnskär. Den vanligaste arten öster om Korsö, var snäckan med det passade namnet tusensnäcka, *Hydrobia* spp, följd av musslan *Cerastoderma glaucum*. Totalt sett dominerades biomassan av blåmusslan *Mytilus edulis*.

Lundaarkipelagen är ett av de större, sammanhängande grundområdena i Arkösunds skärgård och uppvisar ett mångformigt undervattenslandskap med stora och sammanhängande, vegetationsklädda bottenar med en hög artrikedom. Ålgräs är vanligt förekommande. Av det ca 178 ha stort grundområdet ingår en mindre del (ca 30 ha) i Bråvikens naturreservat. Grundområdet är relativt exponerat och ventileringen mot öppna havet god. Bottensubstratet utgörs främst av sand, grus och häll med inslag av block och sten.

I hela Lundaarkipelagen påträffades 25 arter i undervattensvegetationen. Borstnate kan betraktas som en karaktärsart som är talrik inom hela området. Ofta bildar arten 2 - 3 m höga, täta bestånd som framför allt i de norra delarna täcker avsevärda ytor. Tillsammans med borstnaten växer ofta axslinga, hårsärv och ålgräs. Andra talrika arter är blåstång, sudare, ålnate, havsstenhinna och kräkel. Även fintrådiga, ettåriga alger såsom grönslick och ullsläke är vanligt förekommande i hela området. Inom området finns en tydlig trend med sämre förhållanden i de södra delarna och successivt förbättrade förhållanden åt norr (band annat delen inom Bråvikens naturreservat) och öster. Blåstång och ålgräs ökar i täthet från söder till norr.

Bevarandemål

Arealen av rev (1170) ska vara minst 1273,7 hektar i natura 2000-området Bråviken yttre. Naturtypen ska vara naturlig med avseende på djupförhållanden, substrat och bottenstruktur samt tidvatten så att det finns förutsättningar för bentiska samhällen och associerade arter att upprätthålla sina ekologiska strukturer och funktioner. Vattenkvaliteten ska vara god. Den antropogena belastningen i form av utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och andra kemikalier ska vara i koncentrationer som inte resulterar i negativa direkta eller indirekta effekter på arter och funktioner i naturtypen. Halten av näringsämnen ska vara låg. Vattnet ska vara klart med ett siktdjup och ljusklimat som är förknippat med naturtypen. Syrgashalten ska vara god. Vegetationen ska vara karakteristisk för naturtypen, bland annat blåstång. Utbredning, area och tillstånd hos vegetationen stödjer dess ekologiska funktioner samt diversitet i associerade samhällen. Det finns inte oönskad alg tillväxt som leder till försämrad vattenkvalitet, minskat siktdjup eller indirekta effekter på arter och funktioner i naturtypen.

Vad kan påverka negativt

Utöver de gemensamma faktorerna kan naturtypen även påverkas negativt av:

- Svall från fartyg kan påverka zoneringen.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Naturtypen (1170) finns i boreal och kontinental region av Sverige, med tyngdpunkt i den boreala regionen. Bevarandestatusen anses idag som dålig. Kvaliteten på naturtypen är dålig, orsakerna är flera. Viktiga skäl till att naturtypen inte har gynnsam bevarandestatus är övergödning och trålning samt att många rödlistade arter är knutna till naturtypen. Det är också viktigt att exploateringen av kustmiljöerna minskas, och att områdesskyddet ökar. För naturtypen rev (1170) uppskattades (år 2007) förekomsten i boreal region (både inom och utanför Natura 2000-områden) till 113 000 hektar i Sverige.

Naturtypen har bitvis inom området goda förhållande för typiska och karakteristiska arter, samt höga naturvärden. Vattenkvaliteten är relativt god med stort siktdjup, låg fosforhalt och medelhög kvävehalt. Bevarandetillståndet för naturtypen anses därför som tillfredställande i området.

1620 - Skär och små öar i Östersjön

Nuvarande arealen 85,1 ha är inte fastställd i regeringsbeslut

Arealen 122,6 ha är fastställd i regeringsbeslutet

Beskrivning

Grupper eller enstaka mindre öar och skär i Östersjön. Öarna utgörs av urberg eller morän samt ligger i ett exponerat läge och är i vanligtvis trädlösa. Även anslutande undervattensvegetation ingår ner till de fastsittande makrovegetationens nedersta djuputbredningsgräns.

Landvegetationen består av arter som är anpassade till torra, saltpåverkan och vindexponering samt frånvaro av egentlig jordmån. Lavfloran är artrik och särpräglad. Vegetationen på vissa öar är starkt påverkad av kvävet från fågelspillning. Kala bergytter är vanliga. I de norra delarna av Östersjön medför landhöjningen en succession av många olika vegetationstyper. På öarna kan mindre enstaka träd förekomma, såsom barrträd, men även lövträd särskilt i Stockholms skärgård. Öarna utgör viktiga häckningsplatser för fåglar och uppehållsplatser för sälar. I tillfälliga eller permanenta hållkar förekommer speciellt anpassade växt- och djursamhällen.

Bråvikens yttre innehåller en stor andel ytterskärgård med många kalskär. Öarna utgör viktiga häckningsplatser för fåglar och uppehållsplatser för sälar på de allra yttersta kobbarna. Skären och öarna saknar till stor del träd och buskar och utgörs till stor del av kala hållar, tidvis och delvis överspolade. Här finns också en stor variation i bergiga och klippiga (t ex Penningskären) eller mer flacka och rundkulliga (t ex Stora Blacken). De geologiska ytformerna med en stöt- och en läside, som visar inlandsisens rörelseriktning, framträder ofta allra tydligast här längst ut i skärgården.

Floran på kalskären är vad man brukar kalla fågelgödsblad och öarna utgör viktiga häckningsmiljöer för en rad fågelarter, främst måsfåglar som trutar, som kan bilda stora kolonier. Skräntärna förekommer sällsynt och alkfåglarna tobisgrissla och tordmule häckar på enstaka platser liksom labb. Av vadarfåglar märks främst roskarl, större strandpipare och strandskata och av andfåglar ejder, svärta och vigg. Det är främst måsfåglarna som står för gödslingen som ger upphov till den speciella floran.

Till fågelskärens växter hör baldersbrå, gräslök, vänderot, gul fetknopp, kärleksört och styvmorsviol. Fuktsvackor och hållkar bidrar ofta till varierade växtsamhällen med inslag av bland annat fackelblomster, brunskära, strandklo, tiggarranunkel, sprängört och olika arter av dunört. Rosenpilört är en av de mindre vanliga hållkarsväxterna, den är bland annat funnen på Stora Måsskär, Låga skären och Penningskären. Andra sällsynta arter som ibland har massförekomster på fågelgödslande öar (till exempel Ölskären) är klubbglim och malört. Hönsbär kan förekomma i myrsvackor (Lövskären, Benö).

Innanför fågelskärszonen finns ibland en urskiljbar zon med så kallade björkskär som bildar skogsgräns mot havet i exponerade lägen. I yttre Bråviken är denna zon ej särskilt tydlig men det finns enstaka öar där små avsnitt med maritim björkskog kan ses. Det handlar oftast om glesa bestånd av björk (ofta glasbjörk) eller rönn på steniga och överlag magra jordar. Bestånden präglas av vind, solexponering, hårda vinterförhållanden och ofta torkstress om sommaren. Dessa förhållanden hindrar etablering av gran och skapar död lövved efterhand. Lövträden blåser sönder men bildar nya stammar genom stubbskott. Döda trädtoppar är vanligt.

Enstaka björk och rönn finns etablerade på i övrigt kala öar, t ex på Penningskären och Alen. Andra öar i Bråvikens mynning utgör bättre exempel på naturtypen, bland annat Myrholmarna, Getaborg och en del öar kring Lövskären. En del av björkskären kan vara delvis kulturskapade genom att främst tallar huggits för vedbruk. Kanske är Myrholmarna ett exempel på det eftersom den delvis björkdominerade skogen, ganska öppen tack vare många hållmarker, numera har ett stort inslag av uppkommande tall som på sikt sannolikt förändrar trädslagsfördelningen.

Bevarandemål

Arealen av skär i Östersjön (1170) ska vara minst 85,1 hektar i Natura 2000-området Bråviken Yttre. Arealen ska bara ändras av naturliga processer såsom landhöjningen. Vattenkvaliteten är god. Naturtypens landdelar fortsätter att ha en mestadels öppen prägel. Populationerna hos de typiska arterna för naturtypen ska inte minska påtagligt.

Vad kan påverka negativt

Utöver de gemensamma faktorerna så gäller även:

- Svall från fartyg kan påverka artsammansättningen.
- Slitage och störningar orsakade av det rörliga friluftslivet kan påverka växt- och djurlivet.
- Förekomst av mink och skarvkolonier kan påverka artsammansättningen.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Naturtypen (1620) finns i boreal och kontinental region av Sverige, med tyngdpunkt i den boreala regionen. Bevarandestatusen anses idag som otillfredsställande. Kvaliteten på naturtypen och framtidsutsikterna för naturtypen är otillfredsställande och trenden är negativ, orsakerna är flera. Det är viktigt att exploateringen av kustmiljöerna minskas, och att områdesskyddet ökar. För naturtypen skär i Östersjön (1620) uppskattades (år 2013) förekomsten i boreal region (både inom och utanför Natura 2000-områden) till 170 000 hektar i Sverige och det behövs åtminstone så mycket för att arealen av naturtypen för att statusen ska kunna anses vara gynnsam.

Vattnets ekologiska och kemiska status i området är klassad som måttlig enligt vattendirektivet. Vattenkvaliteten är relativt god med stort siktdjup, låg fosforhalt och medelhög kvävehalt. Det finns både naturtyps typiska och karakteristiska arter inom naturtypens utbredning. Skären och småöarna är i dock i många fall igenväxta och behöver röjas, bevarandetillståndet för naturtypen anses därför som tillfredsställande i området.

1630 - Strandängar vid Östersjön

Nuvarande arealen 3,6 ha är inte fastställd i regeringsbeslut

Arealen 1,1 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Merparten av strandängarna är eller har varit påverkade av slätter och/eller betes-drift. Flora och fauna varierar beroende på bland annat jordart och hävdhistorik. Strandängarna är nästan uteslutande präglade av antingen pågående traditionell hävd eller tidigare hävd. Arter som indikerar hävdkontinuitet ska finnas. Naturtypen är i allmänhet helt öppen, men enstaka träd och buskar kan förekomma. I södra Östersjön är strandkämpar en viktig indikatorart på en välhävdad miljö.

Strandängar vid Östersjön varierar dock en hel del beroende på var de förekommer. Landhöjning, vattenståndsvariationer och isskrap har en mycket större inverkan i norra delen av Östersjöområdet vilket leder till en stor variation i naturtypens artinnehåll och en zonerings av vegetationen. Naturtypen är saltpåverkad och saltrika fläckar (saltbrännor) förekommer i naturtypen, särskilt i södra delen av Östersjön där salthalten är högre. De hävdade strandängarna är viktiga för häckande vadare. På platser med mycket gäss kan betespåverkan från dessa vara betydande och hålla naturtypen öppen.

Kärlväxtfloran på strandängar vid Östersjön är ofta artrik och i synnerhet längs Bottenviken och Bottenhavet särpräglad med arter såsom kärrvial, salt grönlandsgåsört, strandögontröst och klapperögontröst.

Naturtypen förekommer i begränsad utbredning i Natura 2000-området på bland annat Korsö. Små fragment kan påträffas på många öar, dessa hålls mer eller mindre öppna av bland annat betande grågäss. Vid södra stranden av Korsö finns en strandäng övergående i en grund vik med relativt skyddade förhållanden. Viken kantas av bladvass och havssäv och bottensubstratet domineras av sand. Vegetationen domineras av axslinga och vitstjälksmöja, men även borstnate, ålnate, blåstång, snärjtång och grönstråfse är ställvis vanligt förekommande. På myrholmarna i brynen mot havet finns också en av områdets strandängssnuttar, vilken bitvis har en rik strandängsflora med bland annat ormtunga och strandkrypa.

Bevarandemål

Arealen av strandängar av Östersjötyp (1630) ska vara minst 3,6 hektar i Natura 2000-området Bråviken yttre. Regelbunden hävd samt avsaknad av träd- och buskar ska prägla naturtypen. Hydrologin ska vara naturlig med naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet, vilket innebär att det inte ska finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller djupa körspår som medför negativ påverkan.

Naturliga störningsprocesser i form av tramp, saltvatten/saltstänk och hävd ska förekomma i sådan omfattning att typiska och karakteristiska arter som är beroende av dessa kan fortleva långsiktigt i området. En allmän till riklig förekomst samt föryngring av typiska arter inom följande grupper: kärlväxter (till exempel havssälting och agnsäv) och fåglar (till exempel rödbena och tofsvipa) ska finnas.

Skadlig förnaansamling, igenväxning och antropogen näringstillförsel (inklusive tillskottsutfodring av betesdjur) får inte förekomma annat än i mycket begränsad utsträckning.

Vad kan påverka negativt

Utöver de gemensamma faktorerna så gäller även:

- Dräneringar för att påskynda avrinningen från strandängen eller närbelägna marker kan helt eller delvis förstöra biotopen. Strandängens karaktäristiska flora och fauna missgynnas av den minskade saltvattenspåverkan som blir följden.
- Uppläggande av muddermassor.
- Erosion på grund av landsänkning/upphörd sedimentering eller svall från fartyg.
- Uppodling och invallningar. På grund av minskat behov av åkermark är detta inte ett överhängande hot idag.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandestatusen för nästan alla gräsmarker är negativ eftersom rationaliseringen av jordbruket fortsätter. Små jordbruksföretag slås ihop eller läggs ned och urbaniseringen fortsätter vilket gör att små eller svårbrukade marker som ofta hyser den största mångfalden tas ur bruk och växer eller planteras igen med skog. För naturtypen strandängar vid Östersjön (1630) är förekomstarealen i boreal region idag 4 600 hektar och tillståndet är dåligt. För att uppnå gynnsam bevarandestatus i samma område behövs det uppskattningsvis 20 000 hektar.

Delarna med naturtypen hävdas nästintill inte då det är svårt att få markägare med djur ut på skärgårdsöarna, men hållas mer eller mindre öppna av bland annat betande grågäss. På vissa av öarna har punktinsatser gjorts i form av röjning för att hålla efter igenväxningen, exempelvis Korsö. Det finns på sina ställen rik strandängsflora med naturtypstypiska- och karaktäristiska arter, men om naturtypen ska förbli är det viktigt med kontinuerlig hävd och röjning. Bevarandetillståndet anses därför som tillfredställande

6270 - Silikatgräsmarker

Nuvarande arealen 0,92 ha är inte fastställd i regeringsbeslut

Arealen 3,9 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen silikatgräsmarker består av öppna betesmarker med högst 30 % krontäckning av träd och buskar. Fältskiktet är artrikt och har ett stort inslag av hävdgynnade arter som trivs på kalkfattig och näringsfattig mark. Artrikedomen är uppkommen ur en lång period av hävd och naturtypen är beroende av en fortsatt beteshävd. Vegetationens sammansättning varierar beroende på underlag och geografisk belägenhet.

Silikatgräsmarkerna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Naturtypen förekommer på öarna Isö och Korsö i en liten utsträckning. På Isö hittas den kring husen längst i söder i form av en högrötsäng med inslag av rik gräsmarksflora tack vare det klippta gräset. Smultronklöver, brudbröd och ängsnejlika hör till de arter som växer här. På Korsö återfinns naturtypen i en tidigare åkermark mitt på ön, vilken har idag inslag av hävdgynnade arter. De öppna ytorna är vackert inramade av lövbryn och det finns högvuxna enbuskar. Den långa artlistan för Korsö omfattar bland annat hagmarksflora, ängssvampar samt ströfynd av insekter.

Bevarandemål

Arealen av silikatgräsmarker (6270) i Natura 2000-området Bråviken yttre ska vara minst 0,92 hektar. Regelbunden hävd ska prägla naturtypen. Träd och buskar ska utgöra enstaka till måttligt inslag och mindre ytor med blottad mark är ett positivt inslag. Det ska finnas typiska och karaktäristiska kärlväxter (till exempel kattfot, solvända, ängsvädd, och gullviva) och insekter (till exempel dagfjärilar och dyngbaggar) och dessa ska förekomma i sådan omfattning att dessa kan fortleva långsiktigt i området. Artsammansättningen och näringstillgången ska vara naturlig.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Små jordbruksföretag slås ihop eller läggs ned och urbaniseringen fortsätter vilket gör att små eller svårbrukade marker som ofta hyser den största mångfalden tas ur bruk och växer eller planteras igen med skog. Eftersom gräsmarker minskar i utbredning har också flertalet av gräsmarksnaturtyperna och deras typiska arter en fortgående negativ utveckling. Ett stort antal typiska kärlväxter med höga naturvärden förekommer i silikatgräsmarkerna som historiskt troligen har brukats som slåtteräng. För naturtypen silikatgräsmarker (6270) är förekomstarealen i boreal region idag 126 000 hektar och bevarandestatusen är dålig. För att uppnå en gynnsam bevarandestatus i samma område har ArtDatabanken (2013) uppskattat att det behövs 380 000 hektar av naturtypen.

Naturtypen förekommer i en mycket lite areal jämfört med områdets totala area, vilket kan vara en anledning till att den inte kan bära egna populationer av mer arealkrävande typiska arter. Områdena har inte hävdats kontinuerlig, men 2018 återupptogs hävden på Korsö i form av bete vilket förhoppningsvis fortsätter. Det finns en relativt rik hagmarks flora, men områden har en stor risk av att växa igen och förlora sina värden.

Bevarandetillståndet för naturtypen anses därför som tillfredställande i Bråviken yttre Natura 2000-område.

8230 - Hällmarkstorräng

Nuvarande arealen 97,9 ha är inte fastställd i regeringsbeslut

Naturtypen är inte fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Växtsamhällen med torktåliga arter av kärlväxter, lavar och mossor på silikatrika hällmarksytor. Hällarna är tidvis mycket torra och har ett tunt, fläckvist förekommande jordtäckte som högst täcker halva av ytan. Ytorna är främst plana och består oftast av näringsfattiga graniter och gnejser. Naturtypen förekommer i huvudsak i områden med någon typ av störning, till exempel bete, tramp och brand.

Kärlväxter som fetbladsväxter, styvmorsviol, tjärblomster, bergglim och mandelblom karaktäriserar naturtypen. De artrikaste och värdefullaste exemplen förekommer i öppna betesmarker och kust- eller åkerlandskap.

Periodvis översilning med näringsrikt vatten från gräsmarksytor, fågelspillning med mera kan ge en artrik och svagt kalkgynnad växtlighet. I de bäst utvecklade typerna påträffas också rikligt med mossor och lavar, till exempel kopparbryum, takskrummossa, vissa skinn- och gelélavar. Naturtypen har i gynnsam bevarandestatus krontäckning på mindre än 30 %.

Naturtypen hittas på en stor del av öarna i området, främst längs strandkanterna. Det finns ställen där berg går i dagen och lavhällar ut mot vattnet med typisk hällmarksflora nära stranden. I bryn mot havet finns det bitvis rik standängsflora med bland annat ormtunga och strandkrypa. Kalskär klädd med fågeltoppbrosklav och kring block och bergskrevor finner man en flora bestående av bland annat klibbglim.

Bevarandemål

Arealen av hällmarkstorräng (8230) ska vara minst 97,9 hektar i Natura 2000-området Bråviken yttre. Regelbunden hävd (främst bete) ska prägla området. Det ska finnas blottat berg på minst halva arealen och krontäckningen ska inte utgöra mer än ett måttligt inslag. Viktiga processer som ska finnas i naturtypen är regelbunden hävd, torka, ren luft samt periodiserad tillgång på näring kan behövas. Även störningar som brand och tramp är positivt.

Naturliga strukturer och processer ska förekomma i sådan omfattning att typiska och karakteristiska arter som är beroende av dessa kan fortleva långsiktigt i området. Det ska finnas allmänt till rikligt av typiska- och karakteristiska arter inom följande grupper: kärleväxter (till exempel gul- och vit fetknopp, kärleksört och styvmorsviol), mossor och lavar. Artsammansättningen och näringstillgången ska vara naturlig.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

För naturtypen hällmarkstorrängar (8230) är förekomstarealen i boreal region idag 5 000 hektar och tillståndet är dåligt. För att uppnå gynnsam bevarandestatus i samma område behövs det uppskattningsvis 10 000 hektar.

Naturtypen hittas på en stor del av öarna i området, främst längs strandkanterna. Det finns ställen där berg går i dagen och lavhällar ut mot vattnet med typisk hällmarksflora nära stranden. I bryn mot havet finns det bitvis rik standängsflora med bland annat ormtunga och strandkrypa. Kalskär klädd med fågeltoppbrosklav och kring block och bergskrevor finner man en flora bestående av bland annat klibbglim.

Naturtypen hittas på många av områdets öar och vissa har typisk hällmarksflora, men många av områdena är också igenväxta och behöver hävdas och/eller röjas. Bevarandetillståndet för naturtypen anses därför som otillfredsställande.

9010 - Taiga

Nuvarande arealen 116,5 ha är inte fastställd i regeringsbeslut

Arealen 127,7 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer främst i den boreala zonen på fuktiga näringsrika marker till torra och näringsfattiga. Trädsiktets krontäckningsgrad är normalt 30–100 % och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg, ibland även med inslag av andra inhemska arter. Naturtypen taiga innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning. Naturtypen består av äldre naturskogsartade barrskogar samt naturliga successioner efter större störningar. Det kanske viktigaste elementet för naturtypen är den döda veden som hyser en lång rad vedlevande svampar och insekter, dessutom är veden födosöks- och boplatser för många fågelarter. Naturtypen delas vanligen in i flera olika undergrupper beroende på dominerande trädslag samt successionsstadier.

Många av Bråviken yttres barrskogar är sparsamt brukade efter 1950-talet och innehåller en påfallande mängd gamla, senvuxna träd och död ved. Några av de mest värdefulla barrskogsmiljöerna i reservatet finns på Stora Fläskö, Kuggholmen och Isö/Lilla Isö i områdets västra delar samt på Gröskär och Norra Törnsö i öster. Gröskär, som är en av de finaste barrskogsmiljöerna, ligger ovanligt exponerat mot öppna havet. Allmänt på öarna finns de för skärgården och kustzonen typiska lågvuxna och vidgreniga äldre tallar som vuxit upp i en gles eller öppen omgivning. Högvuxna och riktigt grova tallar är sällsynta då de sannolikt plockhuggits långt tillbaka. En del tallar av den sorten finns dock på t ex Lilla Isö.

Av de mindre vanliga barrskogsanknutna arterna (signal- och rödlistade arter) finns ladlaven ganska allmänt på torrakor och torrgrenar av tall. På Kuggholmen har grön sköldmossa påträffats och i granmiljöer på Stora Fläskö finns bland annat gammelgranslav som är ovanlig på öarna i skärgården i övrigt. På Stora Fläskö finns även dvärgbägarlav och på Lilla Fläskö västlig hakmossa. Tallticka är något av en karaktärsart i skärgårdens tallmiljöer och den verkar avsevärt mer talrik än i motsvarande miljöer på fastlandet. Tallticken är funnen på ett 20-tal öar i området. Om insekter knutna till tall och tallved vet vi tyvärr mycket lite och här är det angeläget att förbättra kunskapen.

Stora och Lilla Skorvö hyser gammal naturskogsartad barrskog. Det finns gott om död ved och gamla träd av främst tall, men även gran på lägre mark. Längs sydsidan av Stora Skorvö finns ett avsnitt med tät granskog. Längs Rödhällsviken och i sundet mot Stora Skorvö finns strandängsmarker.

Kuggholmens norra sida täcks av tät blandskog i lägre terräng. Bitvis består skogen av alsumpskog med gott om död ved. Även resten av ön är barrskogsklädd. Den skogen är ej så gammal men utgör en värdefull framtidsbarrskog där naturvårdsskötsel kan vara aktuellt.

På kalotten av Mellre Stångskär växer tallskog med spridda grova tallar och en del tallågor. Enbuskar är vanliga, särskilt mot väster där tallskogen övergår i en björksumpskog. Runt ön finns ett brett fält av hällar. I nordost ett albestånd.

Även Stora Stångskär är talldominerad, men tallskogen är överlag ej så gammal och grov. Längs östsidan är den lite äldre och innehåller många lågor. I söder finns en fin klibballund. Vid toppunkten finns en fornlämning i form av ett stort stenröse. På norra och södra udden finns helt öppna flacka hällar. I hällarna finns utrymme för många små hällkar. På ön finns några mindre klapperstensfält.

Bevarandemål

Arealen av taiga (9010) ska vara minst 116,5 hektar i Natura 2000-området Bråviken yttre. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark med ett olikåldrigt och flerskiktat trädskikt. Barrträd ska dominera naturtypen. Lövträd ska utgöra ett enstaka till måttligt inslag. Det ska finnas tämligen allmänt med grov och solbelyst död ved till exempel torrträd, hålträd, liggande stockar, halvdöda träd eller branddödade träd. Förekomsten av äldre träd ska vara måttlig till riklig och det ska finnas en föryngring av ovan nämnda arter.

Hela eller stora delar av naturtypen ska vara skogsbrandspåverkad, även andra omvälvande störningar så som insektsangrepp, stormfällning eller bete ska tillåtas påverka naturtypens dynamik och struktur. Andra småskaliga naturliga processer som trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning är positivt och ska förekomma inom området. Igenväxningsvegetation (till exempel gran) ska inte tillåtas dominera i fältskiktet. Typiska och karaktäristiska arter ska kunna fortleva långsiktigt i området och det ska finnas en art- och individrik förekomst av dessa arter inom insekter (till exempel skalbaggar), mossor (till exempel blåmossa), svampar (till exempel ostticka) och lavar. Bland fåglar är järpe, tjäder och spillkråka utpekade som typiska arter för naturtypen.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Naturtypen (9010) förekommer i hela landet med tyngdpunkten av utbredningen i den boreala zonen. Marker som normalt brukas som produktionsskogar tillhör ofta naturtypen taiga och det är endast i de fjällnära regionerna som det finns kvar betydande områden med äldre skog i sena successionsstadier. Naturtypen taiga (9010) har en negativ utveckling eftersom skogsbruket i marker med höga naturvärden och fjällnära skog fortsätter, dessutom har intresset för biobränslen, skogsgödsling och skogsodling med främmande träddarter ökat under senare år. Samtidigt har hänsynen vid skogsavverkning ökat och arealen skyddad skog har utökats. År 2013 var förekomstarealen av taiga i den boreala regionen 1 330 000 hektar och för att naturtypen 9010 ska uppnå gynnsam bevarandestatus behövs det uppskattningsvis 3 500 000 hektar. Bevarandestatusen för naturtypen taiga (9010) är idag dålig i den boreala regionen och utvecklingen är övervägande negativ.

Området innehåller sparsamt brukade barrskogar i modern tid med en påfallande mängd gamla, senvuxna träd och död ved. Allmänt på öarna är lågvuxna och vidgreniga äldre tallar som vuxit upp i en gles eller öppen omgivning. Talticka är något av en karaktärsart i skärgårdens tallmiljöer och den verkar avsevärt mer talrik än i motsvarande miljöer på fastlandet. Taltickan är funnen på ett 20-tal öar i reservatet. Det är generellt brist på död ved i olika nedbrytningsstadier och exponeringsgrad i området. Skogen i området har spridda naturvärden med ett antal öar med mycket fina och höga naturvärden, bevarandetillståndet för naturtypen anses därför som tillfredställande i Bråviken yttre Natura 2000-område.

9020 - Nordlig ädellövskog

Nuvarande arealen 2,0 ha är inte fastställd i regeringsbeslut

Arealen 3,6 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Nordlig ädellövskog karakteriseras av kontinuitet av lövträd (främst ädellövträd) av en varierande ålder, inklusive gamla träd. Naturtypen har en krontäckning på 50–100 %, där ädellövträd utgör normalt minst 50 % av grundytan. Viktiga komponenter i trädskiktet är ek, alm, ask, lind och lönn. Ingen av dessa utgör mer än 50 % av grundytan. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den ska ha påverkats av till exempel plockhuggning, bete eller naturlig störning. Det ska finnas gamla träd, död ved, i form av grenar, torrträd, hålträd, lågor m.m. av olika trädslag och i olika nedbrytningsstadier, och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Förekomst av död ved, gamla och grova träd är viktig för vissa lavar, mossor och svampar, samt för insekter och landmollusker. Artsammansättningen varierar med skogens slutenhet. Naturvärdena i skogar som varit ohävdade under en längre tid utvecklas till stora delar genom naturlig dynamik vilket omfattar mindre naturliga störningar.

Skärgården är en miljö i igenväxning men ännu finns många gamla ädellövträd som ursprungligen vuxit i ett mer öppet landskap. Det kan ha varit både betesskogar där ett gles trädskikt av främst tall även lämnat utrymme för grova ekar, men också lövängsmiljöer med hamlade träd av ask och lind. Naturtypen förekommer endast på Korsö, vilket är en mycket variationsrik ö och innehåller de största ädellövförekomsterna inom området och även en lång rad ovanliga arter knutna till bland annat gamla ekar. Gamla och ibland grova ekar ger en bild av det glesa trädskikt som fanns på ön för 50–100 år sedan. I svackor, sluttningar och på lågmarker finns ett stort inslag av löv. På frisk mark hittas främst ek men även asp. Många av de gamla ekarna med krokvuxna mossiga stammar är ihåliga och har en exklusiv lavflora. Den långa artlistan för Korsö omfattar bland annat sällsynta ek- och ädellövträdslavar.

Bevarandemål

Arealen av nordlig ädellövskog (9020), i Bråviken yttre Natura 2000-område, ska vara minst 2,0 hektar. Lövträd ska prägla skogen i hela området. Eken ska fortsätta vara det dominerande trädslaget. Småskaliga naturliga processer, som till exempel trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: bland annat ek. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas följande strukturer/substrat i påtagligt antal: stående döda eller döende träd; död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar; gamla träd med grov bark, skador, håligheter eller mulm. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiska gamla och värdefulla träden i området. Det ska finnas typiska/karakteristiska arter inom insekter, lavar samt mossor. Igenväxningsvegetation, av framför allt gran, ska inte förekomma.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Sverige har till skillnad mot övriga Europa en väl bevarad ädellövskog med stor artrikedom, vilket gör att vi har ett stort ansvar att ta vara på denna typ av skog. Ädellövskogen är ofta knuten till gamla kulturbygder och dess utseende har stor betydelse för landskapsbilden. Många människor uppskattar ädellövskogen som en plats för friluftsliv.

Naturtypen (9020) förekommer i hela den kontinentala och södra delen av den boreala regionen i Sverige. Andelen ädellövträd i skogsmark har ökat något under ser senaste decenniet men trots detta är de befintliga arealerna av naturtypen nordlig ädellövskog relativt som och avverkning av värdefulla ädellövskogsmiljöer fortsätter. Det är mycket positivt att hänsynstagandet till naturvärdena vid skogsavverkning ökat och att arealen skyddad skog fortsätter att öka. För naturtypen nordlig ädellövskog (9020) är förekomsten i boreal region (både inom och utanför Natura 2000-områden) 7 800 hektar i Sverige. För att en gynnsam bevarandestatus ska nås i samma område behövs uppskattningsvis 10 000 hektar nordlig ädellövskog. Bevarandestatusen för naturtypen bedöms idag vara dålig i Sverige.

På Korsö där naturtypen förekommer, finns ett stort inslag av löv i svackorna och sänkorna. Ädellövträden är gamla och ibland även grova, där många av de gamla ekarna med krokvuxna mossiga stammar är ihåliga och har en exklusiv lavflora. Området hyser även bland annat en rad sällsynta ek- och ädellövträdslavar. Bevarandetillståndet för naturtypen anses därför som gynnsam i området.

9070 - Trädklädd betesmark

Nuvarande arealen 11,0 ha är inte fastställd i regeringsbeslut

Arealen 7,9 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Trädklädda betesmarker är en naturtyp som kan delas in i två undergrupper: hagmarker med ett glest trädskikt av främst ek eller björk, samt skogsbete (betad skog) där barrträd ofta är dominerande. Gemensamt för dem är en lång trädkontinuitet och att marken har nyttjats till bete. De trädklädda hagmarkerna kan även ha en historia av slätterhävd.

Länsstyrelsen Östergötland

Det är viktigt att trädkontinuiteten inte bryts eller att beteshävden upphör. Krontäckningen ska för naturtypen generellt ligga över 30 %, men i skogsbeten och betade lundmiljöer är den ofta högre. Till trädklädda betesmarker är en mängd arter från olika organismgrupper knutna, främst hävdgynnade kärlväxter, svampar, lavar och insekter. Vidkroniga träd är hemvist för flera karaktärsarter av främst insekter, lavar, och mossor som måste ha ljus och värme. Fältskiktet behöver också ljus för att inte grässvålen ska luckras upp och karaktärsarterna utkonkurreras av skuggtåliga arter. Även grov död ved, främst i form av torrträd och hålträd, men även enskilda lågor i olika nedbrytningsstadier är värdefulla substrat för vedlevande insekter och epifyter. I de fall betad skog finns på kalkmark har den ofta en rik marksvampflora som är hävdgynnad. I naturtypen finns vanligen blommande buskar till exempel hagtorn, slån och nypon som är en viktig miljö för många fjärilar och andra insekter.

I Bråviken yttre Natura 2000-område förekommer naturtypen i ett nordsydligt stråk på Isö som ett spår av gammal odling. Odlingsmarkerna är igenväxande men en artrik gräsmarksflora finns kvar. Några grova ekar finns, vilka är mer eller mindre inväxta på sina ställen, liksom grövre björkar. I övrigt är området på Isö öppna marker som vuxit igen med slån. Naturtypen förekommer även på Korsö, även där i form av inslag av äldre odlingsmarker med större ekbestånd och spridda gammelekar. Många av de gamla ekarna med krok vuxna mossiga stammar är ihåliga och har en exklusiv lavflora. Den långa artlistan för Korsö omfattar bland annat sällsynta ek- och ädellövträds-lavar, hagmarksflora, ängssvampar samt ströfynd av insekter.

Bevarandemål

Arealen av trädklädda betesmarker (9070) ska totalt vara minst 11,0 hektar i Natura 2000-området Bråviken yttre. Det ska finnas ett individ- och artrikt bestånd av typiska och karakteristiska kärlväxter (till exempel ängsvädd, blåsuga och darrgräs) och lavar.

Krontäckningen i hagmarken ska variera mellan glest till halvsluten, skogsbetet kan ha en mera sluten krontäckning. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat samt att ädellövträd ska dominera naturtypen. Andra viktiga trädarter som tillsammans ska utgöra ett måttligt till påtagligt inslag i betesmarken är tall, björk, asp, vildapel, rönn, sälk och al. Det ska finnas tämligen allmän förekomst av grov och solbelyst död ved till exempel torrträd, hålträd, liggande stockar, även enstaka rishögar är positivt och kan sparas. Det ska även finnas ett artrikt buskskikt med minst ett måttligt inslag av hassel och rosenväxter. Förekomsten av äldre träd och buskar ska vara allmän till riklig och det ska finnas en föryngring av ovan nämnda arter. Artsammansättningen ska vara naturlig.

Skadlig förnaansamling, igenväxning och antropogen näringstillförsel (inklusive tillskottsutfodring av betesdjur) får inte förekomma annat än i mycket begränsad utsträckning.

Vad kan påverka negativt

Utöver de gemensamma faktorerna så gäller även:

- Ökat graninslag i lövträdsbärande skog - och hagmarker.
- Bristande träd- och buskföryngring hotar på sikt kontinuiteten av dessa strukturer i naturtypen.
- Skogsplantering av hagmarker

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Små jordbruksföretag slås ihop eller läggs ned och urbaniseringen fortsätter vilket gör att små eller svårbrukade marker som ofta hyser den största mångfalden tas ur bruk och växer eller planteras igen med skog. Eftersom gräsmarker minskar i utbredning har också flertalet av gräsmarksnaturtyperna och deras typiska arter en fortgående negativ utveckling. För naturtypen trädklädd betesmark (9070) är förekomstarealen i boreal region idag 67 600 hektar och bevarandestatusen är dålig. För att uppnå en gynnsam bevarandestatus i samma region har ArtDatabanken (2013) uppskattat att det behövs minst 300 000 hektar av naturtypen.

Under 2018 hävdades naturtypen på Korsö genom bete, vilket förhoppningsvis kommer fortsätta. Även röjningar, frihuggning och plockhuggning har förekommit på Korsö för att öppna upp naturtypen. På Isö är det svårt att få till hävd genom bete och en del manuella åtgärder som röjning och frihuggning har skett för att hålla området mer öppet. Naturtypen i området innehåller marker med gamla och grova ädellövträd, sällsynta ek- och ädellövträdslavar, hagmarksflora, ängssvampar samt ströfynd av insekter. Naturtypen hotas idag av igenväxning på många håll på grund av upphörd hävd, bevarandetilståndet anses därför som tillfredställande.

9080 - Lövsumpskog

Nuvarande arealen 2,8 ha är inte fastställd i regeringsbeslut

Arealen 2 ha är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer på fuktig och näringsrik mark. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäcken och i vissa fall även på torvmark av lövkärrstorv eller vasstorv. Trädskiktets krontäckningsgrad är vanligen mellan 50-100 %. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av al. Gran och videarter kan ofta förekomma i både träd- och buskskikt.

I denna naturtyp finner man ofta en stor variation vad gäller trädslag, artstock och struktur. Denna variation kan härröra från tidigare markanvändning, naturgivna förutsättningar eller den aktiva dynamiken i bestånden. I sitt mest utvecklade stadium kännetecknas naturtypen av ett stort inslag av gamla träd och död ved. Som ett resultat av tidigare markanvändning, naturliga störningar eller andra åtgärder kan skogen befinna sig i ett yngre successionsstadium med stort inslag av yngre träd.

Naturtypen består av en fuktig till blöt skog som till vissa delar liknar svämlövskogen, men till skillnad från dessa karakteriseras fältskiktet av typiska sumpväxter beroende på det mer eller mindre permanent höga vattenståndet. Övergången mot björklädd, skogsbevuxen myr kan vara diffus, men generellt är torvtäcket i lövsumpskogen tunt och består då av lövkärrs- och vasstorv. Till följd av den fuktiga marken står träden ofta på socklar, särskilt i äldre skog. Tuvbildningen kan vara stark, och vegetationen därför varierande med ris på tuvorna och avsaknad av vegetation i de blötaste delarna. I djup skugga blir fältskiktet glest. Lövsumpskogarna har sin tyngdpunkt i södra delen av landet och förekommer främst i boreal och kontinental region.

I Natura 2000-området Bråviken yttre finns naturtypen i form av mindre sumpskogsmiljöer på fler håll i området. I många fall är det troligen öar som betats och hållits delvis öppna tidigare. Vid upphört bete har igenväxning och försumpning satt fart och givit upphov till mycket värdefulla lövsumpskogar i stort sett utan inslag av gran. På den döda veden i de fuktiga skogarna trivs bland annat stubbspretmossan.

Bevarandemål

Arealen av lövsumpskog (9080) ska vara minst 2,8 hektar. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark med ett olikåldrigt och flerskiktat trädskikt. Trädarten klibbal ska dominera naturtypen samt minst ett måttligt inslag av andra trädarter till exempel gran, björk och vide. Det ska minst finnas allmänt till rikligt med död ved till exempel stående stammar, hålträd, liggande stockar och halvdöda träd. Förekomsten av äldre träd ska vara måttligt till rikligt och det ska finnas en förnygring av ovan nämnda arter.

Naturtypen ska inte påverkas av dräneringsåtgärder och ha en naturlig hydrologi. Omvälvande störningar som insektsangrepp, stormfällning eller bete kan påverka naturtypens dynamik och struktur. Andra småskaliga naturliga processer som trädens förnyring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning är positivt och ska förekomma inom naturtypen.

Typiska och karaktäristiska arter ska kunna fortleva långsiktigt i området och det ska finnas en art- och individrik förekomst av dessa arter inom kärlväxter (till exempel skärmstarr) och mossor (till exempel blåmossa).

Igenväxningsvegetation av invasiva arter (till exempel gran) ska inte tillåtas dominera i naturtypen.

Artsammansättningen och näringstillgången ska vara naturlig.

Vad kan påverka negativt

Utöver de gemensamma faktorerna så gäller även:

- Störd hydrologi genom till exempel dikning är särskilt allvarlig då naturtypen i hög grad får sin karaktär av det mer eller mindre permanent höga vattenståndet.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Sumpskogarna förekommer ofta insprängt bland andra skogstyper. Då är de dessutom ett viktigt inslag som väsentligt höjer ett områdes naturvärde. Med tanke på den historiska förlusten av naturskogar, så kan man anta att även opåverkade lövsumpskogar minskat avsevärt. År 2013 fanns det uppskattningsvis 20 700 hektar av naturtypen i den boreala regionen i Sverige, men att det för god bevarandestatus behövs minst 42 000 hektar. Största hotet är fortfarande ett storskaligt skogsbruk. Dagens sumpskogar bör bevaras med ökad naturvårdshänsyn inom skogsbruket.

Det finns mycket fina mindre lövsumpskogar på många av öarna med främst ung al som börjat bilda mer eller mindre socklar på sina ställen, samt förekomst av död ved och utan igenväxning av gran. Bevarandetillståndet för naturtypen anses därför som tillfredställande i området.

1364 – Gråsäl, *Halichoerus grypus*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Gråsäl är den största av Sveriges tre sälarter. En fullvuxen hane kan i enstaka fall väga upp till 300 kilo, honan är betydligt mindre och väger som mest cirka 200 kilo. Gråsäl särskiljs lättast från knobbsäl och vikare genom sin större storlek och genom huvudets form. Gråsäl har en mycket låg panna med ögon som ligger långt bakom nosen. Pälsfärgen hos gråsäl är mycket variabel, vissa djur är nästan svarta, andra bruna eller silverfärgade. Buken är oftast ljusare än ryggen men variationer förekommer. Hannar är vanligtvis mörkare än honor och äldre hannar har en tydligt krökt nos och ett kraftigare axel- och skulderparti.

Gråsäl är havslevande. Under pälsömsningen i maj–juni söker sig sälarna i stor utsträckning till traditionellt utnyttjande tillhåll där de ligger på skär och kobbar.

I Östersjön föder gråsälshonan en unge (kut) i månadsskiftet februari–mars. Många gråsälskutar föds på isen i Bottenviken, Norra Kvarken eller Finska viken, men en stor andel kutar föds också på land i Stockholms skärgård, på Åland eller i Estland. Gråsälarna på västkusten har observerats med kutar både under vårvintern och på hösten. Ungarna diar i cirka tre veckor. Könsmognaden inträder hos honorna normalt under det femte eller sjätte levnadsåret. Gråsälarna kan röra sig över stora arealer, upp mot eller över 1 000 000 hektar, och kan således förflytta sig från svenska till finska eller estniska kusten från ett år till ett annat.

Gråsäl äter huvudsakligen fisk även om unga gråsälarna också äter kräftdjur och mollusker (musslor, snäckor). Gråsäl är inte specialiserad i sitt födoval utan äter mest stimfisk och bottenlevande fisk som strömming, tånglake och flundror, men även lax, sik och torsk med flera. I genomsnitt konsumerar en gråsäl föda motsvarande 2–3 % av sin kroppsvikt dagligen, dock varierar intaget med födans näringsinnehåll. Konsumtionen är högst under senhösten då djuren bygger upp späcklagret inför vintern.

Bevarandemål

Gråsäl ska finnas i en livskraftig population längs ostkusten. Den nationella målsättningen bör vara att bevara gråsälarna i livskraftiga bestånd i samtliga län som gränsar mot Östersjön eller mot Västerhavet. Vad detta innebär i frågan om antalet djur är en kontroversiell fråga eftersom gråsälarna orsakar fiskarna stora ekonomiska förluster. Man bör dock beakta att det i Östersjön vid 1900-talets början fanns närmare 100 000 gråsälarna. Gråsälarna i Östersjön är fortfarande påverkade av miljögifter (fortfarande är en relativt stor andel av de könsmogna honorna oförmögna att reproducera sig och hälsotillståndet är även i övrigt dåligt).

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där. Arten har enligt art- och habitatdirektivet ett sådant gemenskapsintresse att insamling i naturen och exploatering kan bli föremål för särskilda förvaltningsåtgärder. Arten finns upptagen i bilaga 5 till art- och habitatdirektivet och betecknas med F i Artskyddsförordningens bilaga 1. Enligt 3 § Jaktlagen får arten inte fångas eller dödas om det inte uttryckligen är tillåtet vid jakt enligt andra delar av jaktlagstiftningen. När viltet är fredat gäller det även dess bon.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Gråsäl finns i Östersjön, i söder till Blekinge, Öland och Gotland. Enstaka individer finns även längs Västkusten. Antalet reproduktiva individer skattas till 13 000 (11 000–14 800). Vid den senaste inventeringen av gråsäl i Östersjön (2012) räknades 28 255 individer. Av dessa var 14 799 i svenska vatten. Mörkertalet uppgår på relativt goda grunder till 20–40 %. Vilket innebär en total Östersjöpopulation på 41 000 (35 000–47 000) individer, varav 21 500 (18 500–24 600) befinner sig i svenska vatten. Cirka 60 % av individerna är könsmogna. Cirka 30 reproduktionslokaler x 25 km², gäller Sverige. Populationen är ökande. Gråsälarna har uppvisat en jämn och kraftig tillväxt i Östersjön under hela 2000-talet, dock avtagande sedan cirka 2005. Tillväxten är av olika omfattning i olika delar av Östersjön och till och med negativ i några delområden (Bottenhavet, Ålands skärgård - skärgårdshavet). De skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC). Eftersom det finns möjlighet att arten kan invandra från kringliggande länder bedöms utdöenderisken vara lägre än vad övriga tillgängliga data antyder.

Gråsäl förekommer regelmässig i området, särskilt i de yttre delarna. Arten ökar generellt sett hela skärgården, bevarandetillståndet anses därför som gynnsamt för gråsälarna i Bråviken yttre Natura 2000-område.

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Artens förekomst är inte fastställd i regeringsbeslutet

Beskrivning

Grön sköldmossa växer på stubbar och lågor av olika trädslag, huvudsakligen i sena nedbrytningsstadier och mellan grova rötter av levande och döda träd. Arten kan i enstaka fall förekomma på ett tunt humustäcke på klippor eller block. Den växer både i barr- och lövskogar men tycks i Sverige föredra något mer näringsrika granskogar med stort inslag av lövträd. Etableringen påskyndas av högt pH, hög vedfuktighet och hög fosforhalt. Troligen gynnas sporgroningen av vattendropp från trädkronor och förna från lövträden. Intill kapslar av grön sköldmossa finner man ofta vedblekmossa, stubbspretmossa, liten räffelmossa, cypressfläta, nickmossa samt en hel del andra mossor och alger.

När växtplatsen blir övervuxen av större mossor konkurreras grön sköldmossa ut. Arten är kortlivad, men det är troligt att protonemat är flerårigt och kan ge upphov till kapslar flera år i följd. Populationer av grön sköldmossa är kortvariga, och på samma substratfläck hittar man ofta kapslar bara under något eller några år. Antalet bildade kapslar varierar kraftigt mellan olika år, och dödligheten är hög. De nya sporkapslarna börjar synas på hösten och utvecklas successivt under vintern för att slutligen mogna och släppa sporena under första halvan av sommaren. Således kan sporkapslar iakttas under stora delar av året men störst sannolikhet är det att hitta den på platser med hög luftfuktighet, särskilt torra år. Även sedan kapslarna har brutits ned kan man ibland hitta de rödaktiga knottriga kapselskaften.

Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest en meter vegetativt, och effektivt 1 kilometer med sporer under en 10-årsperiod. De substrat som mossan föredrar är relativt kortlivade och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd på varje lokal.

Bevarandemål

Arten ska fortleva inom Natura 2000-området Bråviken yttre. Grov död ved i olika nedbrytningsstadier, främst lågor av gran, men även tall och löv, ska finnas i lämpliga naturtyper som hyser skogspartier med hög luftfuktighet.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Vilt levande exemplar av arten är fridlyst enligt 8 § Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att i den omfattning som framgår av bilaga 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada hela eller delar av exemplar. Enligt 13 § Artskyddsförordningen kan vilt levande exemplar av arten samlas in under förutsättning att det behövs för att rapportera arten och under att vissa villkor uppfylls, till exempel att det aktuella beståndet inte påverkas negativt långsiktigt.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Grön sköldmossa förekommer främst i de sydöstra delarna av landet. År 2013 uppskattades att beståndet i boreal region återfanns på 5 000–10 000 lågor vilket anses vara tillräckligt för att arten ska kunna bevaras långsiktigt i området. Bevarandestatusen för naturtypen grön sköldmossa anses därför som gynnsamt i boreal region, tillståndet i övriga regioner är dock dåligt.

Många av skärgårdens barrskogar är sparsamt brukade efter 1950-talet och innehåller en påfallande mängd gamla, senvuxna träd och död ved, vilka är miljöer där den gröna sköldmossan har påträffats. Hur frekvent arten förekommer i lämpliga miljöer är idag dock okänt. Bevarandetillståndet för arten anses därför som okänt i området.

A094 – Fiskgjuse, *Pandion haliaetus*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Enda stora rovfågeln i Sverige med långa vingar, vit under och brun ovan. Trots ett karaktäristiskt utseende förväxlas den ibland med ljusa ormråkar eller med den sällsynta gästen ormörn. Fiskgjusen ses ofta kretsande eller ryttlande över sjöar, där den hämtar sin föda.

Fiskgjusen är helt beroende av tillgång till öppet vatten inom sitt hemområde (havsmiljö, insjöar, älvar, åar) eftersom födan nästan uteslutande består av fisk. Den fångar endast ytligt gående fisk, ned till maximalt en halv meters djup.

Fiskgjusen fiskar i såväl näringsrika som näringsfattiga sjöar liksom i större vattendrag och i grundare kustområden. Jaktframgången kan dock minska avsevärt om vattnet är alltför grumligt. I områden med enbart oligotrofa sjöar kan sämre tillgång på fisk medföra lägre reproduktion bl.a. beroende på att gjusarna måste jaga över större arealer (längre bort från boplatsen).

Fiskgjusen är beroende av lämpliga träd för sitt bobygge. Det vanligaste trädslaget är tall (≥90 %) där det stora risboet byggs i toppen av plattkronade, kraftiga träd, så att utsikt fås över omgivningen. Enstaka bon kan placeras i kraftledningsstolpar, stora torn eller på stora stenar i sjöar och vattendrag. Fiskgjusen är ofta störningskänslig vid boplatsen. Fiskgjusen kan jaga upp till någon mil från boplatsen. Flyttar mellan Sverige och Västafrika söder om Sahara.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att den svenska populationen inte minskar, det vill säga att vi inom landets gränser även fortsättningsvis har ett bestånd på minst 3 500 par, spritt över hela sitt utbredningsområde enligt ovan.

Fiskgjusen ska regelbundet häcka, med minst 1 par/år i Natura 2000-området. Därför behöver det finnas god tillgång på lämpliga träd (vanligen äldre tall) för bobygge inom och/eller i landskapet Bråviken yttre.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Eftersom fiskgjusen ofta häckar vid stränder och på öar utgör närgången båttrafik, sportfiske, bad, kanoting etc. i boets omedelbara närhet ett hot.
- Exponeringen för klorerade kolväten har minskat sedan 1970-talet då dessa miljögifter orsakade en ökad fosterdödlighet och sönderrivning av ägg på grund av skalförtunning. Emellertid tillkommer nya typer av miljögifter i naturen vars effekter vi ännu vet litet om (till exempel bromerade flamskyddsmedel)
- Försurning av sjöar kan medföra sämre födotillgång samt en ökad exponering för giftiga metaller.
- Skogsavverkning utan hänsyn till fiskgjusens boträd eller presumtiva boträd utgör en fara inom vissa områden, eftersom tillgången på lämpliga träd då minskar.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fiskgjusen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. I rådets förordning (EG) nr 338/97 regleras import och export samt försäljning av levande och döda exemplar av fiskgjuse. Sådan import och export samt försäljning får endast ske efter tillstånd från Jordbruksverket. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder förvaring av levande exemplar av fiskgjuse. Fiskgjuse tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13–14 och förordningen om vattenverksamhet). Fiskgjusen är upptagen i Bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Fiskgjusen är upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Fiskgjusen häckar i anslutning till sjöar och större vattendrag samt längs kusterna över större delen av landet. Förekomsten i norra Sveriges inland är generellt svagare och den saknas i fjällkedjan. Särskilt starka populationer finns i områden med större sjöar, till exempel södra Småland, Vänern, Mälardalen, Södermanland samt kring nedre Dalälven. Det svenska beståndets storlek uppskattas till 4 100 par. Det finns inga tecken på betydande populationsförändring. Stabil de senaste tio åren även om arten har minskat lokalt inom vissa delområden troligen på grund av födokonkurrens från havsörnen. Fiskgjusen häckar i samtliga län utom på Gotland. Den europeiska populationen är huvudsakligen koncentrerad till Sverige och Finland. I ett europeiskt perspektiv har Sverige ett stort ansvar för denna art då cirka 35 % av populationen häckar i Sverige. BirdLife (2017) har uppskattat den europeiska populationen till 8 400–12 300 par och att trenden är ”Increasing”.

Fiskgjusen ses regelbundet inom Natura 2000-området och häckar årligen i området med ett par. Bevarandetillståndet anses därför som tillfredsställande för arten i området.

A190 – Skräntärna, *Sterna caspia*

Artens förekomst i området är inte fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Skräntärnan är världens största tärna med ett vingspann större än fiskmåsens. Den utmärker sig genom sin mycket grova klarröda näbb och sin svarta hätta i kontrast till vit, måslik kropp. Vingöversidor och rygg är grå och stjärten ganska kort och kluven. Vingundersidorna är vita med påtagligt mörka vingpetsar, och benen hos gamla fåglar är svarta. Flykten är mer måslik än hos andra mindre tärnor. Lätet är ett kraftfullt grovt och skrovligt "krre-ahk". Ungfågglarna tigger med ett genomträngande "kli-vii". I Sverige kan skräntärnan knappast förväxlas med någon annan art.

Skräntärna behöver tillgång till lämpliga bytesdjur, vilket i svenska vatten främst är abborre, mört och strömming. Den fiskar framför allt i grunda kustområden eller i kustnära (inom 30-40 km) sjöar. Lämplig plats för bobygge är flacka, vegetationsfattiga sandrevlar eller klippöar i havsbandet (egentliga Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken, även Väneren). Arten häckar företrädesvis i koloni. Tillgång till områden med minimal mänsklig störning är viktig. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli/augusti), främst under ruvningsperioden. Häckningslokalen och dess omgivande arkipelag bör sakna fyrfota rovdjur, framför allt mink. Arten är långlivad med relativt låg reproduktion.

Under häckningen kan födosökande skräntärnor uppsöka fiskrika vatten åtskilliga mil från boplatsen. Skräntärnan övervintrar i tropiska Västafrika, där floden Nigers inlandsdelta i Mali är särskilt betydelsefullt.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att det även fortsättningsvis skall finnas förutsättningar för ett livskraftigt häckande bestånd av arten i Östersjöområdet. Ett viktigt medel för att uppnå det målet är se till att samtliga kända och tänkbara häckningsplatser ges en god bevarandestatus. Med tanke på artens rörlighet är det svårt att ange siffror för det svenska beståndets storlek, men ett minimum för ett långsiktigt stabilt bestånd i hela Östersjön bör vara minst 2 000 par. För att nå en gynnsam bevarandestatus i Sverige måste beståndet öka till minst 1 000 par. Artens utbredning enligt ovan får dessutom inte minska. Ej heller bör antalet häckningslokaler få minska. Arten bör finnas kvar på minst 90 % av sina häckningslokaler från ett år till nästa och bör dessutom lyckas med häckningen på minst 75 % av häckningsplatserna.

Skräntärna ska årligen häcka i Natura 2000-området med minst 10 par.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Mänsklig störning på häckningslokalerna under maj – juli/augusti, främst orsakat av friluftsliv (landning av båtar på häckningsskär, badande folk etc.) kan få tärnorna att överge sina häckningsplatser. Etablering av mink på de öar eller i de skärgårdsområden där arten häckar är ett ökande problem. Försämrad tillgång på lämplig fiskföda i innerskärgårdsområden och kustnära sjöar kan innebära hot mot föryngringen. Igenväxning av träd och/eller buskar på de öar som arten häckar på kan medföra att ön överges.
- Spridning och ackumulering av miljögifter i akvatisk miljö har negativa effekter på häckningsutfallet. Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.
- Beskattning av arten under flyttningen genom Europa och framför allt i övervintringsområdena i tropiska Afrika, vilket kan innebära ett långsiktigt hot mot bestånden.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Skräntärnan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av skräntärna, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Skräntärna tillhör Statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller Staten. Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Skräntärnan är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Skräntärnan är upptagen i

bilaga II i Bonnkonventionen (flyttande arter). Skräntärnan är listad i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Skräntärnan har en världsvid men splittrad utbredning med förekomster i Nordamerika, Europa, Asien, Afrika, Australien och Nya Zeeland. Världspopulationen är svårbedömd men har beräknats till cirka 50 000 par. De största kolonierna finns på nordamerikanska västkusten. I Europa är skräntärnan mycket sällsynt som häckfågel och häckar bara i tre områden: Östersjön (Finland, Sverige och Estland), i Svarta havet (Ukraina) samt Kaspiska havet. Några fåglar från Östersjöbeståndet häckar även i Ladoga (Ryssland) och tillfälligt i Tyskland. Av dessa häckade cirka 1700 par i Östersjön i början av 2000-talet, varav cirka 500 i Sverige. Det svenska beståndet ökade fram till 2007 (660 par), men minskade därefter till 532 par år 2010. Sistnämnda år fanns 428 par fördelade mellan tio kolonier. Därutöver fanns 103 solitärhäckande par längs Östersjöns kuster och skärgårdar från Skåne till Norrbotten samt ett par i Väneren. Skräntärnorna har minskat i Östersjön sedan sin storhetstid i början av 1970-talet då det fanns 2200 par, varav cirka 900 i Sverige. Kolonierna har med tiden blivit färre samtidigt som de återstående blivit större. År 2005 häckade till exempel nästan halva svenska populationen (cirka 300 par) på ett enda litet skär i norra Uppland. BirdLife (2017) uppskattar europapopulationen till 11 800–14 800 par och att trenden är ”Increasing”.

Skräntärnan ses regelbundet inom Natura 2000-området och häckar årligen i området med ett 30-tal par. Dock har häckningsframgången minskat med åren bland annat på grund av störning och hård predation. Bevarandetillståndet för arten anses därför som tillfredställande i området.

A193 – Fisktärna, *Sterna hirundo*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Fisktärna är en havsfågel i familjen måsfåglar. Arten förekommer cirkumpolärt, och dess fyra underarter häckar i tempererade och subarktiska regioner i Europa, Asien och Nordamerika. Den är en långflyttare och övervintrar i tropiska eller subtropiska kustområden. I häckningsdräkt har den ljusgrå ovansida, vit till mycket ljust grå undersida, svart hätta, orangeröda ben och en small spetsig näbb. Beroende på underart så är näbben till största delen röd med svart näbbspets eller helsvart.

Fisktärnan behöver tillgång på fiskrika sjöar och/eller grunda kustområden samt störningsfria häckningsplatser. För att större kolonier ska kunna etableras krävs rovdjursfria områden; framför allt mink och räv bör hindras på häckningsplatserna.

Under häckningen födosöker fisktärnorna inom ett område i storleksordningen 100–500 hektar. De nordiska fisktärnorna övervintrar huvudsakligen längs kuststräckan mellan Västafrika och Godahoppssudden.

Bevarandemål

Det svenska beståndet får totalt sett inte minska i antal, jämfört med siffran ovan, och inte heller får utbredningsområdet minska. En viss lokal och regional omfördelning får dock anses vara en naturlig del i fisktärnans beståndsdynamik, vilket innebär att man måste ta ett övergripande ansvar för övervakningen från centralt håll.

Målsättningen för Bråviken yttre är att ett 50-tal par av arten årligen ska häcka inom området, samt använda det som födosökslokal.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- I innerskärgårdarna och större insjöar, till exempel Mälaren, medför ökad båttrafik och expanderande friluftsliv stora störningar. Ohävd och igenväxning kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner.
- Lokalt kan förekomst av mink leda till att kolonier försvinner. Spridning och ackumulering av miljögifter har negativa effekter på häckningsutfallet.
- Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Fisktärnan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av fisktärna, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Fisktärnan är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Fisktärnan är upptagen i AEWA (African Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Fisktärnan häckar på öar och stränder längs hela Sveriges kust samt vid invatten från Skåne till Dalarna och i Norrlands östra delar. Beståndet är dock glest i Norrlands inland och arten saknas helt som häckfågel i fjällområdena. Det svenska beståndet beräknas uppgå till 20 000–25 000 par (år 1994), vilket motsvarar ungefär 10 % av det europeiska beståndet. Beståndsutvecklingen är svårtolkad. Resultat från häckfågeltaxeringen tyder på att beståndet idag ligger på en lägre nivå än under senare delen av 1970-talet och början av 1980-talet. Mellanårsvariationerna är emellertid stora. Under 1990-talet finns dessutom uppgifter om regionala ökning från flera håll, till exempel längs kusten i Bohuslän. BirdLife (2017) har uppskattat den europeiska populationen till 316 000–605 000 par samt att trenden är "Increasing".

Fisktärna häckar regelbundet i Bråviken yttre med runt 100 par. Bevarandetillståndet för fisktärnan anses därför som gynnsamt i området.

A194 – Silvertärna, *Sterna paradisaea*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Silvertärna är en havsfågel inom familjen måsfåglar. Den är en flyttfågel som häckar i kolonier cirkumpolärt i arktiska och subarktiska områden i Europa, Asien och Nordamerika. Arten är känd för att vara det djur i världen som flyttar den längsta sträckan mellan sin häckningsplats och sina vinterkvarter, som återfinns i Antarktis. De populationer som flyttar längst flyttar cirka 40 000 kilometer årligen, vilket motsvarar ett varv runt jorden. På grund av dessa långa förflyttningar är silvertärnan den organism som sammanlagt får uppleva flest soltimmar per år.

Silvertärnan är en medelstor fågel med en djupt kluven stjärt. Den är till största delen vit med grå mantel, svart hätta, röd näbb och röda ben. Den är långlivad. Den äter främst fisk och små marina ryggradslösa djur. Den är en vanlig art med en uppskattad världspopulation på en miljon individer. Den globala populationstrenden för arten är inte känd, men mänsklig aktivitet har påverkat den sydligt häckande populationen negativt.

Bevarandemål

Målsättningen bör vara att det framledes finns ett häckande bestånd av silvertärna inom hela det nuvarande befintliga häckningsområdet i landet. Beståndet får ej minska i numerär, inte heller får arten försvinna från områden där den häckar idag.

Målsättningen för Bråviken yttre är att ett 200-tal par av arten årligen ska häcka inom området, samt använda det som födosökslokal.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- I skärgårdarna medför ökad båttrafik och expanderande friluftsliv lokalt stora störningar. Ohävd och igenväxning av tidigare öppna kust- och skärgårdsområden kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Spridning och ackumulering av miljögifter har negativa effekter på häckningsutfallet. Lokalt förekomst av mink leda till att arten försvinner.
- Eventuell etablering av vindkraftverk vid kända kolonier kan vara ett framtida hot.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Silvertärnan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av silvertärna, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning, (MB 11:13-14 och förordningen om vattenverksamhet). Silvertärnan är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Silvertärnan är upptagen i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Silvertärnan häckar dels i skärgårdar och vid kusten, dels vid tjärnar i fjällen, vid älvsel och stora sjöar i Norrland. Den förekommer vid kusten från Skåne till Norrbotten samt lokalt i Halland och Bohuslän. I Norrlands inland finns den från norra Dalarna till Torne lappmark. Den finns även i Vänern. Som regelbunden häckfågel saknas den i södra och mellersta Sveriges inland. Det svenska beståndets storlek har uppskattats till 20 000–25 000 par. Detta bör sättas i relation till ett samlat europeiskt bestånd på cirka 500 000 par, varav närmare 75 % på Island. Sedan mitten av 1970-talet har silvertärnan ökat i antal såväl i Östersjöområdet som i Vänern. Tecken finns dock på att arten lokalt försvunnit till följd av minkens expansion. BirdLife (2017) har uppskattat den europeiska populationen till 564 000–906 000 par och trenden är ”Uncertain”.

Fisktärna häckar regelbundet i Bråviken yttre med runt 400 par. Bevarandetillståndet för silvertärna anses därför som gynnsamt i området.

A236 – Spillkråka, *Dryocopus martius*

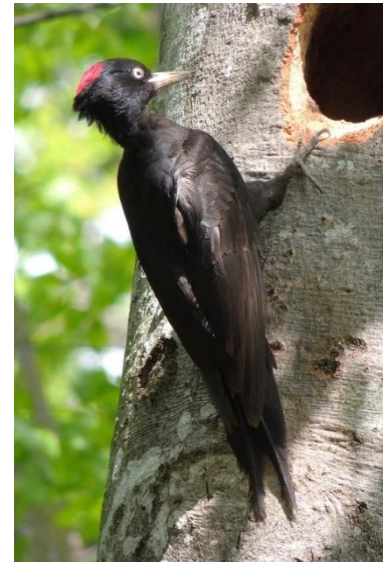
Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Spillkråkan är en karaktäristisk hackspett som inte har några förväxlingsrisker. I storlek som en kråka - Europas i särklass största hackspett - och den enda med helt svart fjäderdräkt. Hjässan är röd (honan bara baktill), ögon och näbb ljusa. Flykten är mer flaxig och ostadigare än övriga spettar, inte båglik som övriga spettar. Den uppmärksammas ofta på sina karakteristiska läten, t.ex. de kraftiga trumningarna (”som kulsprutesalvor”) under våren.

Tillgång på lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror. Födosöker ofta lågt i träd, på stubbar m.m., gärna i rotrötad gran efter hästmyror.

Tillgång på lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller bok. I södra och mellersta Sverige råder ingen uttalad brist på lämpliga häckningsträd, däremot kan tillräckligt grova stammar saknas i stora delar av Norrland där skogsbruket är mera intensivt och tillväxten sämre. För att spillkråkan skall häcka måste stamdiametern i brösthöjd överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall. Medelåldern på utnyttjade tallar är i Småland 115 år, Uppland 170 år, Dalarna 187 år och i Gästrikland 239 år.

Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som inte själva förmår mejsla ut sitt bo.

Spillkråkan är en stannfågel som under sommarhalvåret i södra Sverige födosöker över arealer i storleksordningen 100–1 000 hektar. Vintertid rör sig arten över större områden. I Norrlands inland är artens hemområden troligen betydligt större än i södra Sverige.

Bevarandemål

Målsättningen är att det skall finnas ett häckande bestånd av spillkråka i hela landet nedanför fjällkedjan. Sverige bör kunna hysa minst 40 000 par, varav huvuddelen i de södra och mellersta delarna av landet. Arten ska fortleva och häck i eller i närområdet.

Målsättningen för Bråviken yttre är att minst 1 par av arten årligen ska häcka inom området, samt använda det som födosökslokal.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Det största hotet mot spillkråkan är skogsbruket och näringens allt större krav på skogsråvara. Minskad lövandel, ökad granandel och mera homogena bestånd i södra och mellersta Sverige missgynnar arten.
- Minskad medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter gör att tillgången på lämpliga boträd minskar.
- Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnär sig på hästmyror missgynnas den med största säkerhet av stubbrytning och GROT-uttag.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Spillkråkan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av spillkråka, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Vid en avverkning, etablering av vindkraftverk eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Beroende på var i landet man befinner sig gäller antingen tillståndsplikt för eller förbud mot markavvattning (MB 11: 13–14 och förordningen om vattenverksamhet). Spillkråkan är upptagen i Bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Spillkråkan förekommer tämligen allmänt till sparsamt över hela Sverige, Skåne norrut till Norrbotten - Lule lappmark (större slättområden, fjällkedjan och de innersta delarna av norra Norrland undantagna). Den finns även på Öland och Gotland. Tätheten avtar norrut, särskilt ifrån mellersta Norrland och norra Sveriges inland men häckfynd är gjorda ända upp i de nordligaste lappmarkerna. Spillkråkan är klassad som nära hotad (NT) på rödlistan. Beståndet uppskattades till 29 000 par vid senaste beräkningen 2012, men osäkerheten är relativt stor. Anses av många ha minskat påtagligt under slutet av 1900-talet i norra Sverige men det saknas svenska inventeringar som bekräftar detta. I Finland konstaterade man dock en minskning på 75% 1955–1975. Enligt *Svensk fågeltaxering* var spillkråkan på nationell nivå stabil från 1970-talet till slutet av 1990-talet, men under femtonårsperioden fram till 2014 har spillkråkan minskat med 20-30%. På den europeiska kontinenten har arten ökat och vidgat sitt utbredningsområde på senare tid, och enligt det fågelövervakningsprogrammet Pan-European Common Bird Monitoring Scheme (PECBMS) har det skett en måttlig ökning på europeisk nivå sedan ca 1990. BirdLife (2017) har uppskattat den europeiska populationen till 1 110 000–1 820 000 par och trenden är ”Stable”.

Spillkråka ses regelbundet i området och häckar årligen med i genomsnitt 2 par år årligen. Bevarandetillståndet anses därför som tillfredsställande för arten i området.

A338 – Törnskata, *Lanius collurio*

Artens förekomst i området är fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Törnskatan är stor som en sädesärta, cirka 16–18 centimeter från näbb till stjärt. Hannen är omisskännlig med svart banditmask, rödbrun rygg, rosa bröst, grå hjässa och nacke samt svart stjärt med vita ytterkanter. Honan är mindre iögonfallande, med brun hjässa, rygg och stjärt, grå nacke och mer eller mindre tydlig brun banditmask. Hennes bröst och flanker har brun vattring på smutsgrå botten, vilket ger ett "fjälligt" intryck.

Tillgång på öppna marker (främst jordbruksmark, men även kalhyggen) med rik insektsförekomst på varma, solbelysta lokaler. Häckningslokalerna bör ha god tillgång på attraktiva insektsmiljöer i form av blommande och bärande buskar (till exempel nypon, slån eller björnbär) i kombination med öppna partier, till exempel kortbetade gräsytor. På jordbruksmark föredrar törnskatan en mosaik av betade och mindre hårt betade ytor där artdiversiteten för växter och insekter är hög. Optimala hyggen för törnskatan karaktäriseras av hyggen utan fröträd och/eller högskårmar, det vill säga den gamla typen av hyggen. Generellt får törnskatan fler ungar på hyggen än på jordbruksmark beroende på lägre predation. Törnskatan föredrar hyggen som planteras med gran. Dessa nyttjas till cirka 15 år efter planteringen. Från Dalarna och norrut är hyggen den viktigaste biotopen för törnskatan.

Arten hävdar revir och rör sig då inom ett område i storleksordningen 5 hektar. Törnskatan övervintrar i tropiska östra och södra Afrika.

Bevarandemål

Målsättningen nationellt är en långsiktig bevarandestorlek på minst 50 000 par, varav huvuddelen i jordbrukslandskapet.

I området bör minst 7 par/år i genomsnitt häcka. Därför behöver det finnas god tillgång på lämpliga miljöer (vanligen mosaikartade jordbruksmarker) för bobygge inom och/eller i landskapet kring Bråviken yttre.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka arten negativt:

- Det största hotet är den under lång tid minskande tillgången på lämpliga häckningsmiljöer; igenläggning av jordbruksmark i skogs- och mellanbygderna, minskad hävd av naturliga, ogödslade betesmarker, allt mer rationell skötsel av kvarvarande marker och avsaknad av brandfält i skogslandskapet.
- Törnskatan förekomst är kopplad till rik insektsförekomst som i sin tur är kopplad till hög artdiversitet av blommande växter. Enbart kortbetade marker är således inte optimala för törnskator.
- Kraftigt torka under en lång rad av år i övervintringsområdena i södra Afrika kan bidra till tillbakagången.

Bevarandeåtgärder

Regelverk

Törnskatan är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av törnskata, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Vid en avverkning, etablering av vindkraftverk eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas. Törnskatan är upptagen i Bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö).

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

I Sverige häckar törnskatan i södra och mellersta Sverige samt utmed norrlandskusten. Betesmarker i jordbrukslandskapet samt hyggen i skogslandskapet håller huvuddelen av den svenska populationen. Törnskatans globala utbredning sträcker sig från Atlantkusten till centrala Rysslands stäpper. Generellt sett ökar tätheterna från väst till öst, vilket tyder på att arten föredrar ett varmt inlandsklimat. Törnskatan minskade med hela 50 % i jordbruksdominerade landskap mellan 1976 och 2003, men artens kolonisering av hyggen bidrog till att minskningen i skogslandskapet inte blev lika markant. Tydliga populationsnedgångar i jordbrukslandskapet noterades under slutet av 1970-talet samt åren 1984, 1991, 1992 och 2002. BirdLife (2017) har uppskattat europapopulationen till 7 440 000–14 300 000 par, den svenska populationen till 29 000–58 000 par och att trenden är "Stable". Arten är placerad i SPEC2, vilket innebär att världspopulationen är koncentrerad till Europa men har en otillfredsställande status.

Törnskata har setts relativt regelbundet i området, men då endast enstaka individer. Arten häckar årligen med ett fåtal par i området. Bevarandetillståndet anses därför som tillfredsställande för törnskatan i området.

Övriga utpekade våtmarksfåglar

Arters förekomst i området fastställda i regeringsbeslut

- A169 - Roskarl, *Arenaria interpres*
- A173 - Kustlabb, *Stercorarius parasiticus*
- A183 - Silltrut, *Larus fuscus*
- A391 - Mellanskarv, *Phalacrocorax carbo sinensis*

Arters förekomst i området inte fastställda i regeringsbeslut

- A005 - Skäggdopping, *Podiceps cristatus*
- A036 - Knölsvan, *Cygnus olor*
- A043 - Grågås, *Anser anser*
- A048 - Gravand, *Tadorna tadorna*
- A051 - Snatterand, *Anas strepera*
- A130 - Strandskata, *Haematopus ostralegus*
- A162 - Rödbena, *Tringa totanus*
- A179 - Skrattnås, *Chroicocephalus ridibundus*
- A182 - Fiskmås, *Larus canus*
- A187 - Havstrut, *Larus marinus*
- A200 - Tordmule, *Alca torda*
- A202 - Tobisgrissla, *Cephus grylle*

Beskrivning

Fiskmåsa: Fiskmåsen är ungefär 42 centimeter stor. Den är grå och vit, med svarta vingspetsar. Fiskmåsen häckar ofta på klippphyllor och avsatser eller i någon klippskreva, men även på marken nära något vatten. Ibland övertar de gamla kråkbö och andra gånger kan de bygga i någon skorsten. Den är en opportunist som äter lite av varje.

Gravand: Gravanden är cirka 61 centimeter stor. Den har ett väldigt karaktäristiskt utseende och är till stora delar vit, med ett mörkt grönsvart huvud, röd näbb och ett rödbrunt bröstband. Gravanden häckar vid flacka sand- och lerstränder.

Grågås: Grågåsen är 74–84 centimeter. Den är gråbrun med något mörkare vingar. Grågåsen bygger oftast sitt bo på holmar eller halvöar intill vattnet, gärna på en liten höjd med fri utsikt över vattnet.

Havstrut: Havstruten är 64–78 centimeter stor. Den ser ut som en förstorad silltrut. En vit fågel med nästan svart mantel. På undersidan av näbben har den ett rött fält. Havstruten häckar oftast i enstaka par men även lokalt i kolonier och nästan alltid på öar och skär.

Knölsvan: Knölsvanen är en stor vit fågel med markant orange näbb med en framträdande svart knöl i pannan vid näbbrotten. Arten häckar vid grunda och öppna våtmarker där den födosöker genom att beta vattenväxter från sjöbottnen. Samma par häckar ofta på samma plats i flera år.

Kustlabb: En mörk fågel, som kan påminna både om en falk och en tärna genom sitt smidiga och snabba intryck. Kustlabben häckar på öppen torr tundra, men även fuktigare områden nära floder och sjöar, på kusthedar och på karga klippiga öar och kustlinjer. Deras föda består mest av fisk, men de tar även fåglar som vadare, alkor och andra mindre havslevande fåglar.

Mellanskarv: Skillnaden mellan storskarven och mellanskarven är mycket subtila. Mellanskarven häckar från norra Centraleuropa, kring Östersjön och österut till Kina och Indien. I Sverige häckar den utmed västkusten, södra Sveriges kust och uppför östkusten och norrlandskusten. Den häckar även i inlandet vid sjöar och våtmarker.

Roskarl: Den är kraftigt byggd med kort hals och kort stark näbb. Den häckar i arktiska områden och lever nästan uteslutande vid kuster där den föredrar steniga stränder framför sandstränder. Roskarlen kan ofta ses tillsammans med skärnäppor, och i Sverige oftast med måsar och tärnor. Roskarlen har en varierad diet som omfattar as, ägg och växtmaterial, men främst lever den av ryggradslösa djur.

Rödbena: Rödbenan har röda ben och röd näbbrot med gråsvart näbbspets. Både näbb och ben är ganska långa. Rödbenan håller mest till vid kusten på stränder, strandängar och betesmarker, dels på blötängar, sjöar och kärr, eller vid stränder i fjällen. Man kan också stöta på henne i större insjöar. Rödbenan äter mest insekter, små kräddjur, blöddjur, maskar och småfisk.

Silltrut: Den vuxna silltruten är vit med svart rygg och vingovansida. Silltruten är en utpräglad saltvattenfågel som mest ses utmed kusterna. Dock observeras den i inlandet under flyttningen på vår och höst då den kan befinna sig på åkrar där den letar efter mask.

Skrattmåsa: Skrattmåsen är ungefär 40 centimeter stor. Den har sommartid ett chokladbrunt huvud och vintertid ett vitt huvud med en mörk fläck vid ögat och en vid örat. Skrattmåsen häckar kolonivis i vassrikasjöar eller näringsrika träsk.

Skäggdopping: Skäggdoppingen är cirka 48 centimeter stor. I sommardräkt är den lätt att känna igen på de mörka örontofsarna och det rödbruna kindskägget. Skäggdoppingen häcka i sjöar och havsvikar med skyddande vass, starr eller annan vegetation.

Snatteband: Snattebanden är 51 centimeter stor. Den är till största delen grå eller brunspräcklig, buken vit och på vingarna syns svarta, vita och bruna teckningar. Snattebanden häckar i vatten med rik undervegetation.

Strandskata: Strandskatan är 44 centimeter stor. Den har en svart-vit dräkt men en lång röd näbb och röda ögon. Strandskatan häckar ofta på öppna strandmarker, såväl på sand- och grusstränder, som på strandängar. Boet består av en grop prydd med vackra stenar eller musselskal.

Tobisgrissla: Tobisgrisslan är cirka 35 centimeter stor. Den är helt svart så när som på en stor vit fläck på vingarna och röda ben. Tobisgrisslan häckar vanligtvis på marken under klippor eller i bergsskrevor.

Tordmule: Tordmulen är cirka 40 centimeter stor. Den har ett svart huvud och ovansida, vit buk och trubbig näbb. Tordmulen häckar i kolonier vid klippor och klippiga stränder.

Bevarandemål

De utpekade våtmarksfåglarna för Bråviken yttre behöver en variation av flera viktiga strukturer för att utnyttja lokalen både som rast-, födosöks- och häckningsplats.

För roskarl, kustlabbe, silltrut, gravand, skäggdopping, snatteband och tobisgrissla är målsättningen att det minst ska häcka 2 par av varje art i området. För rödbena, strandskata, grågås, knölsvan, havstrut och tordmule ska det årligen häcka mellan 10 och 25 par för varje art. För arterna fiskmåse och skratmåse ska det årligen häcka ett 100-tal par i området. Mellanskarv ska årligen nyttja området.

Bevarandestatus och bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för mellanskarv anses som gynnsamt, då arten förekommer och häckar i stora antal i området. Bevarandetillståndet för roskarl, kustlabbe och silltrut anses som tillfredsställande i området, då varje art årligen häckar med ett fåtal par inom området.

Kartor

Kartor som visar områdets läge, yttergränser, naturtypernas utbredning, kända forn- och kulturlämningar, samt äldre ekonomiska kartor finns sist i planen.

Dokumentation

Webbsidor/databaser:

Artportalen, <https://www.artportalen.se>, (2018-01-18).

Länsstyrelsen Östergötland, <http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland>, (2018-01-18).

Naturvårdsverket, <http://www.naturvardsverket.se/>, (2018-01-18).

Skyddad natur, <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>, (2018-01-18).

Skogsstyrelsen, <https://skogskartan.skogsstyrelsen.se/skogskartan/>, (2018-01-18).

Ängs- och betesmarksinventeringen (TUVA), <http://www.jordbruksverket.se/>, (2018-01-18).

Riksantikvarieämbetets fornminnesregister, <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>, (2018-01-18).

Dokument:

Naturvårdsverkets vägledningsdokument för habitat och ArtDatabankens vägledningar för arter.

Wenche Eide (red.), Arter och naturtyper i habitatdirektivet - bevarandestatus i Sverige 2013, ArtDatabanken SLU, Uppsala, 2014.

Bevarandeplan för Bråviken yttre Natura 2000-område, fastställd 2010-12-15.

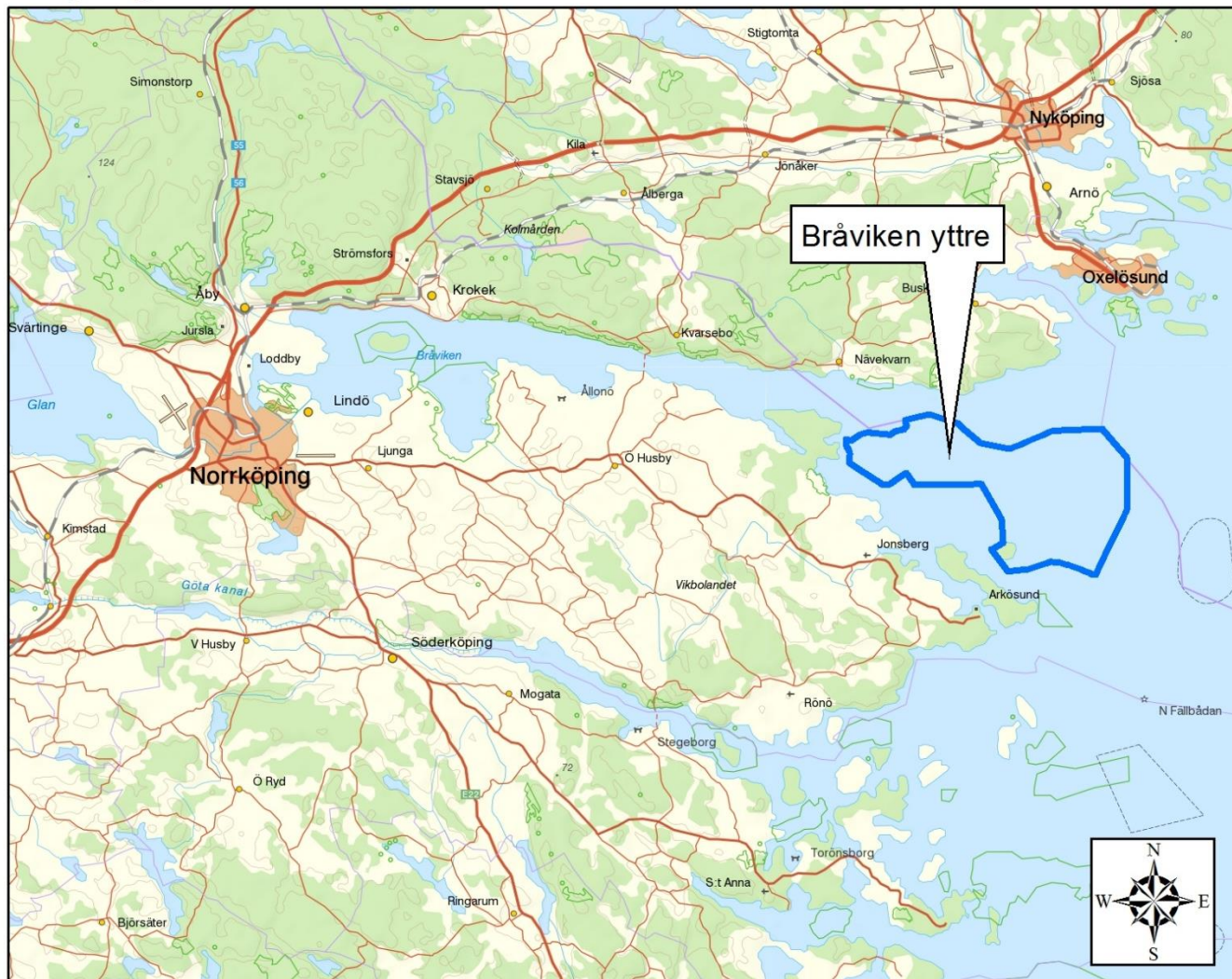
Skötselplan för Bråviken naturreservat, fastställd 2011.

Beslut om bildande av Bråviken naturreservat, 1968-06-28.

Bilagor:

Bilaga 1. Rödlistade arter rapporterade i Artportalen 1992-2018

Topografisk karta

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

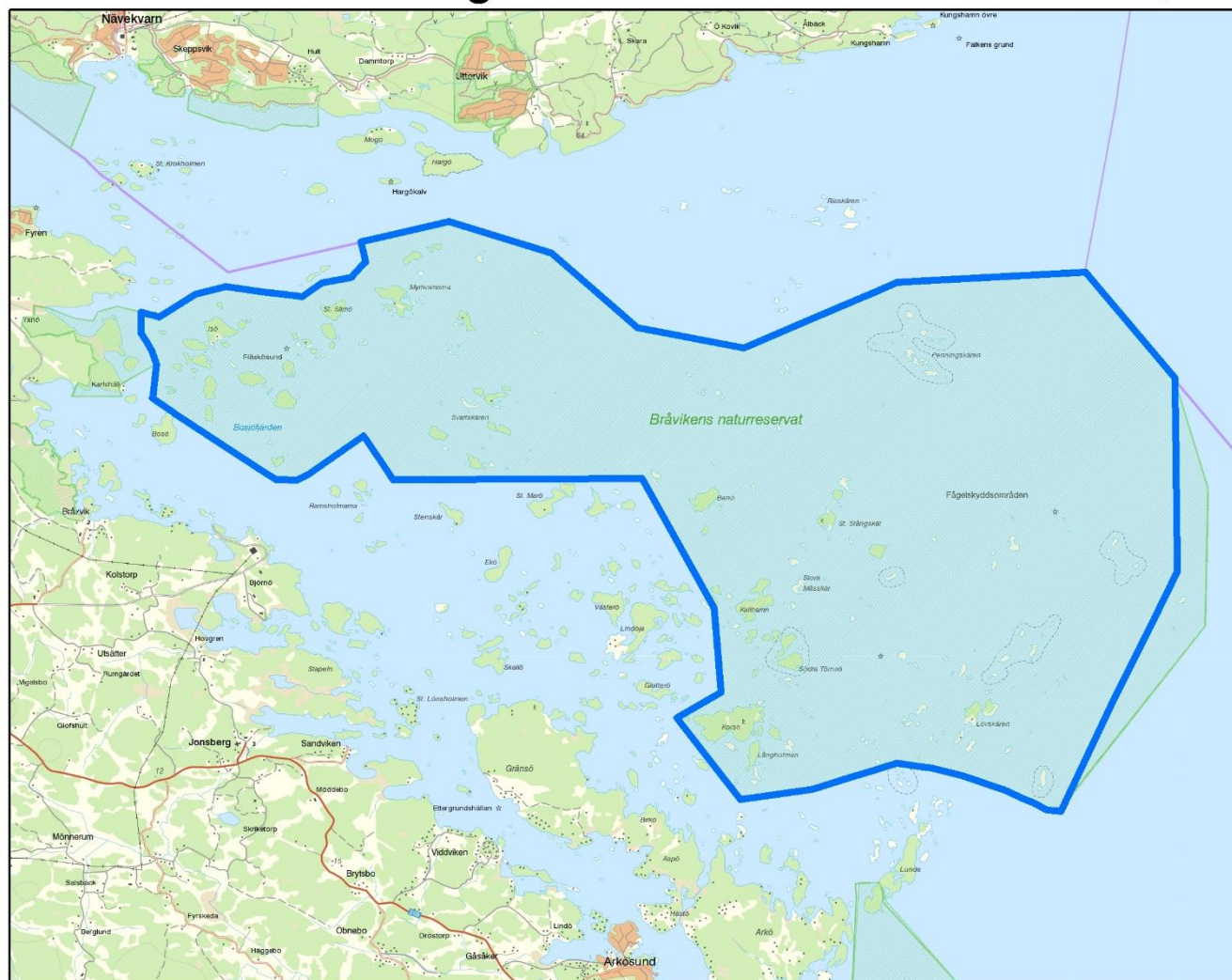

Natura 2000-området

0 5 10 20
Kilometer

Översigtskartan visar att området ligger öster om Norrköping stad och strax norr om Arkösund, i Norrköping Kommun.

Naturresevatets och Natura 2000-områdets utbredning

0 2,5 5 10 Kilometer

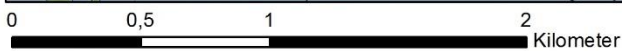
©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

- Natura 2000-området
- Naturresevat

Natura 2000-området ligger helt inom Bråvikens naturreservat.

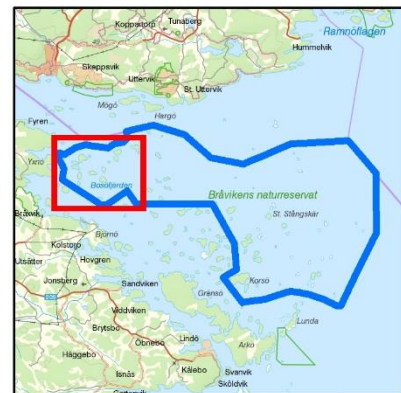

Ekonomisk karta

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

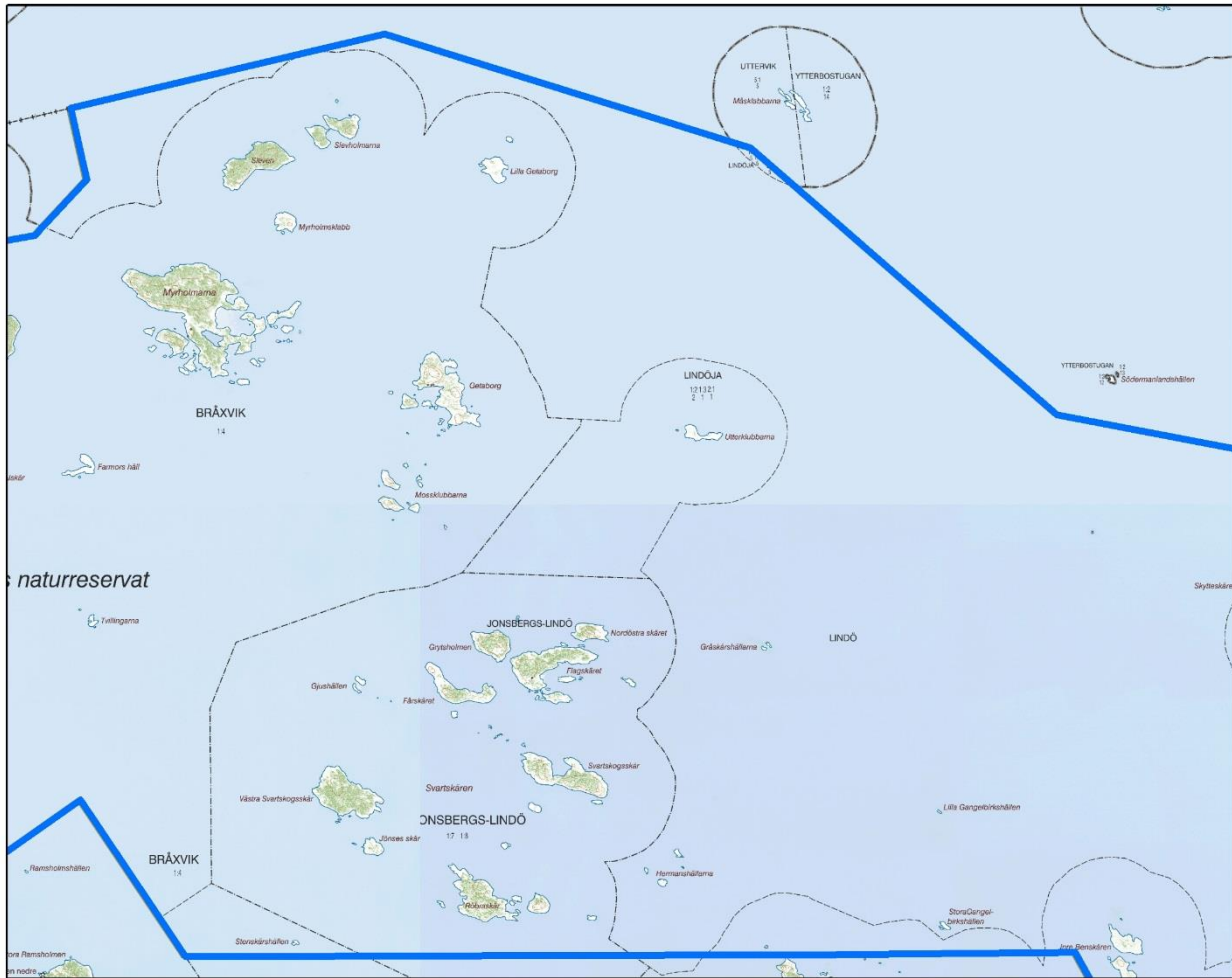
 Natura 2000-området

Fastighetskartan över delområde 1 visar områdets yttergränser, samt lokaliseringen på Natura 2000-områdets landområden.

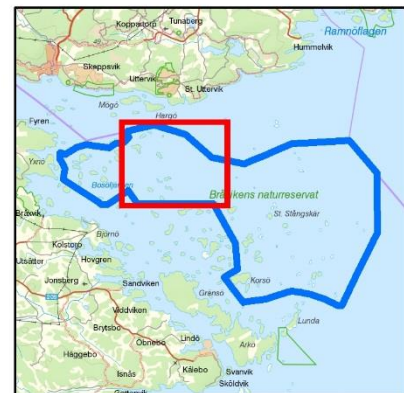
Ekonomisk karta

0 0,5 1 2
Kilometer

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

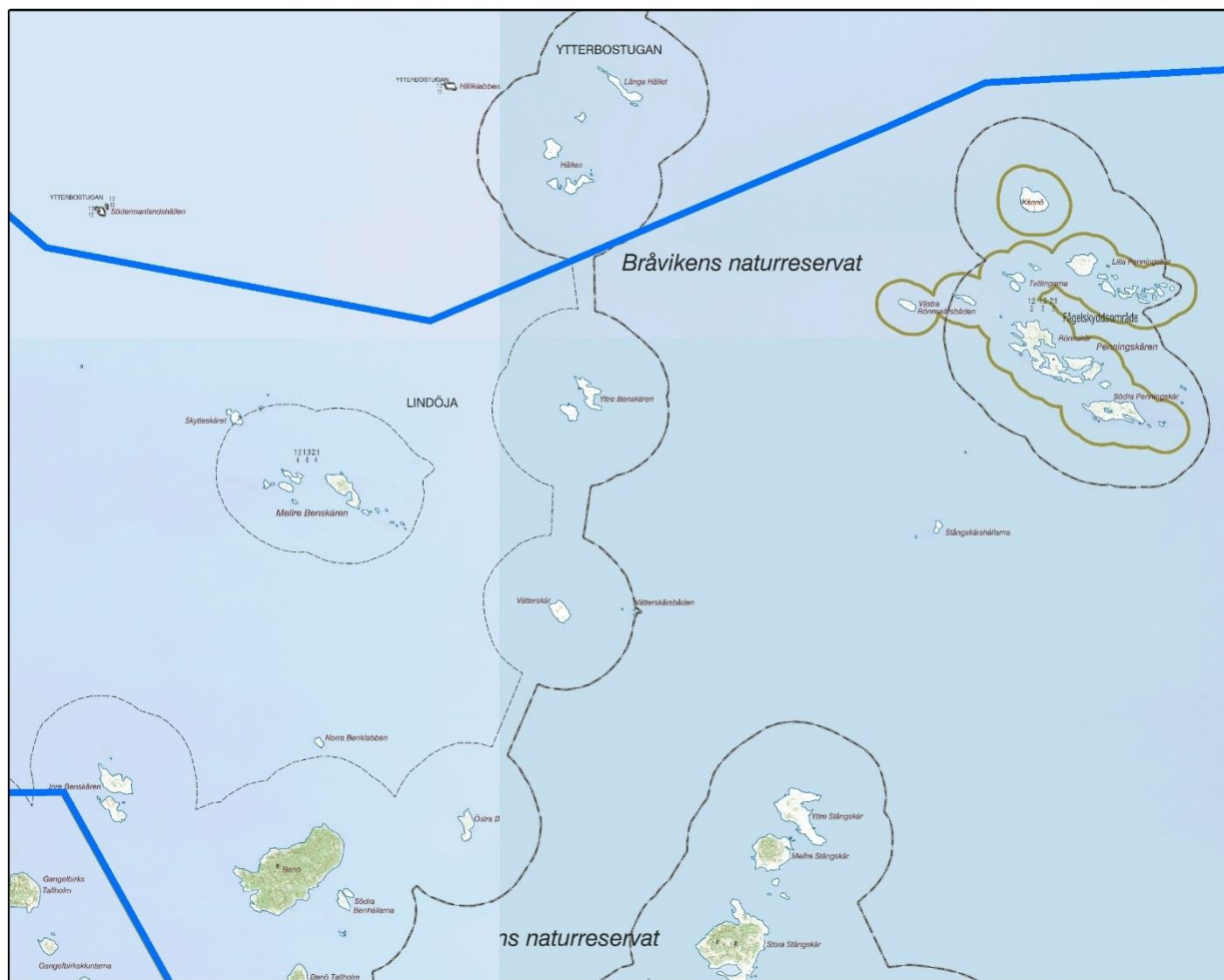
 Natura 2000-området

Fastighetskartan över delområde 2 visar områdets yttergränser, samt lokaliseringen på Natura 2000-områdets landområden.

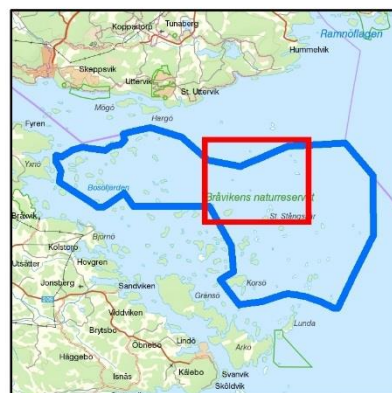
Ekonomisk karta

0 0,5 1 2
Kilometer

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Natura 2000-området

Fastighetskartan över delområde 3 visar området yttergränser, samt lokaliseringen på Natura 2000-områdets landområden.

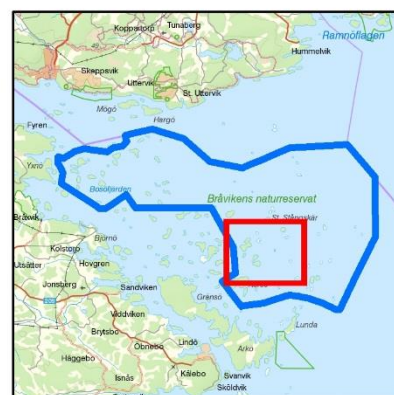

Ekonomisk karta

0 0,5 1 2 Kilometer ©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

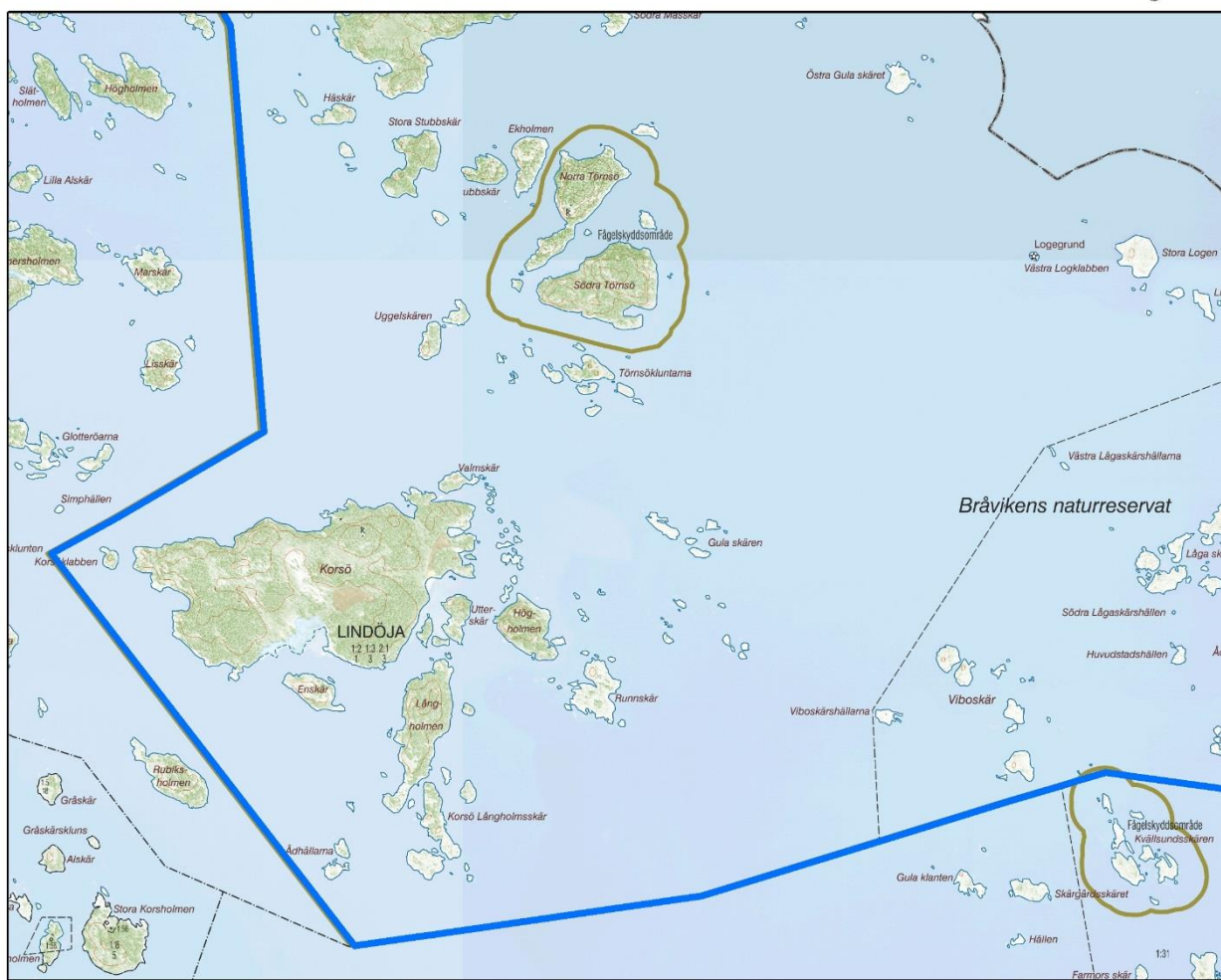
 Natura 2000-området

Fastighetskartan över delområde 4 visar områdets yttergränser, samt lokaliseringen på Natura 2000-områdets landområden.

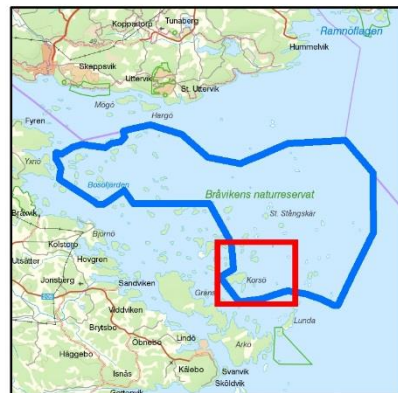

Ekonomisk karta

0 0,5 1 2 Kilometer ©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

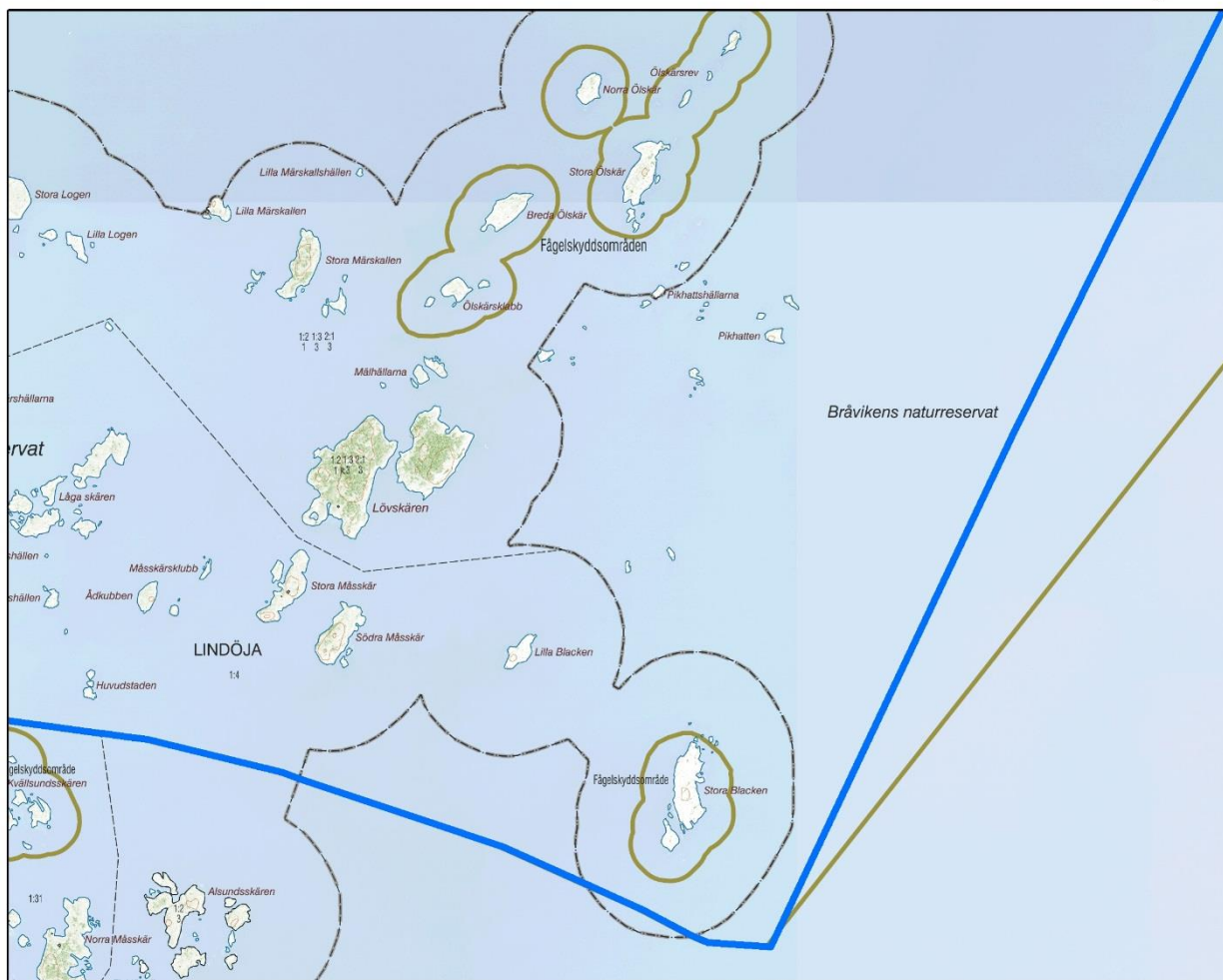
 Natura 2000-området

Fastighetskartan över delområde 5 visar områdets yttergränser, samt lokaliseringen på Natura 2000-områdets landområden.

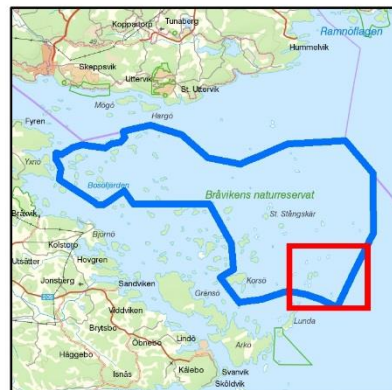

Ekonomisk karta

0 0,5 1 2 Kilometer ©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

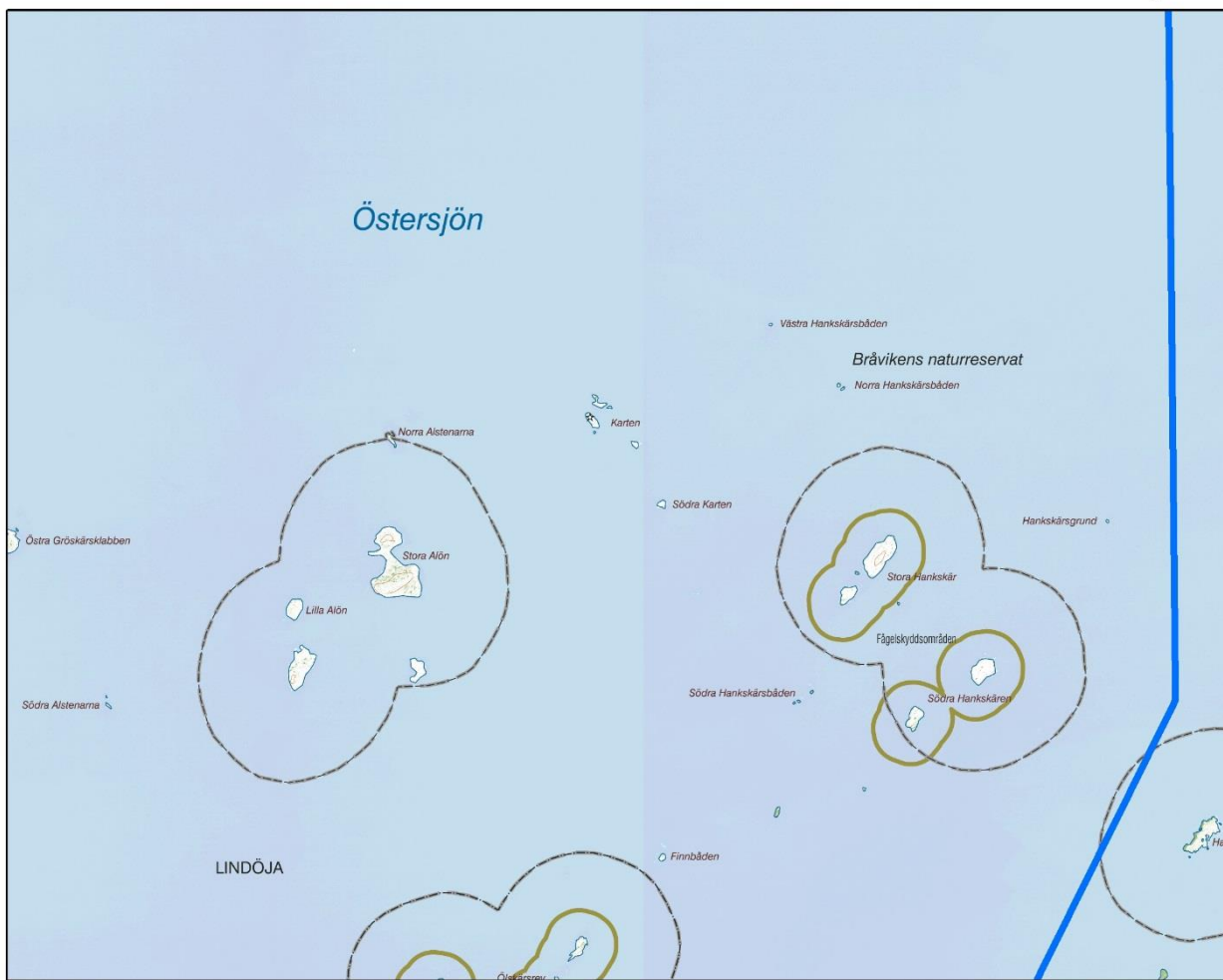
 Natura 2000-området

Fastighetskartan över delområde 6 visar områdets yttergränser, samt lokaliseringen på Natura 2000-områdets landområden.

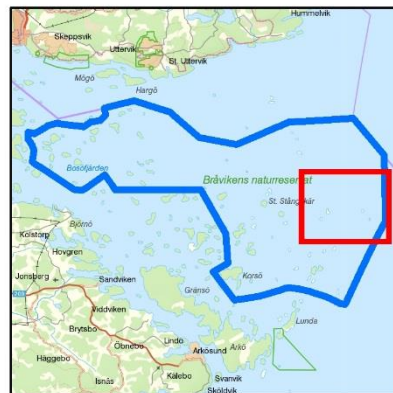
Ekonomisk karta

0 0,5 1 2 Kilometer

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Natura 2000-området

Fastighetskartan över delområde 7 visar områdets yttergränser, samt lokaliseringen på Natura 2000-områdets landområden.

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

0 0,5 1 2
Kilometer

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

	Natura 2000-området	
	1150 - *Laguner.....	4,0 ha
	1170 - Rev.....	1273,7 ha
	1620 - Skär och små öar i Östersjön.....	85,1 ha
	1630 - *Strandängar vid Östersjön.....	3,6 ha
	6270 - *Silikatgräsmarker.....	0,92 ha
	8230 - Hällmarkstorräng.....	97,9 ha
	9010 - *Taiga.....	116,5 ha
	9020 - *Nordlig ädellövskog.....	2,0 ha
	9070 - Trädklädd betesmark.....	11,0 ha
	9080 - *Lövsumpskog.....	2,8 ha
	Annan naturtyp	

Flygfotot visar naturtypernas utbredning i delområde 1.

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

0 0,5 1 2 Kilometer

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

	Natura 2000-området	
	1150 - *Laguner.....	4,0 ha
	1170 - Rev.....	1273,7 ha
	1620 - Skär och små öar i Östersjön.....	85,1 ha
	1630 - *Strandängar vid Östersjön.....	3,6 ha
	6270 - *Silikatgräsmarker.....	0,92 ha
	8230 - Hällmarkstorräng.....	97,9 ha
	9010 - *Taiga.....	116,5 ha
	9020 - *Nordlig ädellövskog.....	2,0 ha
	9070 - Trädklädd betesmark.....	11,0 ha
	9080 - *Lövsumpskog.....	2,8 ha
	Annan naturtyp	

Flygfotot visar naturtypernas utbredning i delområde 4.

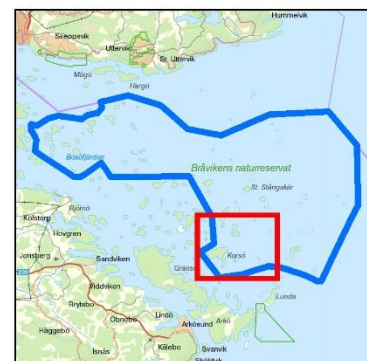
Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

0 0,5 1 2 Kilometer

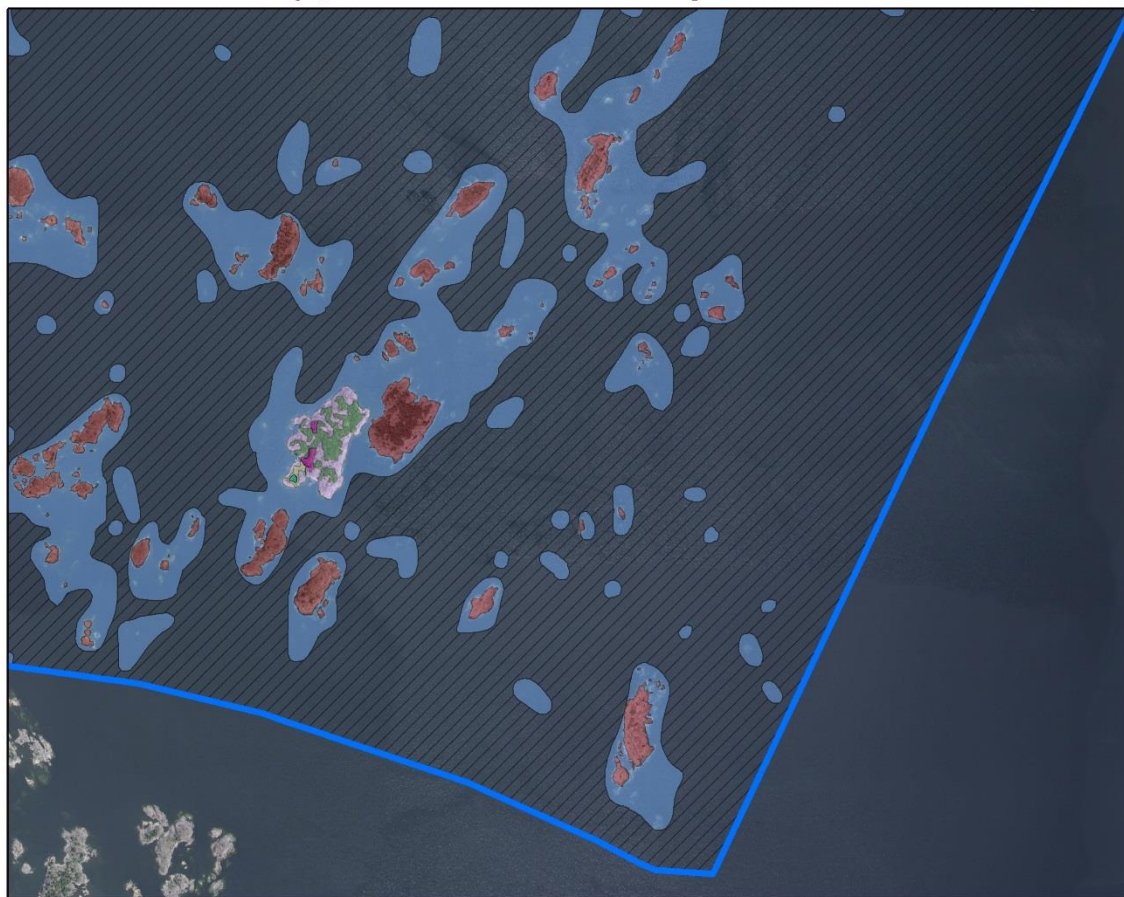
©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

	Natura 2000-området	
	1150 - *Laguner.....	4,0 ha
	1170 - Rev.....	1273,7 ha
	1620 - Skär och små öar i Östersjön.....	85,1 ha
	1630 - *Strandängar vid Östersjön.....	3,6 ha
	6270 - *Silikatgräsmarker.....	0,92 ha
	8230 - Hällmarkstorräng.....	97,9 ha
	9010 - *Taiga.....	116,5 ha
	9020 - *Nordlig ädellövskog.....	2,0 ha
	9070 - Trädklädd betesmark.....	11,0 ha
	9080 - *Lövsumpskog.....	2,8 ha
	Annan naturtyp	

Flygfotot visar naturtypernas utbredning i delområde 5.

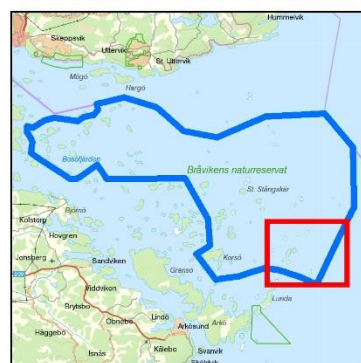
Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

0 0,5 1 2 Kilometer

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

	Natura 2000-området	
	1150 - *Laguner.....	4,0 ha
	1170 - Rev.....	1273,7 ha
	1620 - Skär och små öar i Östersjön.....	85,1 ha
	1630 - *Strandängar vid Östersjön.....	3,6 ha
	6270 - *Silikatgräsmarker.....	0,92 ha
	8230 - Hällmarkstorräng.....	97,9 ha
	9010 - *Taiga.....	116,5 ha
	9020 - *Nordlig ädellövskog.....	2,0 ha
	9070 - Trädklädd betesmark.....	11,0 ha
	9080 - *Lövsumpskog.....	2,8 ha
	Annan naturtyp	

Flygfotot visar naturtypernas utbredning i delområde 6.

Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

0 0,5 1 2 Kilometer

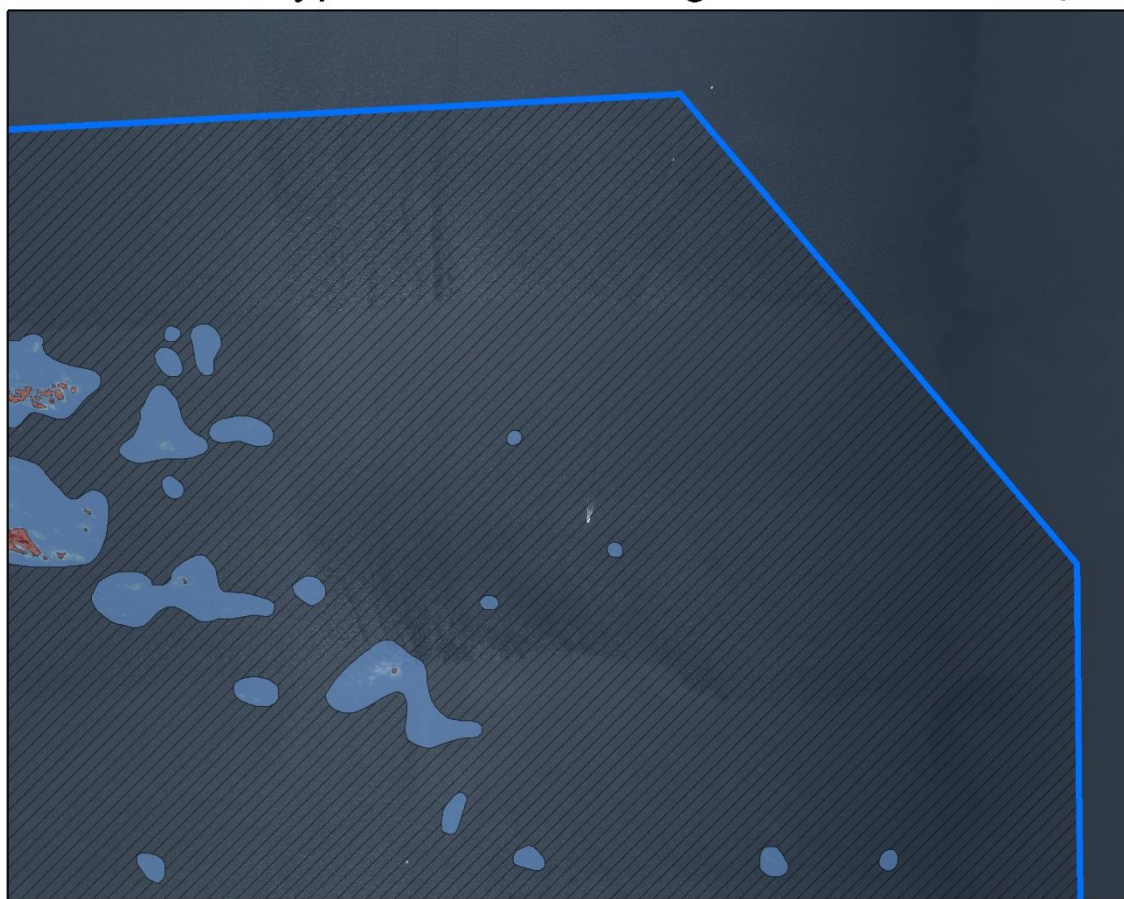
©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

	Natura 2000-området	
	1150 - *Laguner.....	4,0 ha
	1170 - Rev.....	1273,7 ha
	1620 - Skär och små öar i Östersjön.....	85,1 ha
	1630 - *Strandängar vid Östersjön.....	3,6 ha
	6270 - *Silikatgräsmarker.....	0,92 ha
	8230 - Hällmarkstorräng.....	97,9 ha
	9010 - *Taiga.....	116,5 ha
	9020 - *Nordlig ädellövskog.....	2,0 ha
	9070 - Trädklädd betesmark.....	11,0 ha
	9080 - *Lövsumpskog.....	2,8 ha
	Annan naturtyp	

Flygfotot visar naturtypernas utbredning i delområde 7.

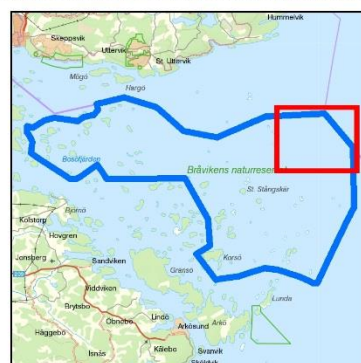
Natura 2000-områdets avgränsningar och N2000-naturtypernas utbredning

0 0,5 1 2 Kilometer

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

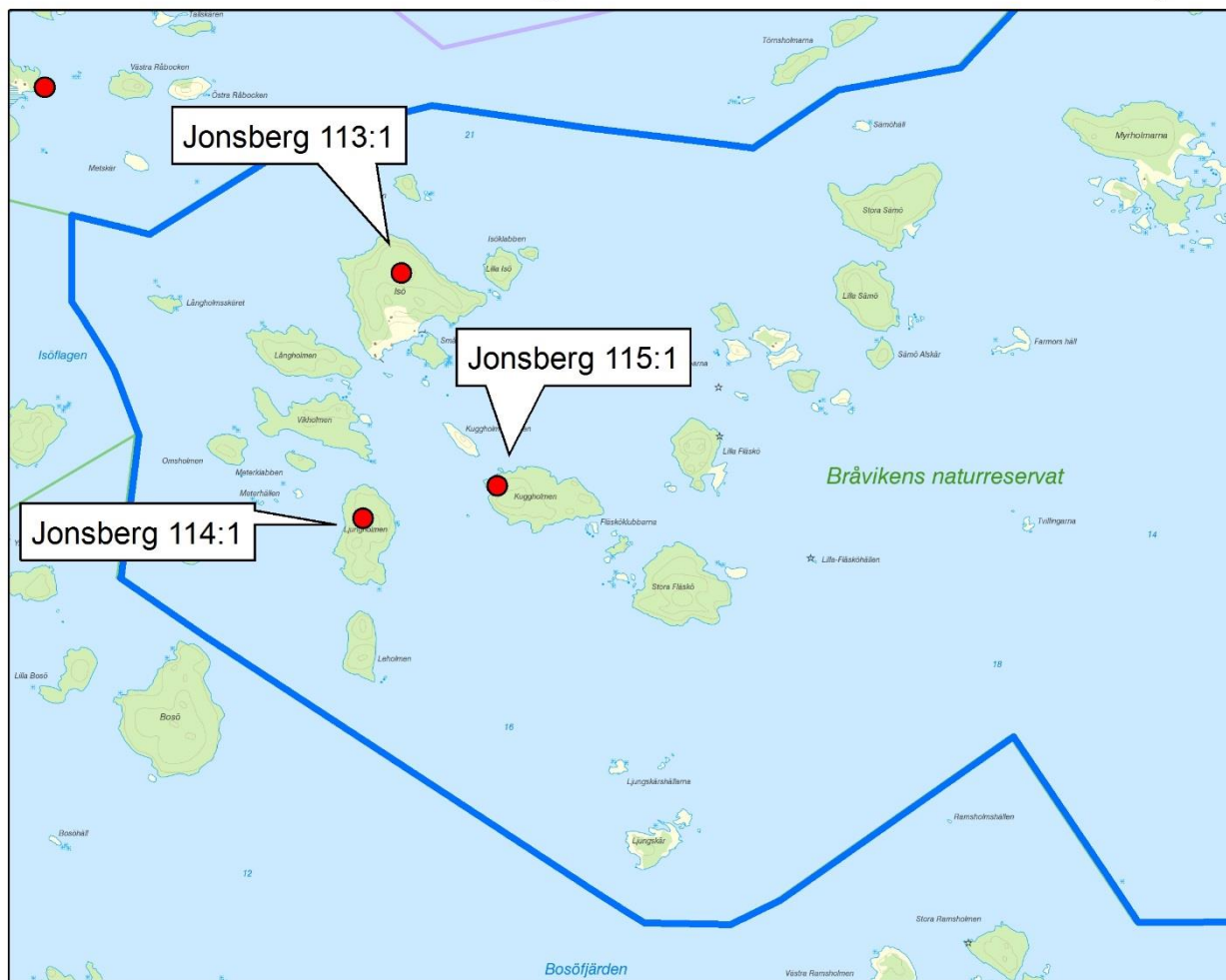
	Natura 2000-området	
	1150 - *Laguner.....	4,0 ha
	1170 - Rev.....	1273,7 ha
	1620 - Skär och små öar i Östersjön.....	85,1 ha
	1630 - *Strandängar vid Östersjön.....	3,6 ha
	6270 - *Silikatgräsmarker.....	0,92 ha
	8230 - Hällmarkstorräng.....	97,9 ha
	9010 - *Taiga.....	116,5 ha
	9020 - *Nordlig ädellövskog.....	2,0 ha
	9070 - Trädklädd betesmark.....	11,0 ha
	9080 - *Lövsumpskog.....	2,8 ha
	Annan naturtyp	

Flygfotot visar naturtypernas utbredning i delområde 8.

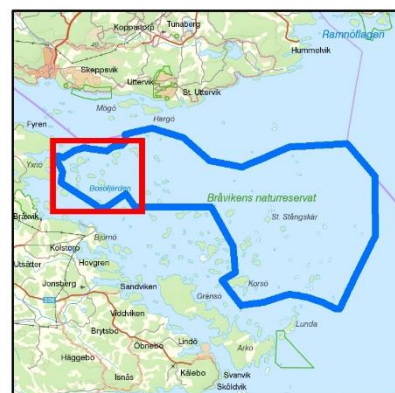

Forn- och kulturlämningar

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

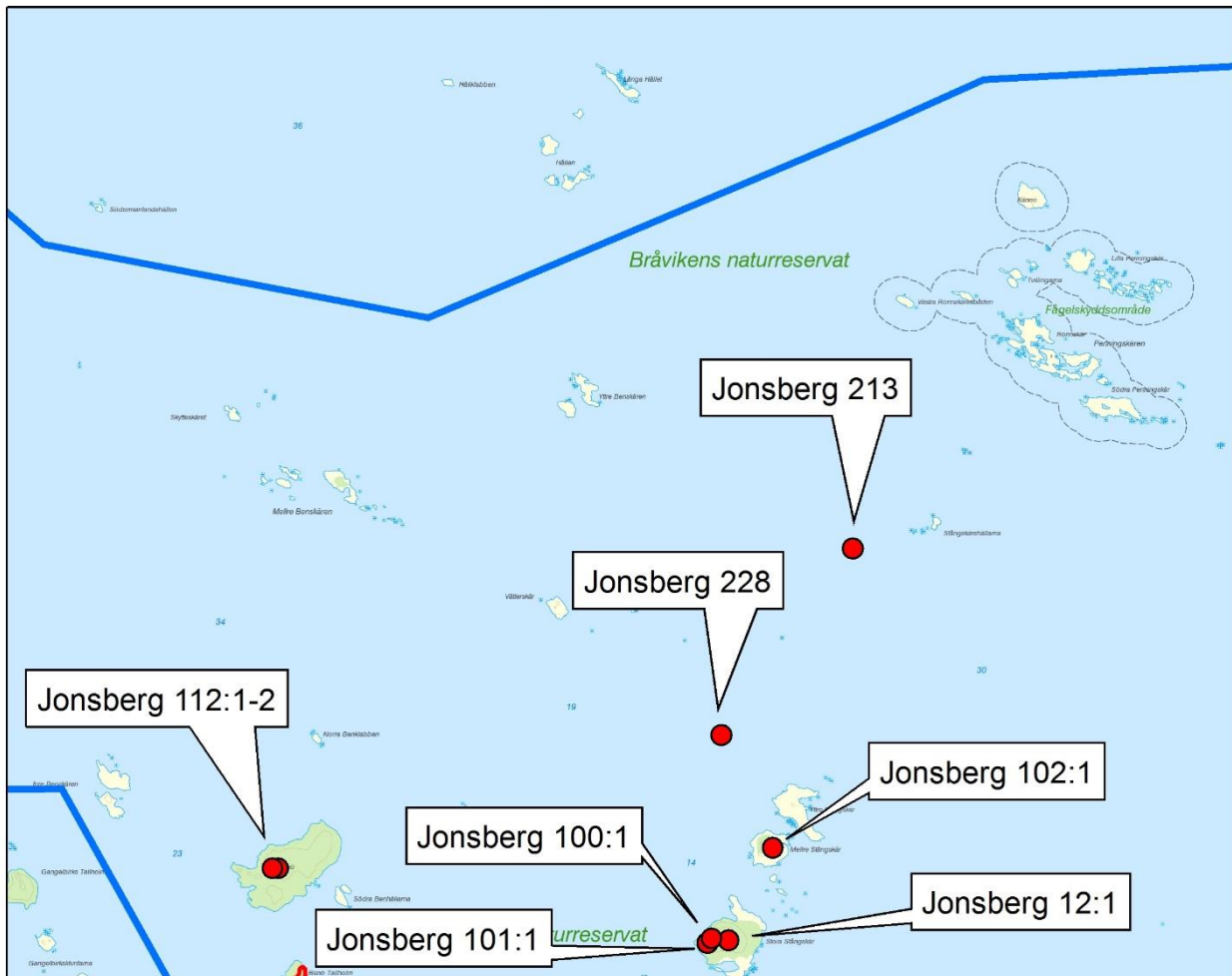
- Natura 2000-området
- Forn- och kulturlämningar
- Forn- och kulturlämning
- Forn- och kulturlämning

I delområde 1 av Bråviken yttre Natura 2000-område finns tre kända forn- och kulturlämningar.

Forn- och kulturlämningar

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

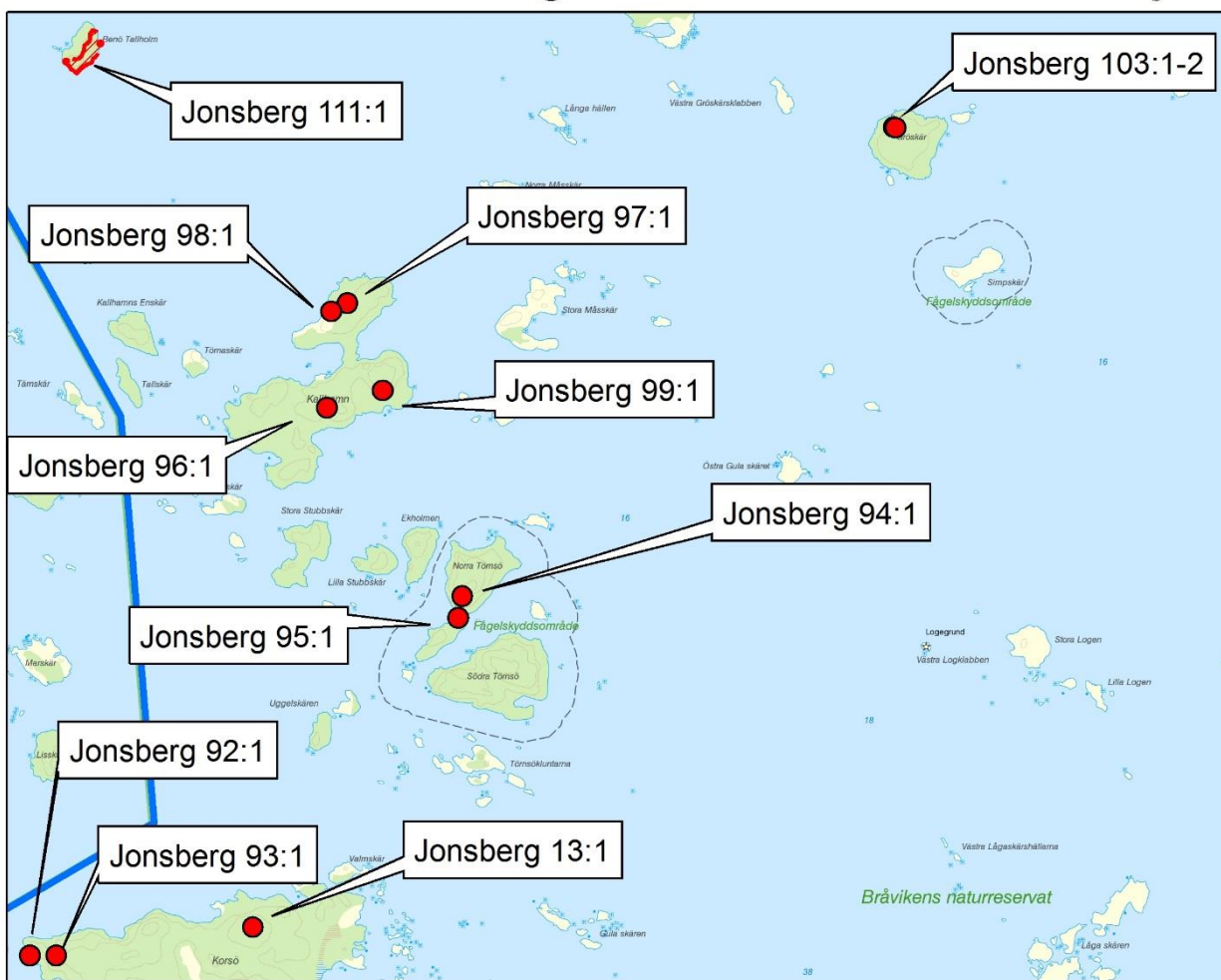
- Natura 2000-området
- Forn- och kulturlämningar
- Forn- och kulturlämning
- Forn- och kulturlämning

I delområde 3 av Bråviken yttre Natura 2000-område finns åtta kända forn- och kulturlämningar.

Forn- och kulturlämningar

0 0,5 1 2 Kilometer

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

- Natura 2000-området
- Forn- och kulturlämningar
- Forn- och kulturlämning
- Forn- och kulturlämning

I delområde 4 av Bråviken yttre Natura 2000-område finns 12 kända forn- och kulturlämningar.

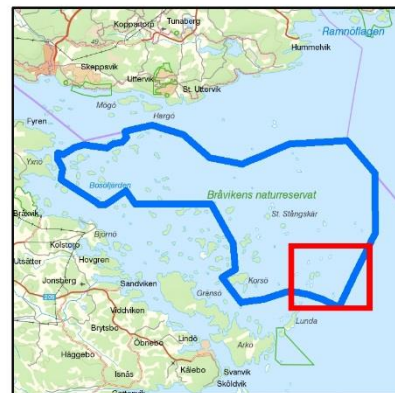

Forn- och kulturlämningar

0 0,5 1 2 Kilometer ©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

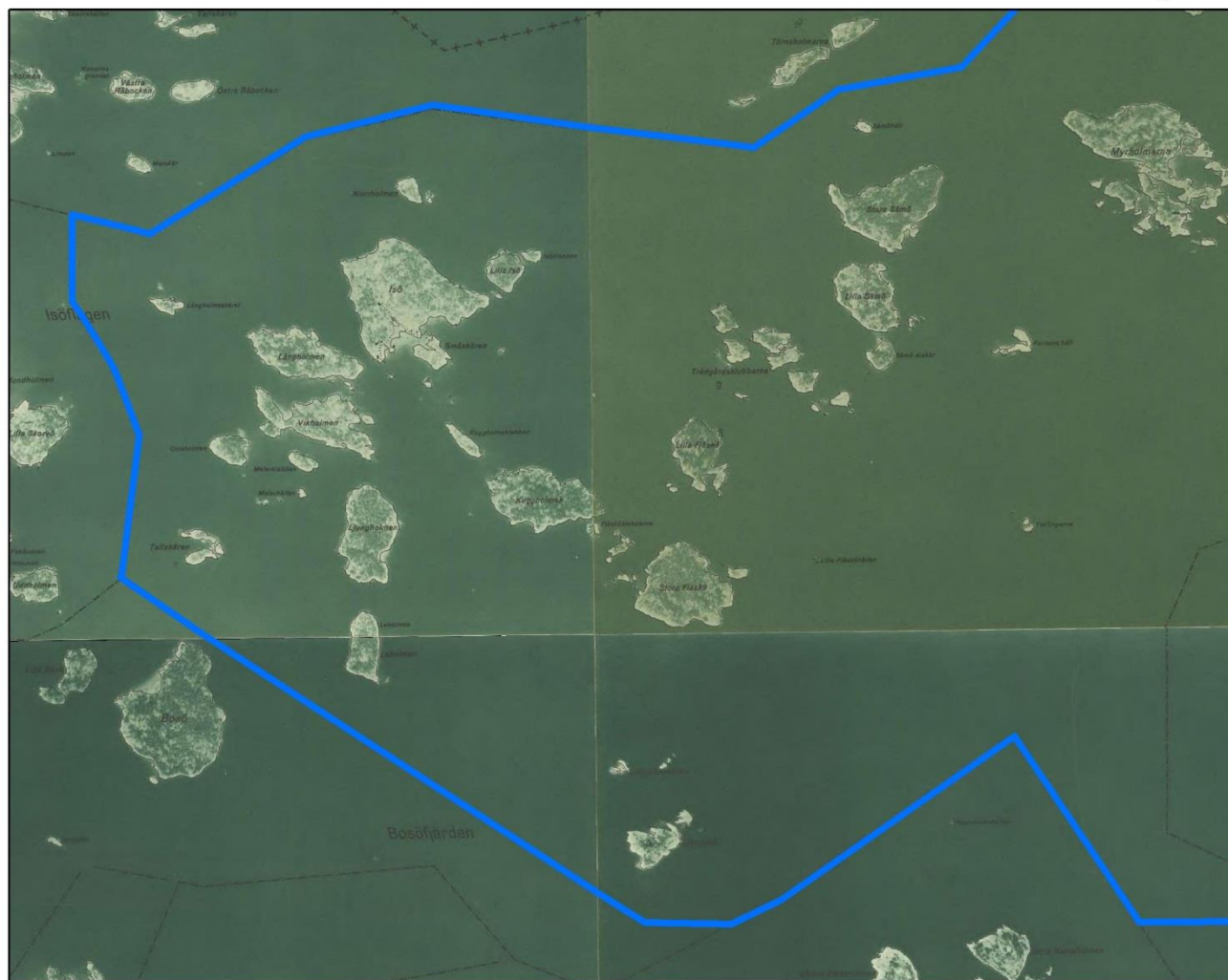
- Natura 2000-området
- Forn- och kulturlämningar
- Forn- och kulturlämning
- Forn- och kulturlämning

I delområde 6 av Bråviken yttre Natura 2000-område finns en känd forn- och kulturlämning.

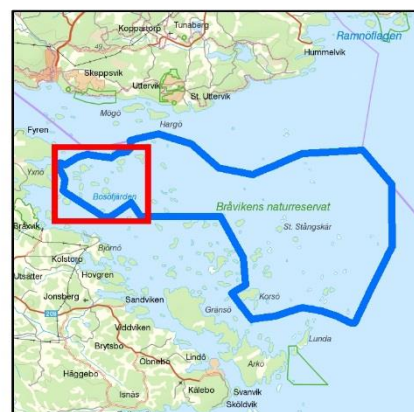
Ekonomisk karta från 30- och 40-talet

0 0,5 1 2
Kilometer

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Natura 2000-området

Den ekonomiska kartan från 30- och 40-talet för delområde 1.

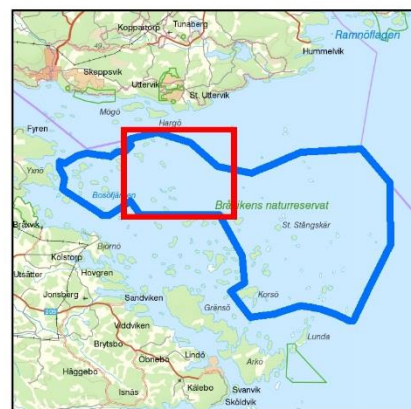

Ekonomisk karta från 30- och 40-talet

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

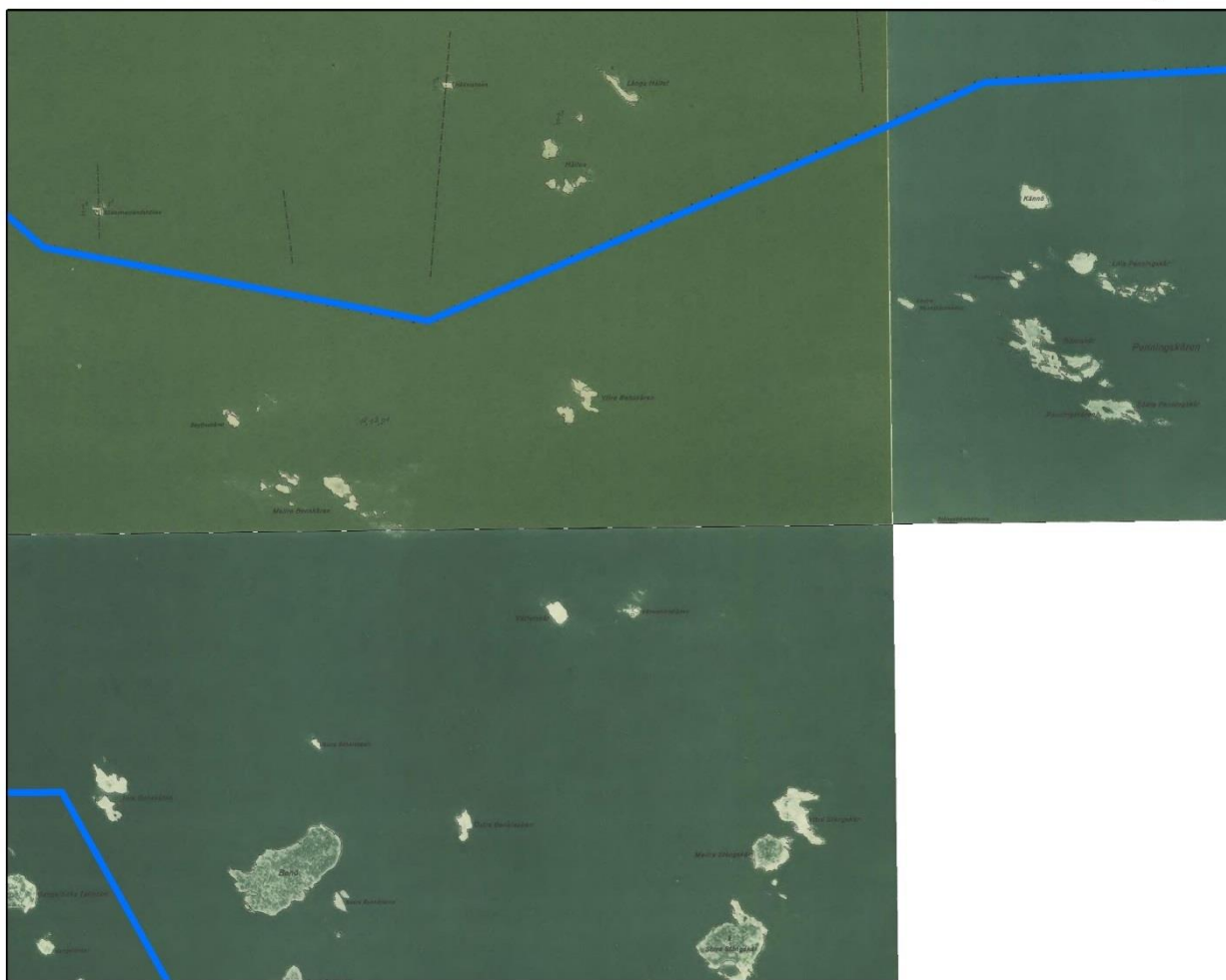
 Natura 2000-området

Den ekonomiska kartan från 30- och 40-talet för delområde 2.

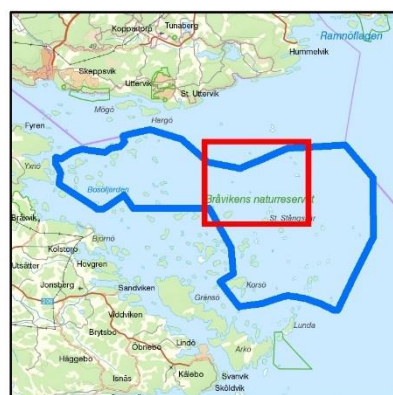
Ekonomisk karta från 30- och 40-talet

0 0,5 1 2
Kilometer

 Natura 2000-området

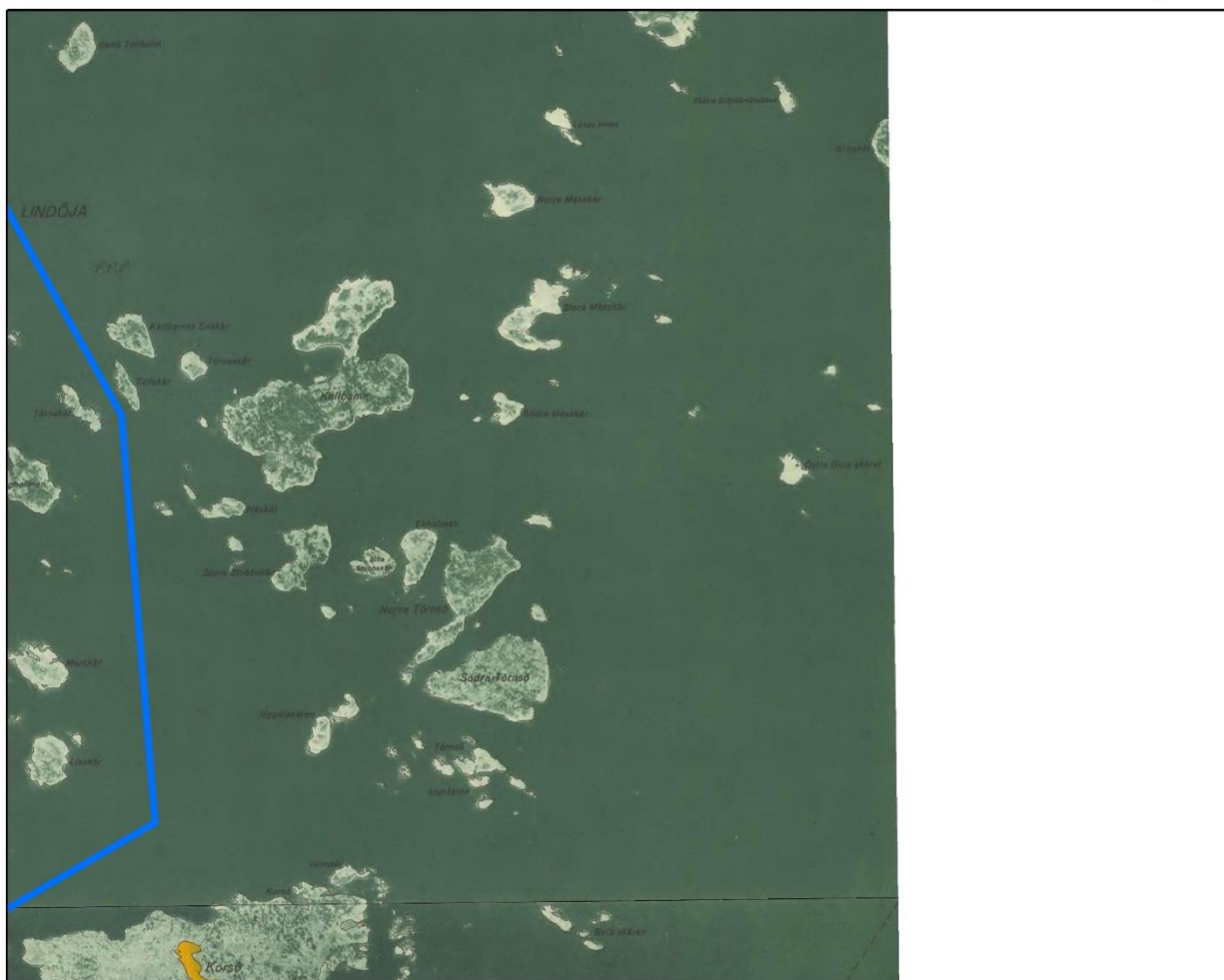
©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

Den ekonomiska kartan från 30- och 40-talet för delområde 3.

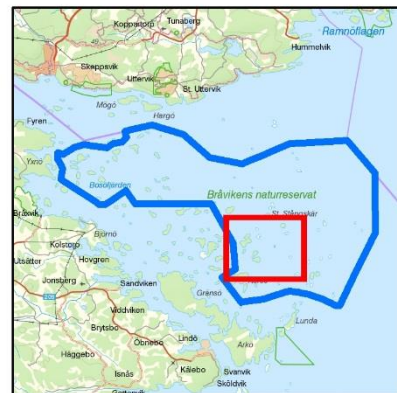

Ekonomisk karta från 30- och 40-talet

0 0,5 1 2 Kilometer ©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Natura 2000-området

Den ekonomiska kartan från 30- och 40-talet för delområde 4.

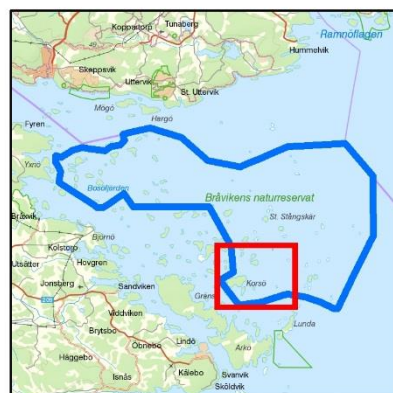
Ekonomisk karta från 30- och 40-talet

0 0,5 1 2
Kilometer

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

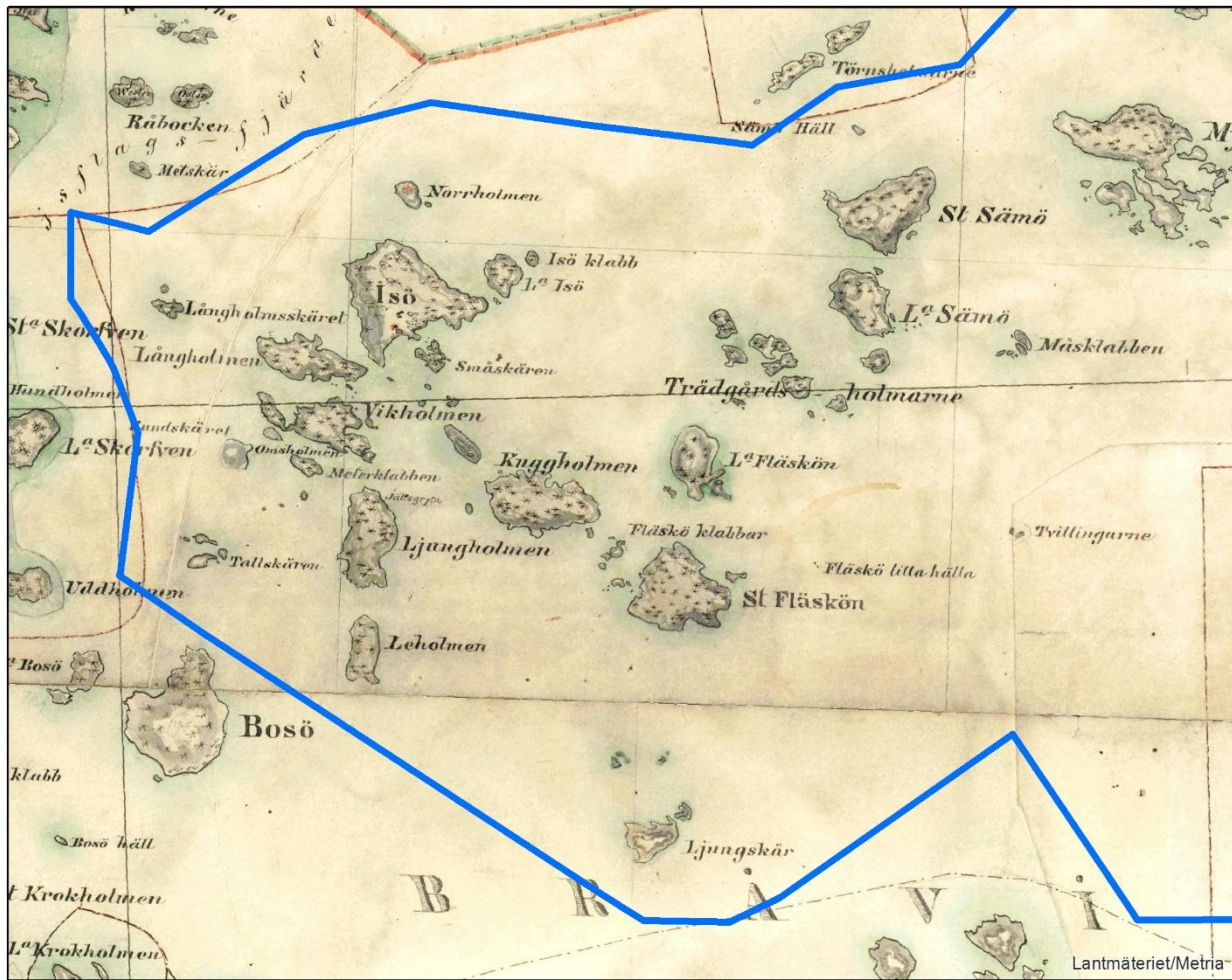
 Natura 2000-området

Den ekonomiska kartan från 30- och 40-talet för delområde 5.

Härads-karta

0 0,5 1 2
Kilometer

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Natura 2000-området

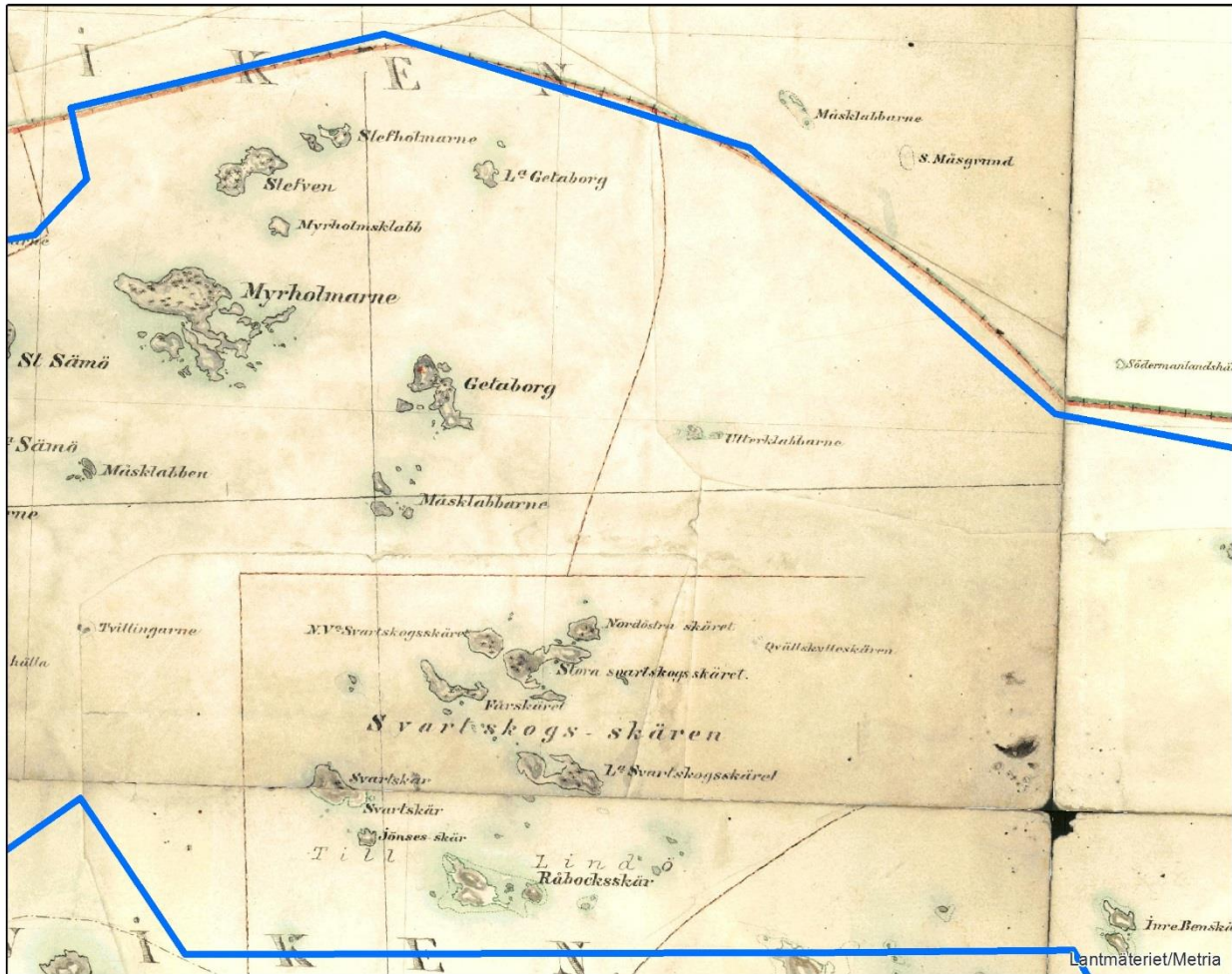

Härads-kartan, från slutet av 1800-talet, för delområde 1.

Gul mark är åker, grön är slätteräng, vit är utmark (skog och hagmark) och blågrön är vatten. Små stjärnor visar var marken är barrträdklädd och små ringar var den är lövträdklädd.

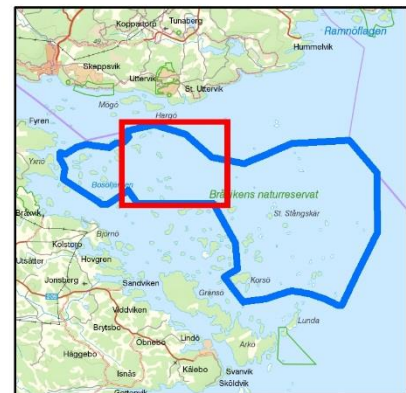
Härads-karta

0 0,5 1 2
Kilometer

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Natura 2000-området

Härads-kartan, från slutet av 1800-talet, för delområde 2.

Gul mark är åker, grön är slätteräng, vit är utmark (skog och hagmark) och blågrön är vatten. Små stjärnor visar var marken är barrträdklädd och små ringar var den är lövträdklädd.

Härads-karta

0 0,5 1 2
Kilometer

 Natura 2000-området

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

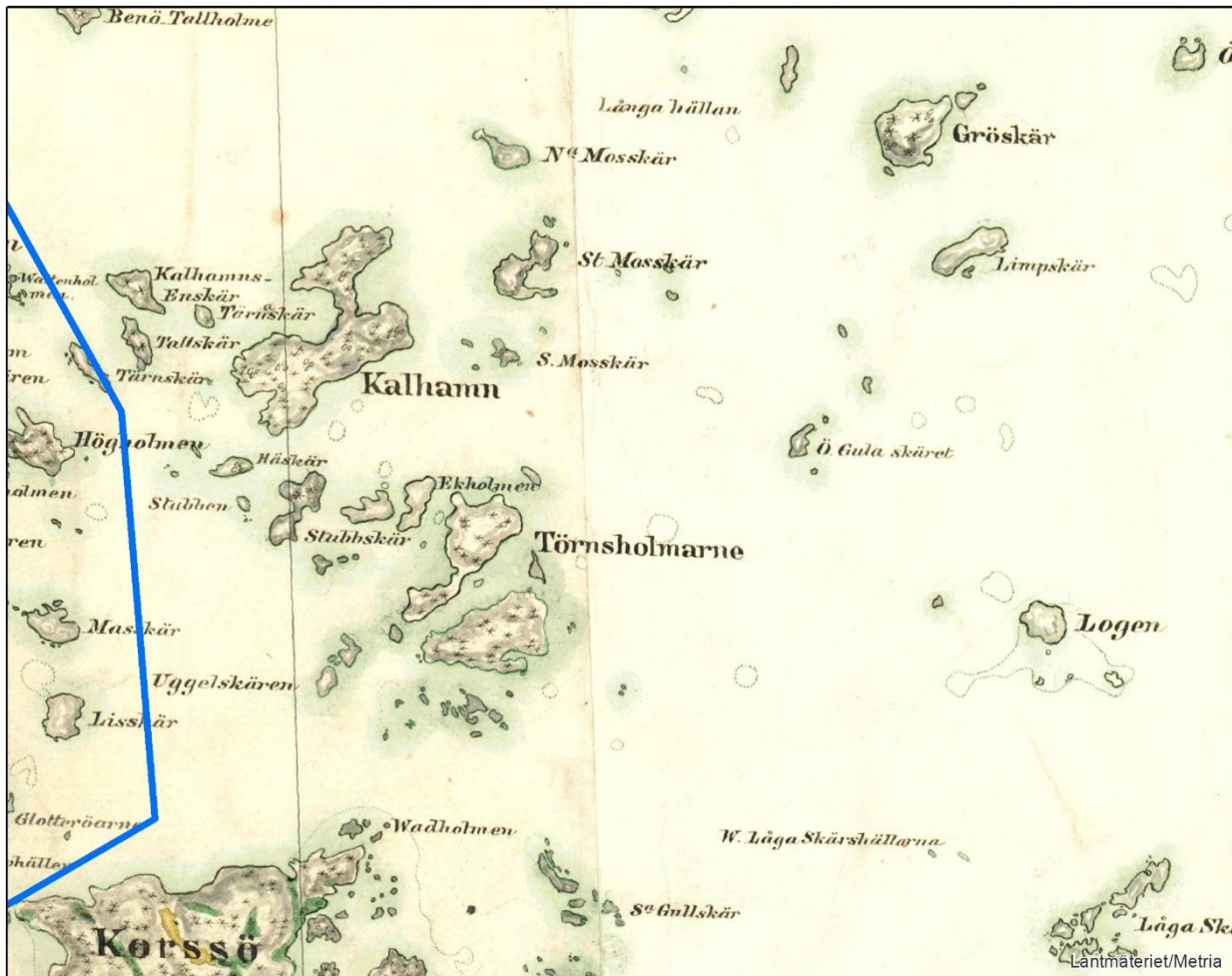

Härads-kartan, från slutet av 1800-talet, för delområde 3.

Gul mark är åker, grön är slätteräng, vit är utmark (skog och hagmark) och blågrön är vatten. Små stjärnor visar var marken är barrträdsklädd och små ringar var den är lövträdsklädd.

Häradskarta

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Natura 2000-området

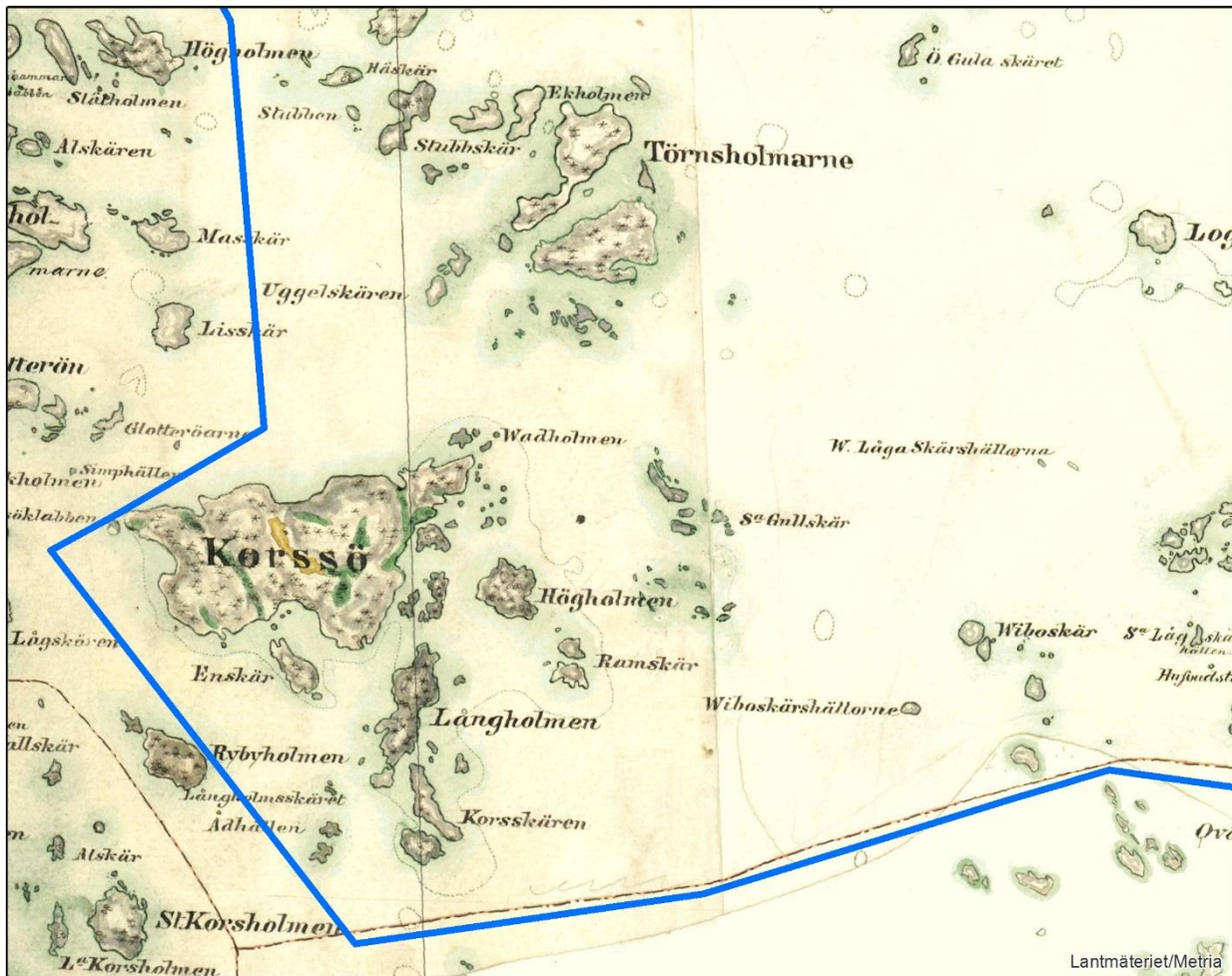

Häradskartan, från slutet av 1800-talet, för delområde 4.

Gul mark är åker, grön är slåtteräng, vit är utmark (skog och hagmark) och blågrön är vatten. Små stjärnor visar var marken är barrträdklädd och små ringar var den är lövträdklädd.

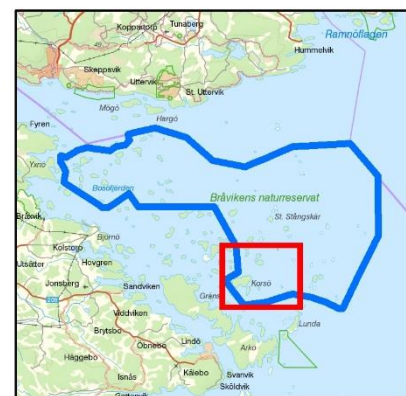

Härads-karta

0 0,5 1 2 Kilometer ©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

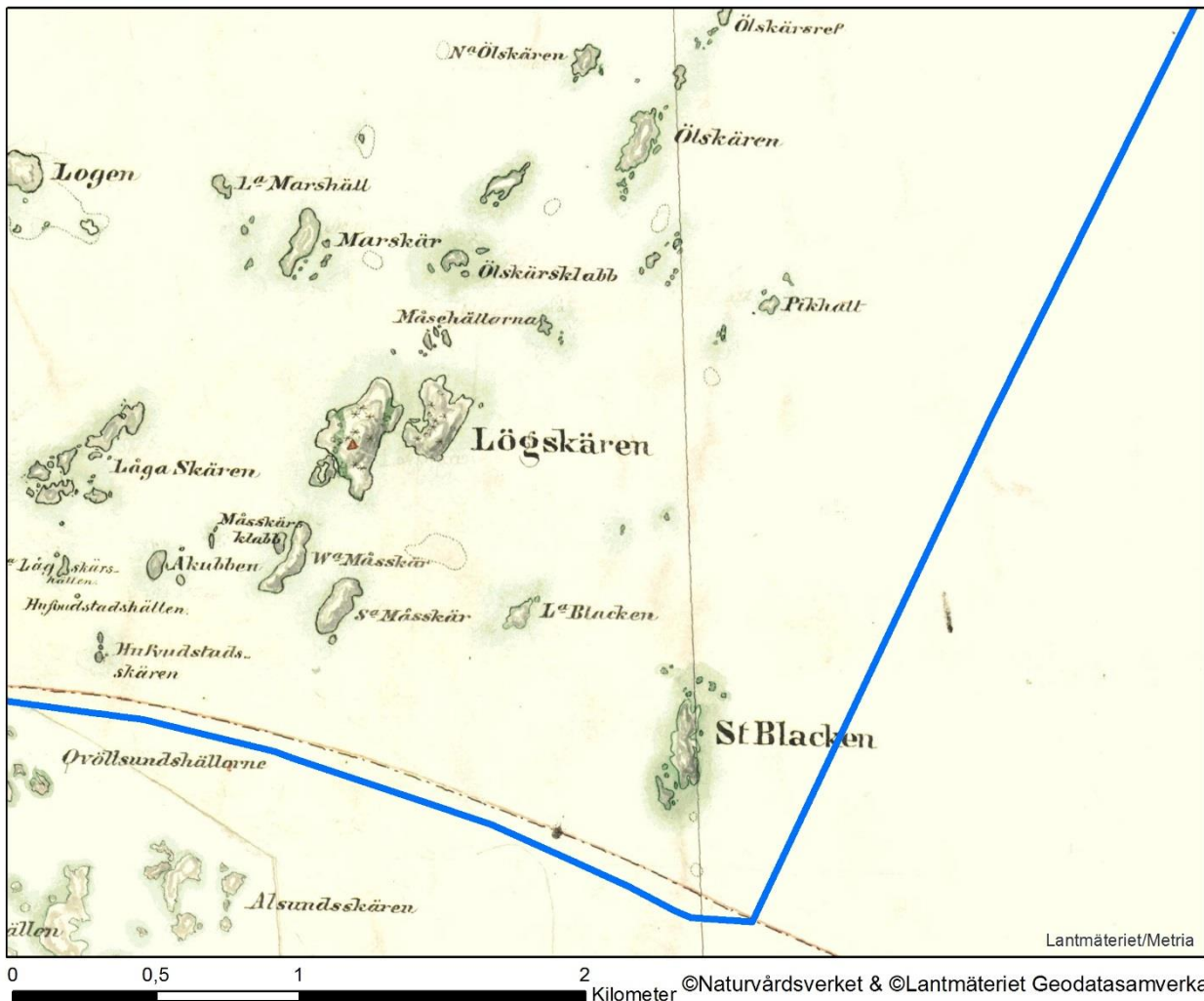
 Natura 2000-området

Härads-kartan, från slutet av 1800-talet, för delområde 5.

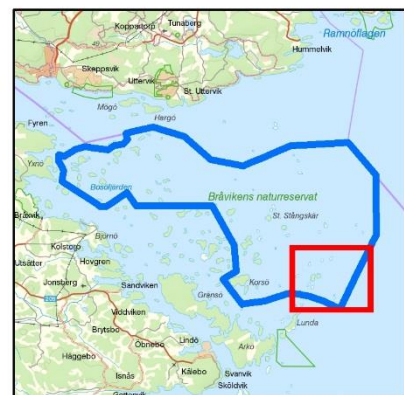
Gul mark är åker, grön är slätteräng, vit är utmark (skog och hagmark) och blågrön är vatten. Små stjärnor visar var marken är barrträdklädd och små ringar var den är lövträdklädd.

Häradskarta

 Natura 2000-området

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

Häradskartan, från slutet av 1800-talet, för delområde 6.

Gul mark är åker, grön är slätteräng, vit är utmark (skog och hagmark) och blågrön är vatten. Små stjärnor visar var marken är barrträdklädd och små ringar var den är lövträdklädd.

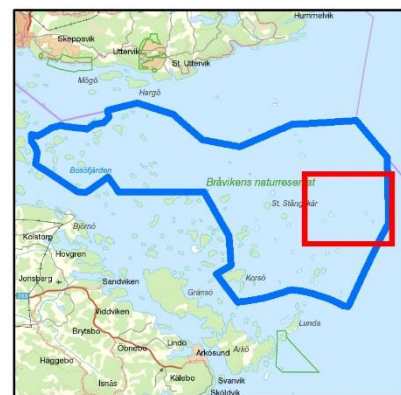
Häradscharta

0 0,5 1 2
Kilometer

©Naturvårdsverket & ©Lantmäteriet Geodatasamverkan

 Natura 2000-området

Häradschartan, från slutet av 1800-talet, för delområde 7.

Gul mark är åker, grön är slåtteräng, vit är utmark (skog och hagmark) och blågrön är vatten. Små stjärnor visar var marken är barrträdklädd och små ringar var den är lövträdklädd.

Bilaga 1: Rödlistade arter

Tabell 3: Sammanfattande lista med rödlistade arter som noterats i Artportalen mellan 1992–2018. Rödlistekategori: NT = Nära hotad, VU = Sårbar, EN = Starkt hotad, CR = Akut hotad.

Svenskt namn	Latinskt namn	Organismgrupp	Rödlistekategori
Backsvala	<i>Riparia riparia</i>	Fåglar	NT
Bergand	<i>Aythya marila</i>	Fåglar	VU
Berguv	<i>Bubo bubo</i>	Fåglar	VU
Blå kärrhök	<i>Circus cyaneus</i>	Fåglar	NT
Brandkronad kungsfågel	<i>Regulus ignicapilla</i>	Fåglar	VU
Brushane	<i>Calidris pugnax</i>	Fåglar	VU
Duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	Fåglar	NT
Ejder	<i>Somateria mollissima</i>	Fåglar	VU
Fjällvråk	<i>Buteo lagopus</i>	Fåglar	NT
Gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	Fåglar	VU
Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	Fåglar	NT
Gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>	Fåglar	VU
Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Fåglar	NT
Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	Fåglar	VU
Kentsk tärna	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	Fåglar	VU
Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>	Fåglar	VU
Kustlabb	<i>Stercorarius parasiticus</i>	Fåglar	NT
Kustlabb, ljus morf	<i>Stercorarius parasiticus, light morph</i>	Fåglar	NT
Kustlabb, mörk morf	<i>Stercorarius parasiticus, dark morph</i>	Fåglar	NT
Lappsparv	<i>Calcarius lapponicus</i>	Fåglar	VU
Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	Fåglar	NT
Myrspov	<i>Limosa lapponica</i>	Fåglar	VU
Ortolansparv	<i>Emberiza hortulana</i>	Fåglar	VU
Pilgrimsfalk	<i>Falco peregrinus</i>	Fåglar	NT
Roskarl	<i>Arenaria interpres</i>	Fåglar	VU
Silltrut	<i>Larus fuscus</i>	Fåglar	NT
Silltrut, underarten fuscus	<i>Larus fuscus fuscus</i>	Fåglar	NT
Skräntärna	<i>Hydroprogne caspia</i>	Fåglar	NT

Smålom	<i>Gavia stellata</i>	Fåglar	NT
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	Fåglar	VU
Stjärtand	<i>Anas acuta</i>	Fåglar	VU
Storspov	<i>Numenius arquata</i>	Fåglar	NT
Svärta	<i>Melanitta fusca</i>	Fåglar	NT
Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	Fåglar	NT
Sädgås	<i>Anser fabalis</i>	Fåglar	NT
Sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	Fåglar	VU
Tobisgrissla	<i>Cephus grylle</i>	Fåglar	NT
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	Fåglar	VU
Vinterhämpling	<i>Linaria flavirostris</i>	Fåglar	VU
Ängspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	Fåglar	NT
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	Kärlväxter	EN
Korskovall	<i>Melampyrum cristatum</i>	Kärlväxter	NT
Paddfot	<i>Asperugo procumbens</i>	Kärlväxter	NT
Vanlig backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris subsp. vulgaris</i>	Kärlväxter	VU
Blek kraterlav	<i>Gyalecta flotowii</i>	Lavar	VU
Blyertslav	<i>Buellia violaceofusca</i>	Lavar	NT
Blå halmlav	<i>Lecanora sublivescens</i>	Lavar	VU
Dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	Lavar	NT
Ekspik	<i>Calicium quercinum</i>	Lavar	VU
Gammelekslav	<i>Lecanographa amylacea</i>	Lavar	VU
Gul dropplav	<i>Cliostomum corrugatum</i>	Lavar	NT
Gulvit blekspik	<i>Sclerophora pallida</i>	Lavar	VU
Hjälmbrosklav	<i>Ramalina baltica</i>	Lavar	NT
Ladlav	<i>Calicium tigillare</i>	Lavar	NT
Liten blekspik	<i>Sclerophora peronella</i>	Lavar	VU
Liten sönderfallslav	<i>Bactrospora corticola</i>	Lavar	NT
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lavar	NT
Mörk kraterlav	<i>Gyalecta truncigena</i>	Lavar	VU
Parknål	<i>Chaenotheca hispidula</i>	Lavar	NT

Rödbrun blekspik	<i>Sclerophora coniophaea</i>	Lavar	NT
Skuggorangelav	<i>Caloplaca lucifuga</i>	Lavar	NT
Timmerticknagare	<i>Stagetus borealis</i>	Skalbaggar	NT
Apelticka	<i>Aurantiporus fissilis</i>	Svampar	VU
Blekticka	<i>Haploporus tuberculosus</i>	Svampar	NT
Kandelabersvamp	<i>Artomyces pyxidatus</i>	Svampar	NT
Kötticka	<i>Leptoporus mollis</i>	Svampar	NT
Oxtungssvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	Svampar	NT
Pälsticka	<i>Inonotus hispidus</i>	Svampar	VU
Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	Svampar	NT